ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК
18. 2. 1983. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XLIV • 20 ДИН
БРОЈ 1625

Веровали или не!

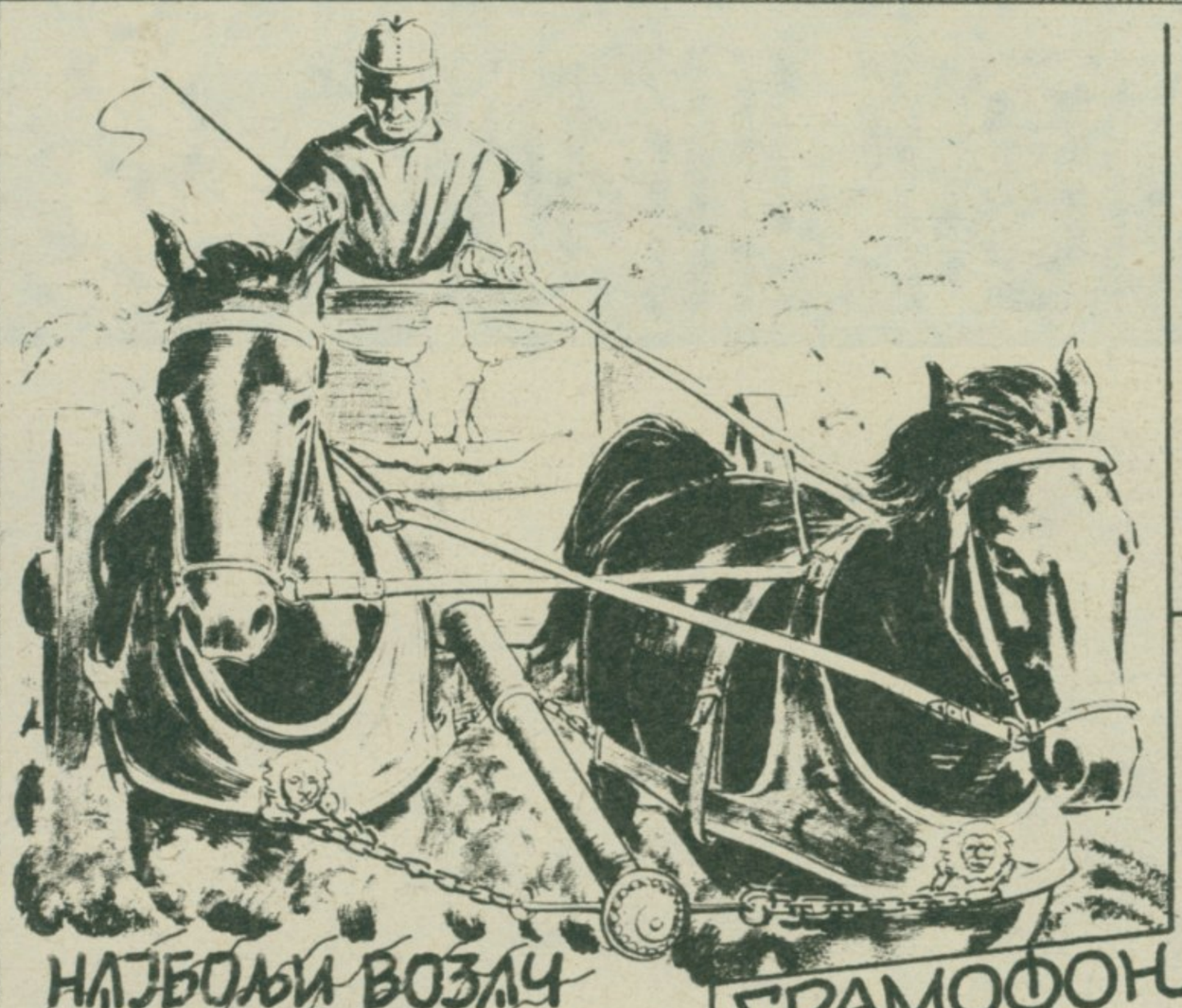

НАЈБОЉИ ВОЗАЧ ТРИЈУМФАЛНИХ КОЛА У ИСТОРИЈИ

ГРК АНИЦЕРИС МОГАО ЈЕ У АРЕНИ ДА ВОЗИ ХИЉАДУ КРУГОВА ПУНОМ БРЗИНОМ И ТО СВАКИ КРУГ ПО ИСТОМ ТРАГУ.

ЈОЗЕФ КОНРАД

(1857-1924)

ЕНГЛЕСКИ КЊИЖЕВНИК, ПО НАРОДНОСТИ ПОЉАК, ГОТОВО ДА НИЈЕ ЗНАО НИЈЕДНУ ЕНГЛЕСКУ РЕЧ, АЛИ ЈЕ КАСНИЈЕ ПОСТАО ЧУВЕНИ ПИСАЦ УПРАВО НА ТОМ ЈЕЗИКУ.

ГРАМОФОН НА НАВИЈАЊЕ

КОЈИ СЕ ЧУВА У КРАЉИЧИНОЈ КУЋИ ЛУТАКА У ВЕМБЛИЈУ (ЕНГЛЕСКА) ВИСОК ЈЕ СВЕГА 10 ЦМ И НА ЊЕМУ МОГУ ДА СЕ ПУШТАЈУ ПЛОЧЕ ЧИЈИ ЈЕ ПРЕЧНИК 3 СМ. НА ИЗРАДИ ОВОГ ГРАМОФОНА РАДИЛО ЈЕ 70 ЉУДИ.

НОВЧИК С НОГАМА

ВИО ЈЕ У ОПТИЦАЈУ ПРЕ 1900 ГОДИНА У СТАРОЈ ГАЛИЈИ. ИМАО ЈЕ ОБЛИК ПРАСЕЋЕГ БУТА И ЊЕГОВА ВРЕДНОСТ ОДГОВАРАЛА ЈЕ ЦЕНИ ШУНКЕ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА ●●●

●●● чланови замбијског парламента су на једној од последњих седница расправљали о новом закону о заштити слонова и носорога. Тај закон предвиђа веома строге казне за оне који убију или ране неку од тих животиња — чак до десет година строгог затвора с принудним радом.

●●● стари Грци и Римљани су за мерење времена користили клепсидре — водене часовнике. Овај апарат се састајао од два суда постављена један изнад другог, па је вода кроз један отвор на горњем суду цурила у доњи. У Грчкој је клепсидра служила за мерење времена приликом судских процеса јер су парничари имали ограничено време за говор.

●●● рибе заиста имају шесто чуло јер је запажено да су обавештене о некој опасности иако је нису ни виделе ни чуле. Са сваке стране тела риба има ред крљушти дуж кога се пружају нервни кончићи и они откривају најмање вибрације које се преносе кроз воду.

●●● француски археолози су недавно открили у Египту 60 мумија из римског доба око двеста километара западно од Луксора. У гробници је поред мумија пронађено још стотине различитих предмета значајних за археологе. Француским археолозима се придружио и радиолог који је мумије радиографисао, па ће на основу тих снимака научници проучити њихове основне карактеристике, старост, болести од којих су патили и слично.

●●● „Пази да на аутобуској станици не налетиш на белог медведа!" — шале се становници Хелсинкија јер се на једној аутобуској станици недавно заиста појавио поларни медвед. У Финској има око 350 ових белих џинова и могу се видети чак и у близини насељених места, а око главног града живи њих десетак. Један од њих је очигледно кренуо у посету свом пријатељу или рођаку у Хелсинкију, па се зауставио на аутобуској станици.

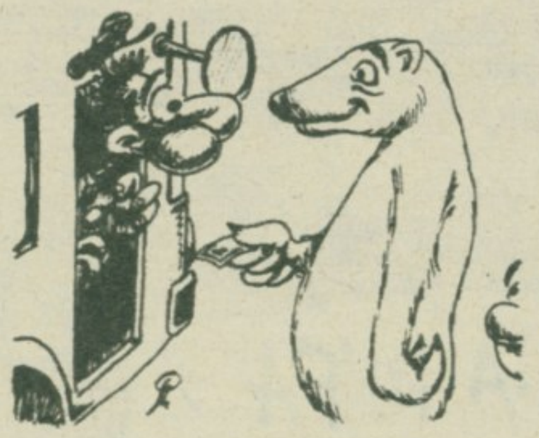

●●● у Судану лава и пантера сматрају за сродаре чистара. Домороци у знак поштовања носе на слепоочницама истетовиран отисак њихове шапе.

●●● мраз од минус 80°C је отприлике најнижа температура коју дуже време могу да поднесу тако отпорне животиње као што су поларни медведи и туљан. Већина сисара једва издржава мраз од минус 50°C. Али, испитивања су показала да гускама и паткама не шкоди мраз ни од минус 110°C. Само, сне тако ниску температуру могу да издрже неколико часова.

●●● јапанска фирма „Тапан" бави се израдом минијатурних књига, па је недавно издала микрокњигу чије странице имају површину од 1,4 квадратна милиметра и на сваку је стало педесет речи енглеског текста чија су слова висока 0,07 милиметара.

ТОКИО: СПЕЦИЈАЛНО ЗА

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

ЉУТИ СМО!

— ШТА БИ ЕВРОПЉАНИ И АМЕРИКАНЦИ РЕКЛИ КАД БИСМО МИ ОД ЊИХ ЗАХТЕВАЛИ ДА НЕ ЈЕДУ ГОВЕДИНУ — РЕКАО ЈЕ ЈЕДАН ЈАПАНСКИ РИБАР ПОСЛЕ ОДЛУКЕ О ЗАБРАНИ ЛОВА НА КИТОВЕ.

Јапански знак којим се пише кит представља комбинацију знака за рибу и оног којим се писало „престоница“, чита се кујира.

Више од хиљаду година ловили смо китове и сада хоће то да нам забране“, била је прва реакција обичног Јапанца кад је објављена одлука Међународне комисије за китове (IWC) да се лов на ове највеће морске (и уопште) сисаре за три године потпуно забрани на дужи период.

Многе који су на китоловцима увек замишљали Скандинавце, Исланђане или, као последњу алтернативу, Американце са Аљаске или Ескиме, изненадиће чињеница да је Јапан једна од земаља која годишње улови највише китова, у којој тај лов стварно има велику традицију и у којој је, на велико чуђење дошљака, китово месо једна од највећих посластица.

Брдо меса и сала

Море је у овој острвској земљи извор живота одвајкадт. Иако Јапанца увек замишљамо као самураја који размахује около оштрим мачем, будистичког свештеника са палицом у руци, или (ако је жена) гејшу са лепезом обучену у шарени кимоно, велики број Јапанаца у прошлости (и у садашњости) бавио се и живео од лова у мору. Било да је то лов мрежом на ситну рибу, рачиће, сипе и друге морске животиње, било да сакупља алге у плићаку и бере морске траве, или пак гњура за бисерима, Јапанац се увек, са својом оскудном земљом, окретао мору када је у питању храна. Зато је и сада јапанска трпеза препуна разних морских становника, међу које слободно можемо да убројимо и морске јежеве, краставце и најчудније врсте риба, а већ осушене или самлевене алге један су од највећих деликатеса јапанске кухиње.

Али још стотине, па чак и хиљаде година раније Јапанци су као и други рибарски народи схватили да је уловити кита велики посао, али, кад се већ једном улови, онда та мука од неколико дана резултатом који се постигне замени једномесечну муку око лова на ситнију рибу. Китова маст, месо, па чак и кожа и зуби који су заједно мерили читаве тоне увек су могли да се без остатка употребе у јапанском домаћинству и зато су китови, чак и у доба када су их ловили на малим чамцима и са обичним харпуном у руци, представљали главни извор протеина за Јапанце.

Уз обалу Пацифика на јапанским острвима има читавих градића и села чији се становници по породичној традицији баве искључиво ловом на китове и прерадом њиховог меса, коже и сала. Стотинама година отац је сину предавао харпун и место у чамцу, а у данашње време место за харпунским топом и кормило на китоловцу. Читав такав један китовски народ живи од великих животиња које лови по северним морима, довлачи у луку већ расечене у комаде и предаје онима који раде у фабрикама за прераду

да што више извуку из тог огромног брда меса и сала.

У тим градовима све је подређено китовима. Мушкарци раде на китоловцима или у фабрикама за прераду, жене такође у фабрикама и радњама за израду сувенира од китових зуба, а преостали у ресторанима у којима се служи искључиво китово месо или у хотелима у којима одседају туристи сладокусци који долазе у град само да се наједу свежег китовог меса.

Без сентименталности

Можда баш зато што им је био толико важан за живот, Јапанци су, када су давали киту име, које се изговара „кујира“, то име исписали знаком који представља комбинацију знака за рибу и оног којим се писало „престоница“. Можда је то било и због китових огромних димензија, па, рибар, мислећи како да да име тако великој риби, није могао да смисли ништа друго него „риба велика као престоница“ јер ништа није веће за рибара из сеоца збијеног уз жало него бескрајни зидови и безбројне куће и храмови у главном граду.

Због свега тога Јапанци нису могли чудом да се начуде кад су последњих година из целог света почели да стижу протести зато што њихови рибари убијају на стотине делфина и не мисле да престану са ловом на китове. За њих је све то било једноставно: делфини, нарочито кад наиђу у великим јатима, једу тоне ситне рибе дневно, тако да рибарима, стешњеним различитим ограничењима и рибарским зонама, не остаје много. А за китове, ту је објашњење било још природније: стотинама година Јапан живи великим делом од китова. За Јапанце су китови од давнина оно што су за америчке Индијанце били бизони, па како да сад престану да их лове.

Један рибар је то чак једноставније објаснио. „У Јапану у прошлости нико није јео говеђе или свињско месо. Тек је сто година прошло откако је у Јапану заклана прва крава и на том месту чак подигнут и споменик. У Индији је крава чак света животиња, па шта би Европљани и Американци рекли кад бисмо ми од њих захтевали да не једу говедину?“ Многи ученији, чак и професори универзитета тврде да је кампања, нарочито у Западној Европи и САД, против лова на китове у којој су приређиване демонстрације, ношени транспаренти са натписима „Јапан убица“ и у седиште јапанске владе стизала читава брда писама са захтевима да се престане са ловом на китове да не би дошло до истребљења читаве врсте, резултат само „пренаглашеног западњачког сентиментализма“. „Сву ту буку изазвале су легенде о сиренама и интелигентним морским сисарима који помажу морнаре, што нема никакве везе са стварношћу“, тврде они.

Келнери само јуре

Било како било, одлука је ту. Да ли ће Јапан успети да изигра забрану или не, тек је питање. Многи јапански економски стручњаци пак тврде да су и јавност и владина делегација која се борила за наставак лова на китове били вођени „пренаглашеним сентиментализмом“, јер, кажу, индустрија лова на китове обухвата сада само неких педесет хиљада људи у Јапану и више није толико важна ставка у јапанској привреди.

Љутити обичан човек, који се не бави рибарством има научне подлоге за објашњење проблема, навалио је већ после првих дана откако је донета одлука о скорој забрани на ресторане чији је специјалитет искључиво китово месо. И док новине излазе још са наднасловима „мекуџира“ што значи „љутимо се“, а у преносном смислу може да се протумачи и као игра речи са речима „око“ и „кит“, испред таквих ресторана чекају читави редови.

Унутра, већ, сваки кутак, столица, или место на поду, заузети су гостима који гунђају: „Шта је ту је, бар да се последњи пут наједемо“. Келнери само јуре са послужавницима са прженим месом са разним гарнирунзима, али ипак је, кажу, најпопуларније јело у коме се служи пресно китово месо, само преливено одређеним зачинима. Пресна китовина је „хит дана“ и на рибљим пијацама, где се поред режњева бледоружичастог рибљег меса, китово месо црвено као говедина разграби за тили час. Тако ће јапански ловци на китове, бар док забрана не ступи на снагу, имати пуне руке посла.

Драган Миленковић

ЈАХАЧИ СВЕТЛОСТИ

Савремени моторни бродови делују помало неприродно на безвременском мору. Многи поморци их називају „смрдљивцима“ зато што избацују издувне гасове, стењу, тутње и крцкају на таласима. Чак и за нуклеарне бродове морнари понекад кажу да су лепи само док — плутају у луци. Једрењаци, кажу они, у хармонији са природом, у потпуности препуштени на вољу таласима и ветру.

Слична размишљања довела су и до пројекта сунчевих једрлица — летелица са великим, танким огледалима, које би покретала искључиво светлост са наше звезде. Такви „бродови“ не би носили ракетне моторе, нити би им се уз помоћ фото-ћелија обезбеђивала електрична енергија за јонизовање горива у ре-

што га дају најјачи ракетни мотори.

Брод са огледалом

„Једрење на Сунце“ и није нова замисао. Још почетком 16. века немачки природњак и астроном Јохан Кеплер (1571—1630) питао се да ли притисак светлости има утицаја на понашање репова комета (има) па чак и на кретање планета (нема). Два и по столећа касније енглески физичар Џемс Клерк Максвел (1831 — 1879) изложио је електромагнетну теорију светлости из које је проистекао закључак да светлост врши притисак на сваку материју од које се одбије. Почетком 20. века већи број истраживача дошао је до експерименталних доказа о притиску електромагнетског зрачења.

стом чланку чувени совјетски физичар и ракетни стручњак списао је како се летелица од једне тоне посредством огледалске површине од најмање шеснаест квадратних километара погони кроз космос, мада, написао је, „то очигледно није изводљиво, бар не данас“.

Те исте године Цандер је указао на могућност да се Сунчева светлост одражава са орбиталних станица око Земље до међупланетарних летелица. „Међупланетарни бродови“, написао је, „треба да се опреме великим огледалима с површином од готово једног квадратног километра; станице такође треба да поседују огледала, али још већа. Светлост се прикупља помоћу огледала и одашиље до огледала... космичког брода који лети. Слабашни притисак светлости преко циновских растојања путовања резултираће огромним брзинама лета,

Прва јавна демонстрација: Сунчево једро на изложби у Пасадени, августа 1981. године.

НА МАРС

БУДУЋИ АСТРОНАУТИ ЋЕ КРОЗ ВАСИОНСКО ПРОСТРАНСТВО

СВЕ О КОРИШЋЕЊУ СОЛАРНЕ ЕНЕРГИЈЕ

Енергија будућности све више постаје стварност, не само у свету него и код нас. Проф. др Бранко Лаловић, наш истакнути научник из Института у Винчи, у следећем броју „Политикиног забавника“ пише о томе како се и где све може користити ова неисцрпна енергија. А одговори из наше редовне рубрике Мала пошта који се тичу коришћења соларне енергије биће емитовани 18. фебруара у термину Школске редакције Телевизије Београд, и пре и после подне.

зервоарима јонских мотора. У њима (уопште) не би ни постојали резервоари горива! Погон би се остваривао искључиво „бомбардовањем“ пространог једра лаког и сјајног, непрекидном струјом светлосних фотона са Сунца. Сила погона, мада весма мала — толико мала да би била потпуно некорисна чак и у сасвим разређеним спољним деловима наше атмосфере — у међупланетском простору била би у стању да створи убрзање чак и веће од оног

У трећој деценији овог столећа до стварне идеје о „једрењу на Сунце“ дошли су, независно један од другог, двојица совјетских научника — „отац астронаутике“ Константин Едвардович Циолковски (1857—1935) и Фридрих Цандер. Године 1924. Циолковски је писао да „притисак Сунчеве светлости... може... да се примени у етеру (космосу) на летелице које су већ савладале Земљину силу теже и којима је једино потребан даљи погон кроз васиону“. У и-

што ће скратити трајање летења“.

Прва, а досад, колико се зна, и једина Сунчева једра припадала су америчким аутоматским станицама „Маринер-3“ и „Маринер-4“, намењеним истраживању Марса. Свака од њих располагала је са по четири соларна панела („крила“) постављена у облику слова „икс“, на чијим су се крајевима налазила „закрилца“ налик на лопатице. Очекивало се, наиме, да ће закрилца смањити количину драгоценог гаса потребног за контролу положаја станица у простору. На жалост, „Маринер-3“ је претрпео квар приликом лансирања, док закрилца „Маринера-4“ нису могла више да се подешавају пошто су се у космосу развила. После тога су и Сунчеви панели и системи за контролу положаја битно побољшани, али соларна закрилца нису више коришћена на америчким летелицама.

Под притиском светлости

Једрење уз помоћ Сунца, међутим, успешно је примењено 1974. године, на аутоматској међупланетарној станици „Маринер-10“. Летелица је прошла крај Венере и запутила се према Меркуру, планети коју је требало да обиђе у три наврата, крећући се орбитом око Сунца. У систему за контролу положаја дошло је до поремећаја који је претио да потроши ограничене резерве горива што би летелицу оставило без могућности управљања, а веома скупу мисију окончало без успеха. После неколико месеци проучавања стручњаци су одлучили да систем потпуно искључе, а за управљање употребе диференцијални притисак Сунчеве светлости на два покретљива соларна панела. Ово „једрење на Сунцу“ омогућило је да се успешно изведе први и досад једини програм истраживања Меркура.

Притисак Сунчеве светлости узима се у обзир код свих међупланетарних летова. „Гуркање“ које изазивају фотони што непрекидно погађају аутоматске станице весма је мало, али на огромним растојањима може да изазове велике грешке. Две летелице „Викинг“ (из 1975. и 1976. године), на пример, промашиле би

Циновски точак за комету: цртеж „Хелиожира“, са лопатицама дугим 6,25 километара.

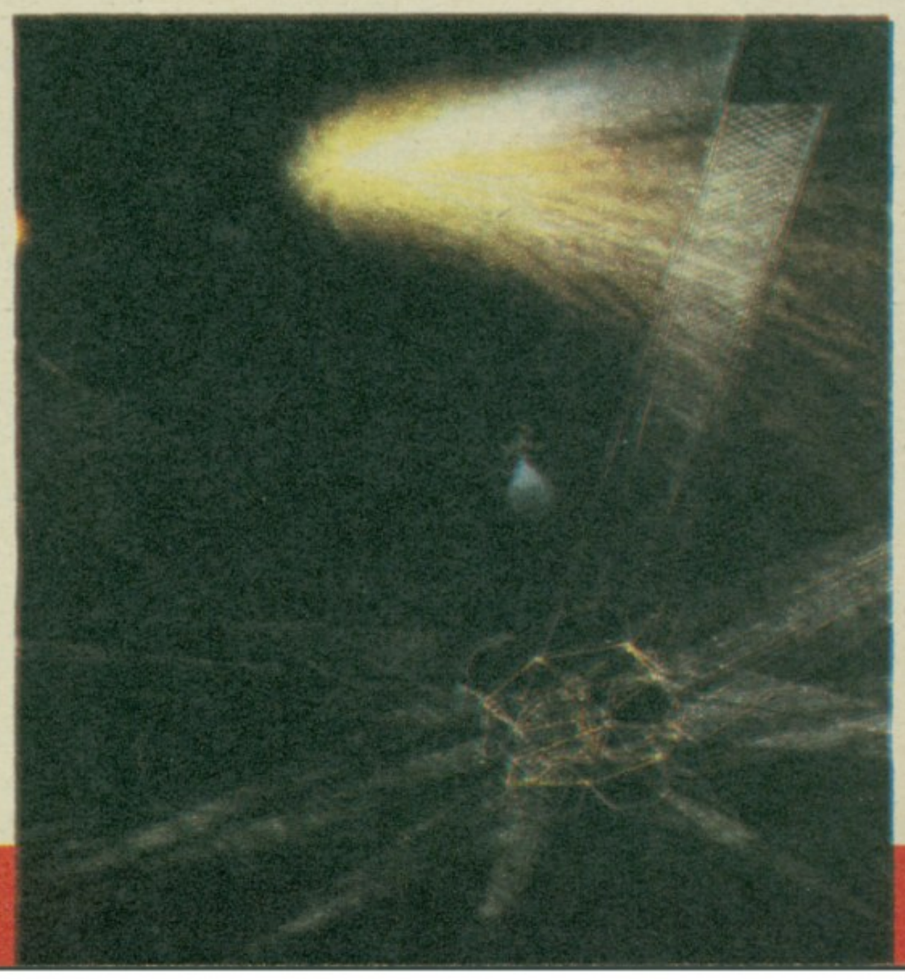

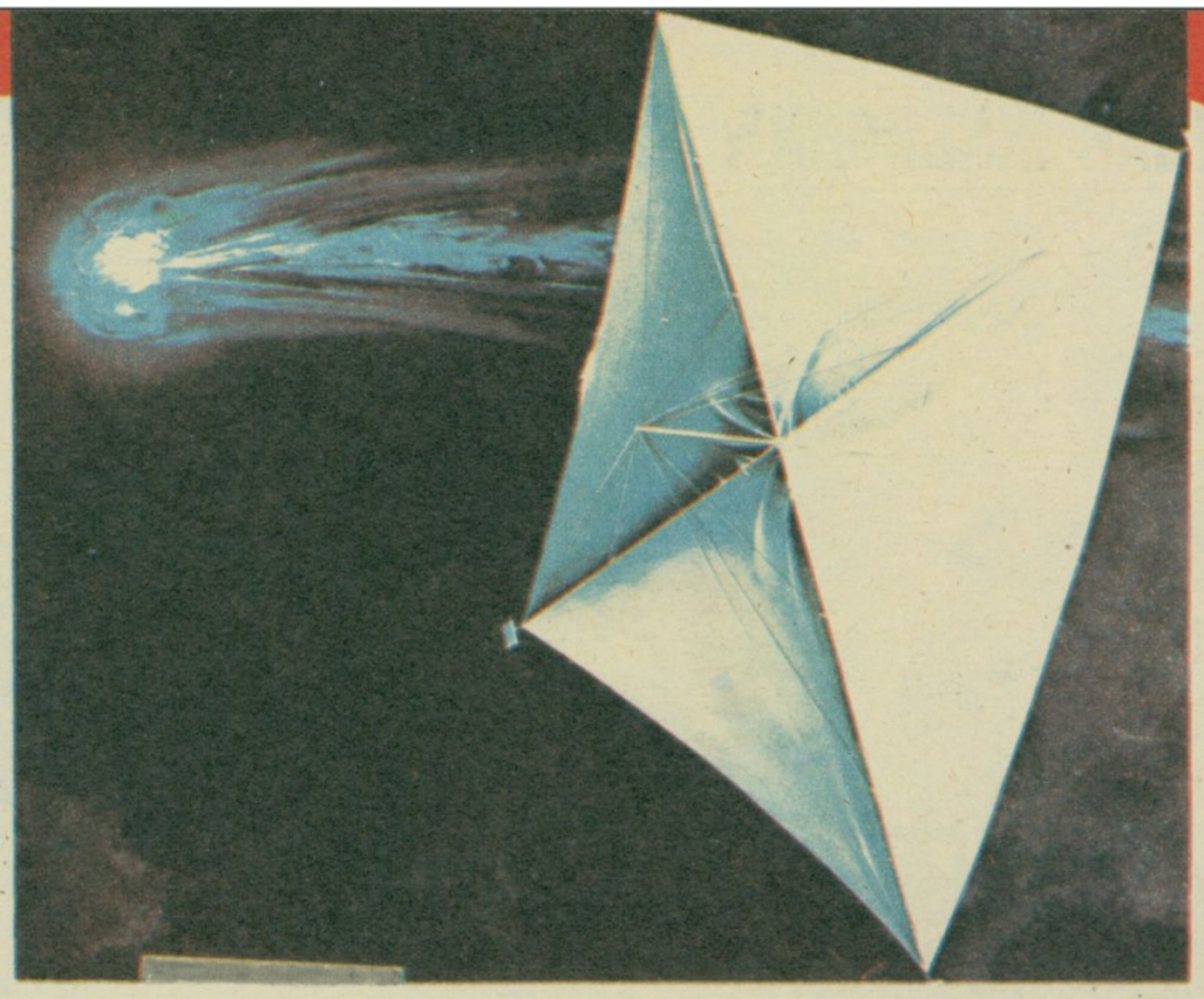

Пројекат који је напуштен: уметникова визија „Сунчевог једра" поред Халејеве комете.

СА СУНЦЕМ

ПЛОВИТИ НА ЦИНОВСКИМ СУНЧЕВИМ ЈЕДРИМА!

Марс за читавих 15.000 километара да је занемарен утицај светлости са Сунца.

У сусрет Халејевој комети

Могућност да се соларно једрење доиста употреби и за погон а не само за исправку путање и поправку положаја, први пут је размотрена 1973. Меморијални институт Бателе из Охаја и Лабораторија за млазни погон из Калифорније разрадили су од тада већи број варијанти за планетарне мисије у којима би се користила соларна једра. Једним од пројеката предвиђено је да се са Меркура узму узорци површине и донесу на Земљу.

Летелица која би са Меркура донела 30 килограма узорака морала би приликом старта са наше планете да носи чак хиљаду тона горива, што је практично неостварљиво. Ако би јој сила теже Венере, привлачењем и убрзавањем по закривљеној путањи (поступак носи назив „гравитациона праћка") помогла да стигне до Меркура и врати се до Земље, летелица би морала да носи 75 тона горива — још увек два и по пута више него што ракетоплан „Спејс шатл", који би требало да је са тла подигне на орбиту око наше планете, може да понесе. Али ако би се користило соларно једро, укупна маса аутоматске станице могла би да износи свега 2.500 килограма — довољно за лако Сунчево једро и модул за спуштање на Меркур. Модул би прикупио узорке, а његов део би потом узлетео до орбите, на којој би га чекало једро да га врати на Земљу.

Најперспективнија од разматраних мисија Сунчевог једра била је она за сусрет са чувеном Халејевом кометом, 1986. године. Пошто се комета, кад уђе у Сунчев систем сваке седамдесет шесте године, креће у смеру супротном од смера кретања планета, класичне летелице могу да се са њом мимоиђу једино великом брзином. Соларно једро на орбити око Сунца, међутим, могло би да се у почетку креће у истом смеру као планете, али би постепено повећавајући нагиб на крају прошло изнад пола наше звезде и потом почело да лети у супротном смеру. На тај начин једро би 1986. имало исти смер лета као Халејева комета, па би могло да је из непосредне близине прати и проучава у току неколико месеци

Круг око Сунца

По једној варијанти летелица названа „Сунчево једро" састојала би се од две ултралагане пречке дуге по 1.100 метара и цинсвског рефлективног једра с површином од 65 хектара, начињеног од материјала десет пута тањег од данашњих најбољих једара. Читав склоп могао би да се спакује у „завежљај" с пречником од четири метра и тако уз помоћ „Спејс шатла" подигне на орбиту. По другој варијанти, у сусрет комети упутила би се летелица названа „Хелиожиро" (од грчких речи „Хелиос" — Сунце, „гирос" — круг). Реч је о постројењу састављеном од дванаест „лопатица" начињених од рефлективног материјала, широких по осам метара и дугих по 7,25 километара. Склопљени систем би се у тренутку избацивања из „Спејс шатла" завртео да би га центрифугална сила постепено раскопила до пуне величине.

Америчка агенција НАСА је у међувремену одустала од оба пројекта и определила се за једну „стандардију" летелицу на јонски погон. Кресање буџета за васионска истраживања, до којег је дошло по доласку Роналда Регана на власт, приморала је агенцију да се потпуно одрекне посете Халејевој комети (којој ће, међутим, у походе поћи по једна јапанска, западноевропска и совјетска летелица). Упркос одустајању од оба пројекта, семе соларног једрења било је посејано: пошто су се стручњаци уверили да коришћење притиска светлости за погон пружа многе погодности, истраживања су настављена.

Овог пута, међутим, нису посреди стручњаци из агенција НАСА него из такозване „Светске задужбине за космос", једне некомерцијалне организације из Калифорније. У њој се окупио повећи број инжењера ваздухопловства и астронаутике — неки су радили на програму „Сунчево једро" у агенцији НАСА — чији је циљ да прећашњи сан о „једрењу на Сунце" претворе у стварност.

Блескови на орбити

„Светска задужбина за космос" планира да 1985. или 1986. упути на Земљину орбиту мало једро, са странама од приближно 30 метара, да би проверила како ће се оно развити у космичком простору и да би проценила његове перформансе. Пројект ће коштати отприлике милион долара, што у односу на друге астронаутичке програме и није много. Ако експеримент буде успешан, наредни корак ће бити лансирање једног већег једра — са странама од 80 метара — на први истражи-

Принцип соларног маневрисања: једро окренуто према Сунцу удаљава се са Земљине орбите (горе), а једро окренуто обрнуто „пада" према нашој звезди (лево).

вачки задатак, можда до неког од астероида који долазе у близину наше планете.

Организација је крајем 1981. на једној јавној изложби приказала склапање и развијање соларног једра са странама од 14 метара, чија је површина преко четири пута мања од оног које треба да буде лансирано кроз две-три године. Једро је било начињено од милара, танушног алуминизираног пластичног филма, веома лаког и врло рефлективног. Будуће соларно једро ће по свој прилици бити направљено од каплана, материјала сличног милару, али мање осетљивог на топлоту и ултраљубичасто зрачење. Читаво једро од 30 са 30 метара тежило би свега сто килограма.

Управљање једром у космосу биће прилично једноставно. Постављено под неким углом према Сунцу — „пловидба низ ветар" — једро би се убрзавало и напустило Земљину орбиту (мисије за Марс и спољне планете). Али, окренуто под неким углом задњим делом ка Сунцу — „пловидба уз ветар" — оно би се успоравало, па би му се орбита смањивала (мисије за Сунце, Меркур и Венеру).

Могуће су разне варијанте ових мисија (обилазак неке планете, посета већем броју планета, у-

Први покушај једрења уз помоћ Сунца: аутоматска станица „Маринер-3", односно „Маринер-4" са покретним закрилцима на крају четири соларна панела.

зимање узорака), али се разматрају и неки други програми, као што су сусрети с астероидима или посете кометама. Проучавају се чак и мисије са људским посадама, за које су, разуме се, потребне масивније летелице, с једрима од више квадратних километара. Сва је прилика да ће већ крајем овог века људи са Земље посматрати блескање циновских једара на орбити која ће сдлазити у посете планетама, или се оданде враћати — носећи у својим кабинама прве јахаче светлости.

Есад Јакуповић

ДУШАН ЖИВКОВИЋ ПИРОС

У рукама је специјалан тастер, сад ће нешто да експлодира, спасавај се ко може — Душко Пирос (на грчком ватра) на једном од многобројних снимања.

Многи тврде да је филм Хајрудина Крвавца „Партизанска ескадрила“ највише упамћен по специјалним ефектима и пиротехници, делу оца и сина, Душана и Петра Живковића.

А-БОМБ

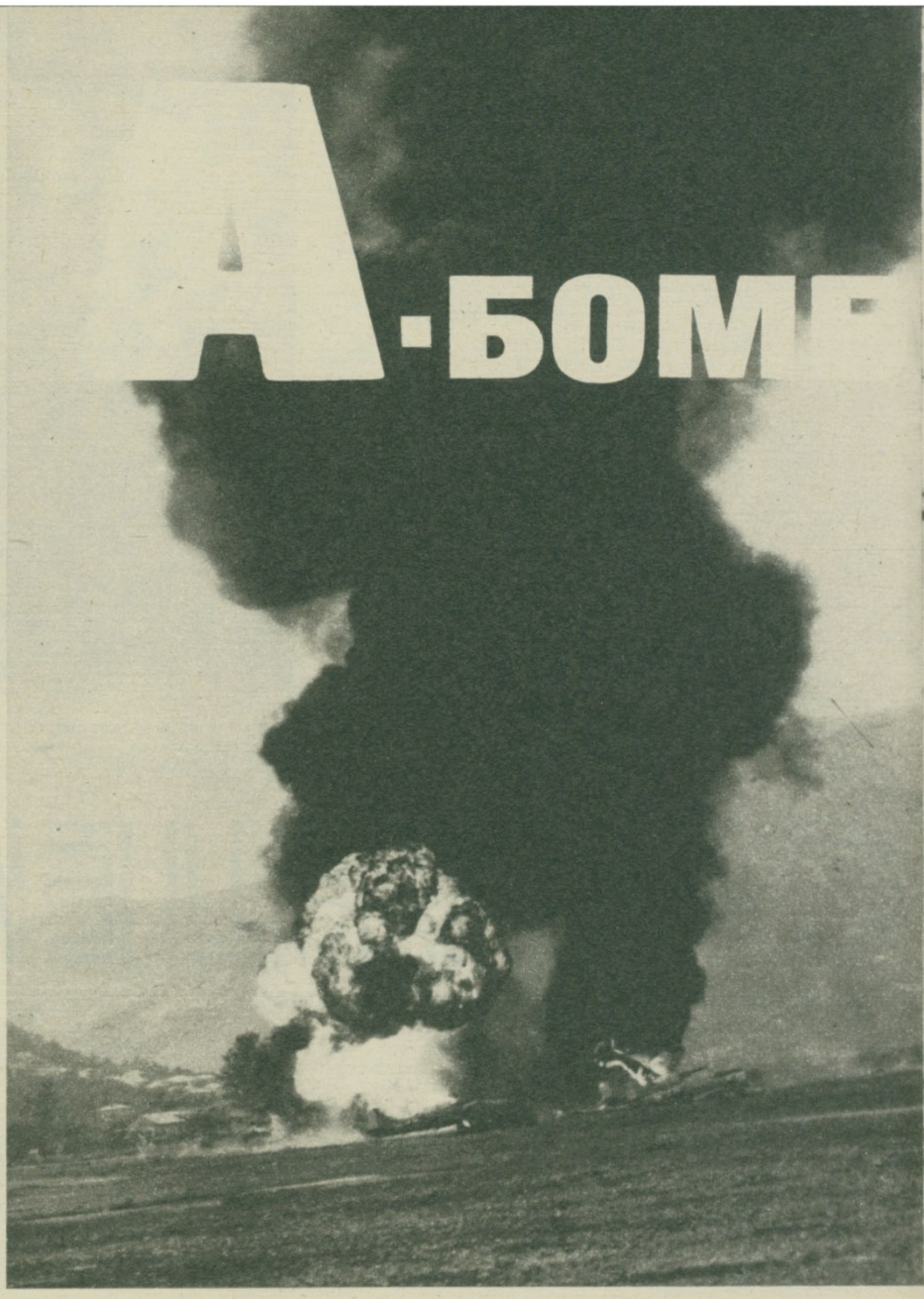

Београд, крај 1944. Непријатељ је још у октобру протеран а градом поново одјекују пуцњи, праште експлозије, руше се куће, тутње тенкови. Пролазници су уплашени: шта је сад опет? Храбрији прилазе људима у униформи и запиткују. Све је у реду, одговарају им, снимамо филм о ослобођењу Београда!

Редитељ Никола Поповић после снимљене сцене позива глумце да камионом крену ка Раљи. Тамо ће снимити дизање скретнице у ваздух, то је једна од укупно три на нишком правцу, а шеф железничке станице у Београду једва је пристао да је жртвује.

Тридесет петогодишњи столар Душан Живковић, задужен за пиротехнику, припремио је све: експлозив је укопан, камера спремна, штапин упаљен. Још само неколико секунди и... У том тренутку чује се избезумљен глас снимателља који виче да му се трака заплела. Још неки тренутак и скретница ће одлетети у ваздух а камера то неће ухватити. А једва су успели да добију и ову скретницу и другу им сигурно неће дати! И док се у очајању сви хватају за главу, Душан Живковић јури, баца се на експлозив, чупа фитиљ и рукама хвата детонатор. Добро је, и сн и скретница су остали читави. После једног сата скретница је заиста одлетела у ваздух али је овог пута трака то забележила...

Био је то први сусрет пиротехничара Душана Живковића са смрћу, први филм у коме је рушио, палио, убијао.

Не играј се главом!

— Није било никаквих уџбеника који би почетника упутили у тајне пиротехнике — прича данас седамдесет трогодишњи Душко Пирос, тако га сви на филму зову готово четири деценије. — Све сам морао сам да смишљам, прво испробам на себи, па тек онда то и на глумцу применим...

Међутим, неки су једноставно одбијали да снимају опасне сцене, а дублера није било. Тако је било и у једном филму Владимира Погачића, Пирос се више не сећа тачно његовог наслова; Мирко Милосављевић нипошто није хтео да уђе у рудник у коме је управо одјекнула експлозија. Страх није био неоправдан јер су се рушиле праве греде, камени угаљ, прашина која за очи уједа. Пирос је тада наговорио редитеља да сн у тој сцени дублира Милосављевића и извукао се готово без огреботине. Али, то није крај приче о експлозији у руднику.

Екипа Филмских новости сазнала је за подвиг Душка Пироса и дошла на терен да сними материјал о томе. Пиротехничар је одлучио да све поново. Међутим, за то је некако сазнао директор Звезда-филма Леви и буквално мотком разјурио снимателе а Пиросу припретио. — Да се више нисн играо главом! Али чим је директор отишао, Душко се поново нашао са екипом из Филмских новости и филм о његовом подвигу је снимљен. Овог пута Пирос је зарадио ударац греде у крста па и данас, кад се мења време, осећа болове на том месту.

Сабина у пламену

Мост лети у ваздух, композиција цистерни са бензином распрскава се у парампарчад, коњаник пада с коња у трку, човек умире пресечен рафалом преко груди... Ко да побројн све специјалне ефекте и пиротехнику без којих мало који филм може да се сними. Све је то Душан Живковић сам савладавао, из филма у филм, смишљао, довијао се на 1001 начин.

Пре двадесетак година Велько Булајић је снимио филм „Рат“ у коме читав град уништава атомска бомба. Наравно, град је морао да буде једна повећа макета. Специјални ефекти и пиротехника поверени су провереном стручњаку из Италије. Али, џабе је човек путовао тамо-свамо, никако није могао да оствари оно најважније — верну експлозију атомске бомбе. Неко се тада сетио Пироса и после петнаестак дана сви из филмске екипе тапшали су га по рамену. Душко је доста лако, помоћу блицева, решио блесак атомске бомбе. Истина, свако вече кад је долазио из лабораторије жена је морала преко очију да му ставља облоге. Међутим, праве муке задала му је атомска печурка, никако да је верно направи. После изнурујућих експеримената успео је и то да уради: на дно овећег акваријума инсталирао је обичну клистир-пумпу у коју је сипао брашн темперу — наглим притиском пумпе вода се издизала као права атомска печурка а темпера јој је дала одговарајућу боју.

Једне вечери посматрао је у циркусу гутача ватре и после његове тачке отрчао до артисте с молбом да му открије своју тајну. Зачудо, пристао је. Објаснио је да пре своје тачке промућка у устима мало течности која штити ткиво од ватре •

Врло брзо је Пирос усавршио добијени трик, за-

Рушио је, палио,

убијао и нико му није замерио.

Чак је за то добио многе

награде и признања.

А У АКВАРИЈУМУ

У Невесињу се за време устанка навелико пуцало, али ништа мање ни у филму Жике Митровића „Невесињска пушка". Од темпи рне бомбе душка Пироса каскадеру је и капа са главе пала.

право специјалну ватросталну смесу (ни данас неће да открије њену тајну) и искористио је за снимање филма „Жеђ". И све је било добро док га је глумица Сабина Ајрула слушала. Неколико пута су, на захтев редитеља, морали да понове сцену кад сва у пламену истрчава из куће. Последњи пут је Сабина изненада добила хистеричан напад и, уместо да одмах дотрчи до Пироса који је са ћебетом стајао иза камере, излетела је у паници у сасвим другом правцу. Пирос је потрчао за њом, једва је сустигао и успео да угаси ватру, али обоје су се после тога нашли у болници због опекотина.

Глумац не сме да буде у пламену више од десетак секунди колико и траје деловање смесе којом је премазан. Мора стално да је у покрету пошто тада пламен не може брзо да се шири. Ту је још и тзв. хладна ватра која у прво време не развија велику температуру . . .

На шпици преко 120 домаћих и двадесетак страних филмова исписано је: пиротехника и специјални ефекти — Душан Живковић. Вероватно ни дигитрон не би помогао Пиросу да тачно израчуна колико је људи убио на филму, неке лакше, неке теже. Никад неће моћи да заборави колико је муке имао да „усмрти" познатог америчког глумца Микија Руниј а.

Хоћу да умрем у — фотељи

Године 1963. у Дубровнику је сниман филм „Сумњиви патриоти" са Микијем Руније м и Стјуартом Гренцером. Звезде као звезде, стално су нешто изволевале и држале се подаље од пиротехнике. Мики Руни је био херој у филму и требало је, на неком бункеру, да пресечен рафалима јуначки умре. Али, херој никако није пристајао да умре пресечен рафалима, а природна смрт по сценарију није долазила у обзир. Пирос је Руниј у неколико пута на себи демонстрирао како то изгледа: сасвим обично јастуче са малим детонаторима стави се око груди, поред њих кесиће са „крвљу" и онда само притисак на тастер који глумац држи у руци и готово — херојска смрт је ту. Ништа није помогло. Руни је тврдоглаво остајао при своме говорећи да он у Америци седи у фотељи и захваљујући РИР пројекцији без проблема гине, довољан је само његов самртнички израз.

Пошто је цео филм дошао у питање у договору са редитељем Пирос је одлучио да Микија убије онда кад се он не нада, током јуриша на једно гробље. Тако је и било: испред хероја је експлодирала експлозија и њен удар је полуошамућеног глумца бацио на тле. Наравно, није му било ништа, али је Пирос данима морао да му бежи испред очију.

У истом филму морао је да се склања и од Стјуарта Гренцера. Наиме, Пирос је америчком глумцу објаснио да шмајсер мора да држи право док пуца јер вреле чауре излећу на његову десну страну. Гренцер је изгледа мислио да то није баш амерички и окренуо је шмајсер на леву страну и вреле чауре су право улетеле у раскопчану блузу. Пирос је једва извукао живу главу пред разбеснелим глумцем.

Намучио се и док је радио француски филм „Грубијан" са славним Жан Марео м у главној улози. Један глумац морао је метком да погоди гранчицу коју је у устима држао Жан Маре. Али, глумац никако није пристајао стално понављајући невероватне суме на које је његово лице осигурано. Пирос је пред славним глумцем четири пута морао да демонстрира цаку: у гранчици је била монтирана минијатурна бомба танким каблом повезана са такође малим тастером у устима, довољно је само зубом стиснути тастер и гранчица се, као погођена метком, распрскава.

Коњ на канапче

Душко Пирос је тешко сарађивао и са популарним Миодрагом Петровићем Чкалом за кога каже: — Плаши се да узме у руку и празан пиштољ, Бата Живојиновић је насупрот томе најхрабрији глумац кога је срео, често је у стању да уради и оно због чега би се и каскадери замислили, само пита шта треба и уради посао. Њему уз раме Пирос ставља и америчког глумца Тели Савалса, код нас познатијег као Коцака. Он са собом води свог личног дублера, али не за снимање опасних сцена: дублер га замењује само у досадним припремама кад треба подесити рефлекторе и светло за лице глумца. Тако је пре петнаестак година у Умагу, за време снимња филма „Ратници", Савалсу у једној „борби" цео прави бајонет прошао кроз мишицу. Ни реч није рекао, само је замолио да га одведу на превијање.

— Поред умешности за пиротехничара је неопходна и фантастична концентрација — каже Пирос. — Мала непажња може да доведе до несреће и зато сам често у рату са редитељима и продуцентима који хоће пошто-пото да што пре заврше филм. А пиротехника је пре свега ствар добре, озбиљне организације, ту не сме да буде импровизације . . .

Толико пута смо, посебно у ратним филмовима, у прилици да гледамо како глумац или каскадер нагази на мину и експлозија га одбацује! Овде је концентрација пиротехничара од изванредне важности, он мора тачно у секунду, ни пре ни после, да притисне свој тастер, неку врсту командне табле, да би мина или бомба експлодирала. А глумац шездесетак центиметара пре мине натрчава на малу, за гледаоце невидљиву одскочну даску и — баца се уназад јер је џара од експлозије опасна. Тако је једном настрадао и наш познати каскадер Бата Камени, није се добро одразио и добио је озбиљне опекотине по лицу.

Слично је и са глумцима који јашу коња у трку. Да би коњ пао, пре почетка снимања посебним канапом вежу му се предње ноге и повуче кад треба да се саплете. У одређеном тренутку пиротехничар мора да притисне дугме како експлозија не би угрозила ни коња ни јахача а и да би сцена за гледаоце била уверљива.

Пирос се највише знојио кад је радио на филму Столета Јанковића „Кроз грање небо". Редитељ је захтевао да бомбардовање партизанских положаја из ваздуха буде „у месо", како се то каже на филму, да бомбе експлодирају уз саме војнике. Два дана је Пирос са пуковником јединице од 2.000 војника, одређених да статирају у том филму, разрађивао план јер грешке једноставно није смело да буде. У том бомбардовању морало је да експлодира тачно 150 мина на земљи и војницима је после вежбе речено: онај ко страда страдаће само због недисциплине — свако мора у току снимања да буде најмање метар од постављене мине. На срећу, као и много пута и пре и после тога, све је прошло без и најмање огреботине, војници су били дисциплиновани.

Последњи велики филмски посао Душан Живковић Пирос урадио је пре неколико година у „Партизанској ескадрили", филму који је највише упамћен по тим специјалним ефектима и пиротехници. А Пирос каже да га је радио највише због тога што је он представљао неку врсту дипломског испита његовог сина Петра који је кренуо очевим стопама и, поред осталог, био пиротехничар и у нашем најновијем спектаклу „13. јул". Пирос и данас ради неке мање послове. Не може без ватре, експлозије, пуцњаве, свега онога што је радио преко четрдесет година.

Петар Милатовић

Walt Disney

ПАЈА ПАТАК

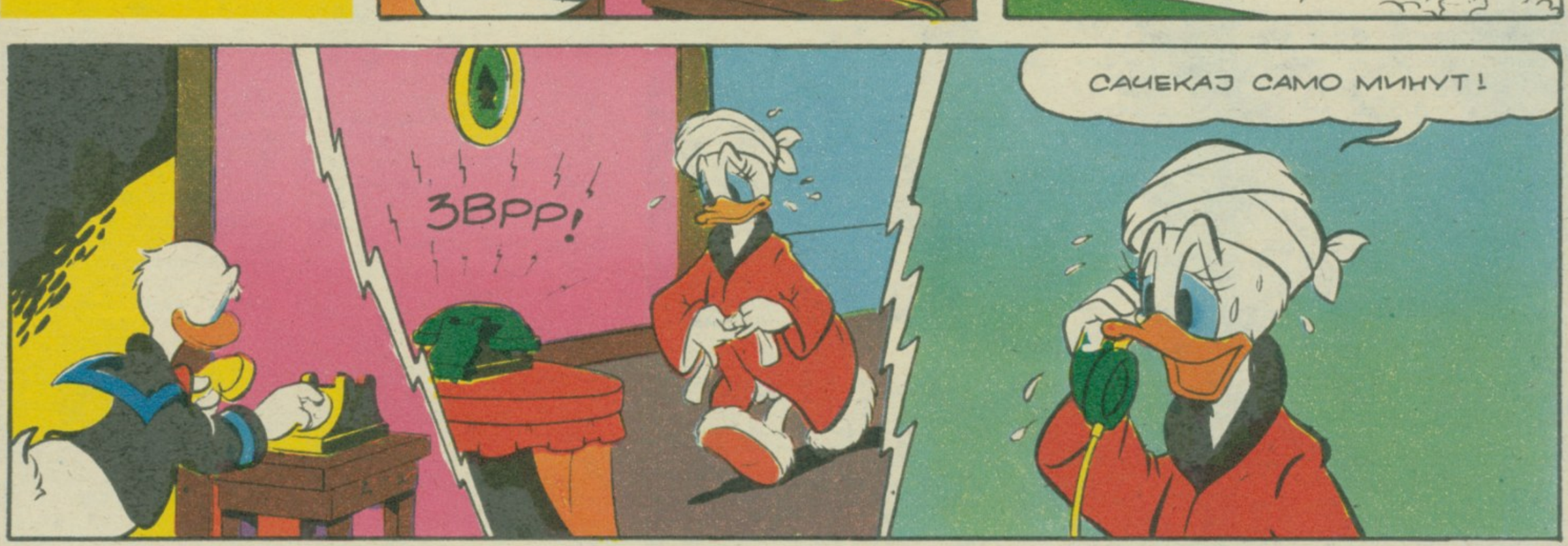

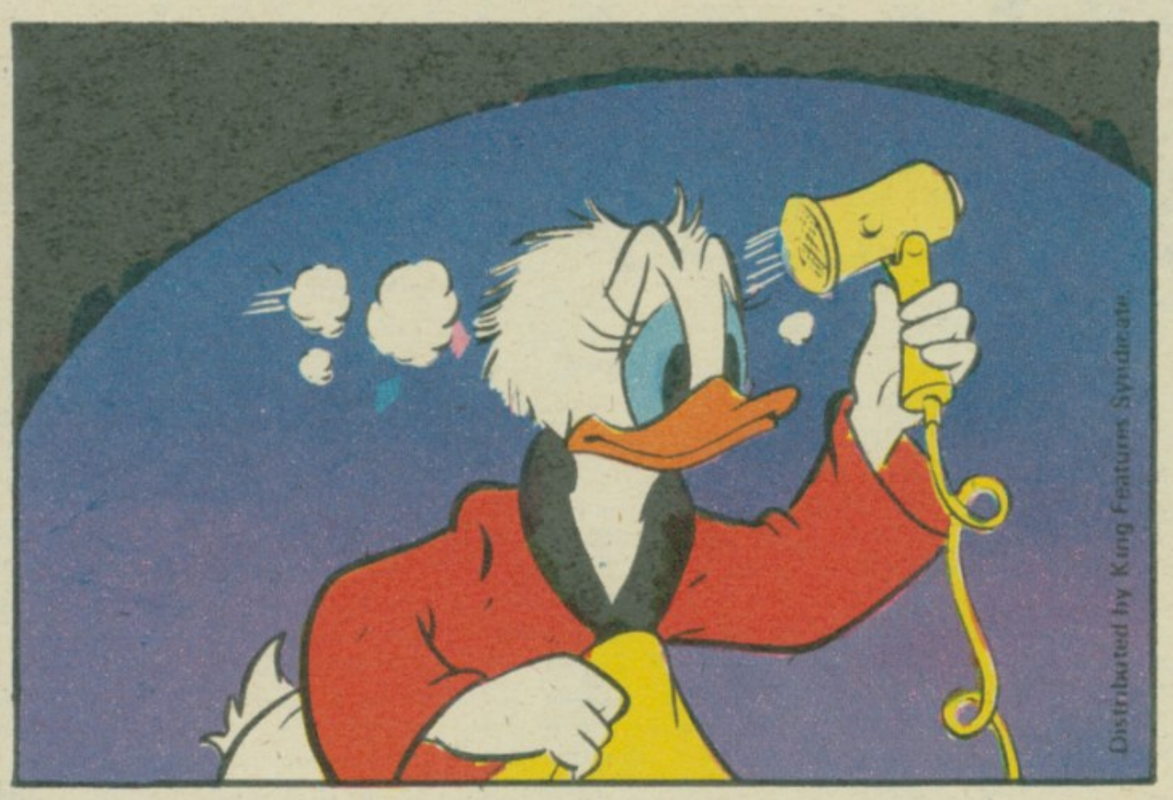

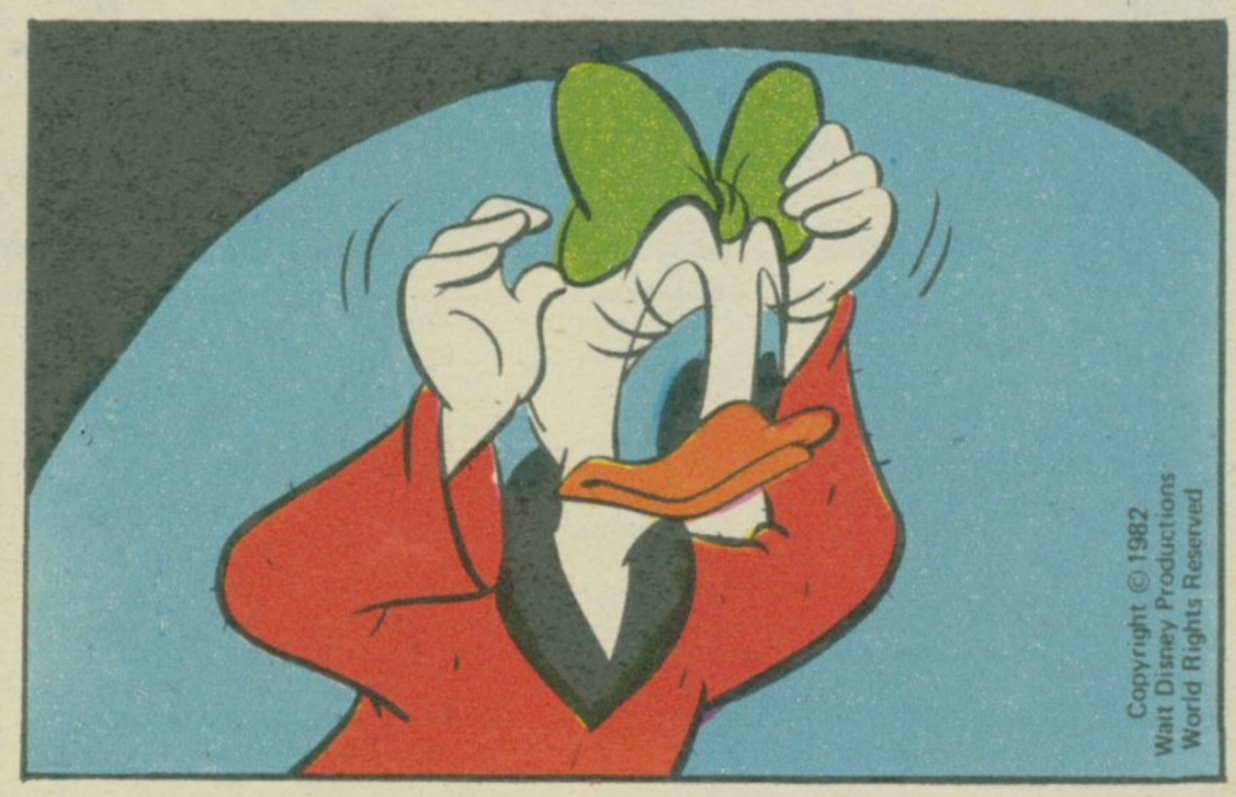

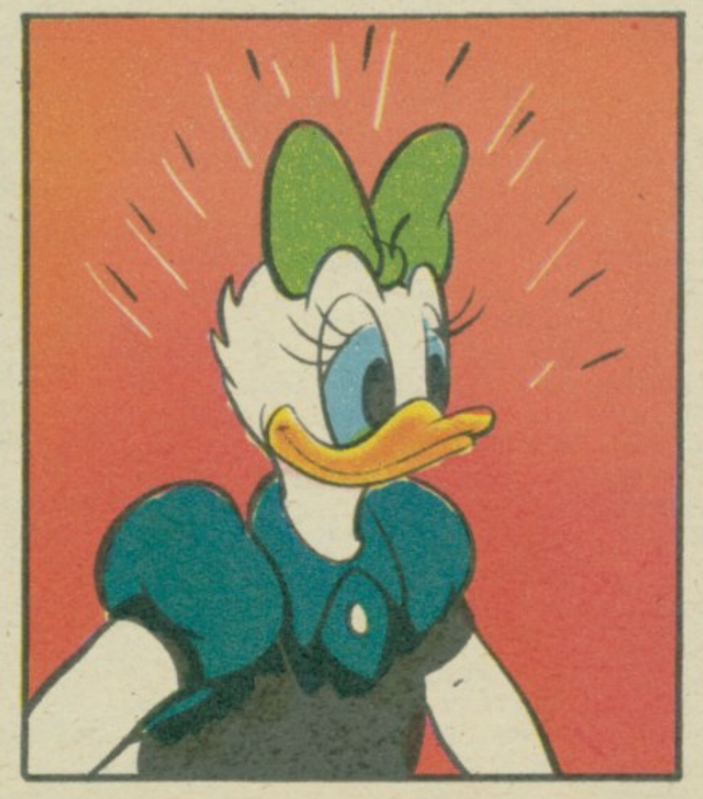

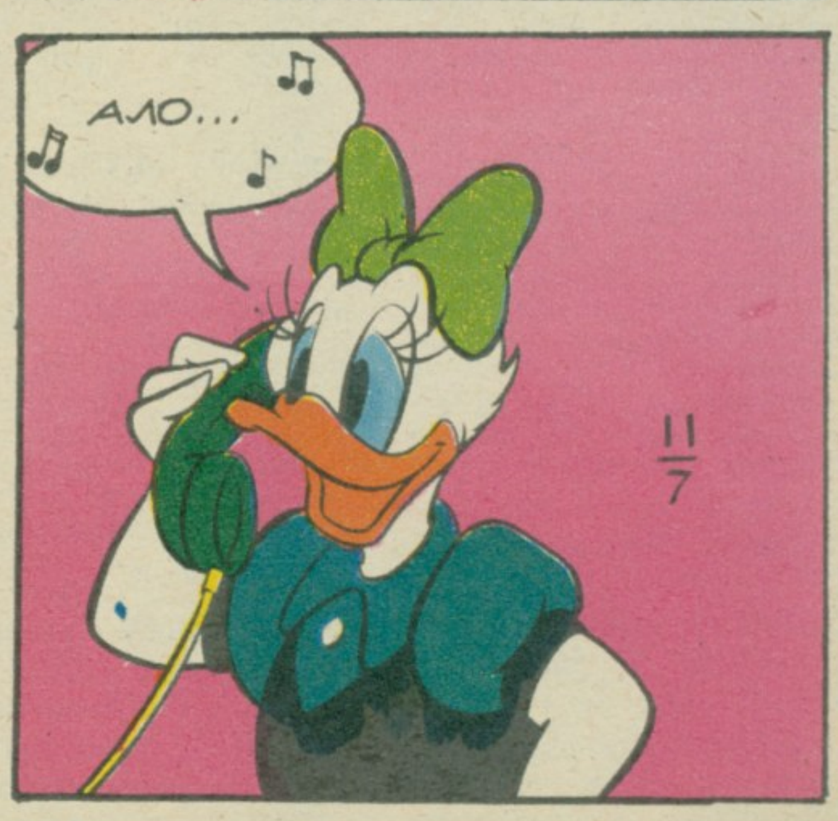

НОВОСТИ ИЗ МЕДИЦИНЕ

МИШЕВИ КАО ПАЦОВИ, КРАВЕ КАО СЛОНОВИ

Оно што смо до сада виђали само у научној фантастици или на цртаним филмовима (када Цери уз помоћ чудесног напитка порасте већи од Тома) — постало је стварност. Научници из четири америчка института недавно су истовремено објавили да су успели у једном подухвату први пут изведеном у историји биомедицинских наука: узгајили су мишеве величине пацова!

Да би чудо било веће, поједини од ових

Супермиш снимљен поред нормалног: ова слика представља нову епоху у биологији и сигурно ће постати историјска.

„вештачких" супермишева пренели су ту своју новостечену особину и на потомке, што никада није био случај међу хибридима.

Овај необичан експеримент резултат је дугогодишњег генетског „мућкања" три биохемичара. То су Ричард Палмитер са Универзитета државе Вашингтон у Сијатлу и Роналд Еванс и Нил Бернберг из института Солк у Ла Цоли, Калифорнија. Како су преварили природу и постигли да мишеви удвоструче своју величину? Они су из пацова вадили гене у којима се налази генетски код хормона раста, а затим их убризгавали у мишје ембрионе.

Наравно, не само тако — убризгавали, већ су те гене претходно брижљиво припремали. Била је то у ствари мешавина састављена од пацовског гена са делићем мишјег који је био неопходан како би се у организму миша онај туђи ген активирао.

Палмитер, Еванс и Бернберг су тако припремљене генске мешавине послали универзитетима у Пенсилванији и Филаделфији. Тамо су убризгали мешавину у 170 мишјих ембриона, који су потом усађени у мишице — помајке. У мају прошле године свет је угледао 21 мишић. Сви су били нормални и почели су да расту... и да расту. Величина сваког мишића зависила је од количине убризганих пацовских хормона, па је тако највећи међу њима испао прави супермиш, два пута већи од нормалног.

Када замислимо мишеве, можда нас та њихова минициповска величина и не запањује. Али, довољно је сетити се да би на овај исти начин, како кажу експериментатори, у будућности могле да се добијају џиновске свиње, овце или краве! Крава као слоница, колико ли је то тек млека сваки дан. Или, свињски пршути велики колико писаћи сто... Све то није шала, кажу Палмитер, Еванс и Бернберг. Али, успех њиховог експеримента најављује још неке нове могућности које се сада отварају медицини. Ови супермишеви, по речима научника, представљају модел онога што се догађа у људском организму када хипофиза поремети свој рад и почне да лучи претерано много хормона за раст, на шта се за сада не може утицати. Затим, тај експеримент наговештава откривање највеће природне тајне: како сплођено јаје постаје живи створ. А чује се још да ће се свако можда сазнати и како се генским поремећајем ствара рак.

Ова студија, тврде њени аутори, открила је начин помоћу којег човек може да испитује, регулише и контролише гене, а то спада у најзначајнија достигнућа биологије.

ВЕЧИТО МЛАД

Докторка Керолин Кулам, хирург на клиници Мајо у Рочестеру (Минесота) недавно је објавила рад о операцији без преседана која се веома успешно завршила. Реч је о трансплантацији бубрега код једне младе жене која је после тога постала мајка двоје деце. Међутим, давалац бубрега је њена мајка, дакле, пресађени орган је био много старији него што би било нормално и пожељно.

Операција је извршена 1969. године. Једино је мајка од свих чланова породица имала врсту ткива која је могла да се прими у организму кћерке, па се зато прибегло том решењу на које лекари нису гледали с великим оптимизмом. Међутим, показало се у току две трудноће да се усађени бубрег не само добро примио, већ и да се подмладио! Он се изванредно прилагодио појачаном раду који намеће трудноћа.

Овај случај наговештава неке много значајније перспективе него што је могућност пресађивања органа са старих особа на младе. Он као да слаби до сада прихваћену теорију по којој биолошки сат који сваки живи организам има регулише и старење. Родила се нова претпоставка: старење би могло бити последица не унутрашњих, него спољашњих чинилаца!

Јер, овај пресађени бубрег по свој прилици живеће колико и особа која га носи, а то значи да ће увелико премашити сто година. Докторка Кулам се чак пита — шта би се догодило када би тај исти бубрег био још једном пресађен некој младој особи, у будућности? Докле би живео и подмлађивао се?

ПРОТИВ НОЋНИХ ГРЧЕВА

У часопису харвардског медицинског факултета објављен је чланчић о томе како да се они који ноћу пате од грчева у ногама — спасу те муке. Наиме, ови болови немају ништа заједничко са онима које изазива артритис а не представљају ни „пасивно грчење" мишића. Они настају код спавача који држе ноге испружене, било да спавају на леђима или на трбуху. Првима чланак саветује да обрате пажњу на покривач који им је, по свој прилици, сувише затегнут, а другима — да стопала држе у ваздуху, изван душека. Обе врсте спавача треба још да врше покрете као да истежу листове ногу.

Дакле, за једноставан проблем — једноставно решење. Само, шта да раде они који спавају на трбуху, пате од грчева ногу, а постеља им има ограду па не могу да пруже стопала?

НИМАН — МАРКУС — НАЈЛУЂИ ПОКЛОНИ

НЕМА НЕМА И НЕ МОЖЕ

У ТЕКСАСУ ПОСТОЈИ ФИРМА КОЈА, КАЖУ, МОЖЕ ДА УДОВОЉИ ЧАК И НЕМОГУЋИМ ЗАХТЕВИМА . . . ЈЕДАН РАЗМЕТЉИВИ БОГАТАШ НАРУЧИО И ДОБИО НОЈЕВУ БАРКУ У КОЈОЈ СУ СЕ НАШЛЕ ГОТОВО СВЕ ЖИВОТИЊЕ СВЕТА.

У највишим круговима Америке сваке године исти проблем: како пронаћи поклон за рођендан, годишњицу брака, нову годину или неку другу прилику, а да буде екстравагантан, скупоцен, посебан у свему — огледало друштвеног положаја онога који поклања или прима. Значи, у свему различит, чак и од дарова које чине или примају лекари, адвокати, сенатори, подсекретари, министри, директори банака, индустријалци, трговци на велико. Овакви поклони се по правилу не могу наћи у излогу продавнице и то из једног сасвим обичног разлога: у излог је заиста немогуће ставити једну кинеску џунку, карту за путовање орбитом око Земље, Нојеву барку или подморницу, живог кенгура, тајландско слонче, америчког бизона и слично.

Свакако да један Рокфелер или Дипон, власник петролејских извора у Тексасу, варијетске и филмске звезде, па и мафијаши пуни опљачканог новца, могу увек да скокну до Тифанија, али чак и веома скупоцени драгуљи су нешто што се као поклон понавља. И, наравно, никада нису довољно екстравагантни. Дакле, богаташ који жели да обезбеди поклон нема бољег избора него да се послужи каталогом Ниман-Маркуса који, практично, продаје све: замак у Француској, огромну фотељу, суперопремљену — са телевизором у боји, стерео-уређајем, покретним баром, бежичним телефоном, резервацију за први путнички лет свемирским трајектом Колумбија (датум и цена тек треба да се утврде) иако је НАСА предвидела лет за крај осамдесетих година и цену од милион долара за повратну карту.

Врећа дијаманата

Отмени бутик у Даласу Ниман-Маркус, створен пре седамдесет пет година, развио је мултимилијардерски бизнис управо захваљујући каталогу који се доставља поштом и сваке године штампа у близу два милиона примерака! А све је то идеја харвардског студента и свршеног економисте Стенлија Маркуса који је, сасвим сигурно постао највећи и најпознатији светски набављач и продавац поклона.

— У миру и кроз рат, привредни бум и економске кризе, политичке размирице и расправе о култури, деценијама смо хватали белешке о укусу и моћним прохтевима Американаца — пише Маркус у тек објављеној књизи „Фантастични свет Ниман-Маркусовог каталога" скрећући пажњу на приче о најлуђим поклонима и весма лепе наслове стране које му израђују најпознатији уметници у земљи.

Он не пропушта да каже да се међу његовим муштеријама налазе, пре свега, најбогатији људи Америке, затим шефови држава, махараџе, филмске и телевизијске звезде, спортски асови, астронаути. Да би удовољио њиховим захтевима, сваке године у јулу Маркус окупља извршни одбор фирме, како би за нову

Неки од поклона које предлаже Ниман-Маркус у свом најлуђем каталогу: двосед подморница (горе), пар камила, кинеска џунка и безброј других стварчица, али само за дебеле доларе.

Овај балон из католога за 1964. продат је као алва — за близу седам хиљада долара!

годишње празнике саставили листу предлога за поклоне сакупљених на свих пет континената. Пре тога, иако је средина лета, отпевају неку празничну песму, пале свећице и прскалице, по дворани за састанке посипају вештачки снег... Све то, наравно, рекламе ради. Најскупљи поклон који су досад некоме обезбедили налазио се у каталогу за 1973. годину: кожна врећица препуна дијаманата. То је у оно време коштало 197.850 долара (1 долар = 60 нових динара). Наручилац је, такође по својој жељи, остао непознат.

Нашминкани авион

У последњих четврт века о Маркусу се много прича. Како и не би кад се, на пример, 1960. у каталогу појавио авион за мушкарце и посебно за жене (мањи, отменији, чак „нашминкан"), а кошта је 122 хиљаде долара. Неколико година касније на списку се нашао и један балон за летење, а онда и цепелин који је плаћен 50 хиљада долара. Године 1972. за 845.300 долара продато је специјално такозвано „тврђава-возило" које се креће на четири точка, плови, лети, пуца, свира, снима...

За љубитеље мора обезбеђена је кнеска џунка »made in Hong Kong — за њу је досад било чак осам поруџбина — али и подморница за две особе по цени од 18.700 долара! Пре двадесетак година продата је и једна права правцата Нојева барка у којој се налазило по једно мушко и једно женско створење од готово свих врста постојећих животиња. Уз њу је Ниман-Маркус обезбедио још и кувара из Француске, масера из Шведске, фризера из Немачке, кућну помоћницу из Енглеске, дворског управитеља из Ирске, библиотекара из Швајцарске, лекара из Парк Авеније, ветеринара из Тексаса (да се нађе на планинском врху Арарат где се, по Библији, зауставила Нојева барка) — све за 588.247 долара, и то у 1970. години која је, због економске кризе, била веома „танка".

За љубитеље планине обезбеђена је још 1966. вештачка писта за скијање — на точковима и са сопственим агрегатом за осветљење и вештачким снегом. Цена: сто хиљада ондашњих долара.

Ниман-Маркус посебно воли животиње. На списку поклона, пре десетак година, нашао се црни бик расе „ангус" по цени од 1.925 долара и нешто скупљи примерак исечен у шницле, затим један пар камила, слонче из Тајланда — само Холивуд је наручио пет — два тек рођена бизона, два нојева младунчета, мали зооврт за децу са два америчка магаренцета, једном новозеландском дивљом свињом, једним шетландским понијем дуге длаке, шест белих домаћих гусака и три тибетанске козице. Посебно, за милион долара, обезбеђен је и један бенгалски тигар — од плиша, али са скупоценим драгуљима на глави и репу.

Најзад, ту су и најсавременија технолошка достигнућа: антена за хватање свих радио и ТВ програма преко сателита и робот за сваку прилику: у последње две године продато преко тридесет примерака!

Тако је, мало-помало, Ниман-Маркус стекао светску славу.

— Муштеријама никад не кажемо „нема" и „не може", а они траже поклоне из старих каталога или ствари које никада нисмо ни предлагали — објашњава он.

32 слончета — што да не!

Пре извесног времена један богаташ из Пучке тражио је да му за одређени датум обезбедимо огромног плишаног медведа. Пошто је закаснио са наруџбином, рекли су му да поклон не може да стигне редовним путем. Богати Грк није оклевао, обезбедио је две авионске карте првог разреда — за меду и његовог пратиоца који су срећно стигли у прави час.

Ову жељу и није било нарочито тешко испунити. Али, негде пред Нову годину пословница у Даласу примила је јединствен захтев: неки шеик тражи да му се обезбеде 32 тајландска слончета и пошаљу у швајцарске планине. Морали су да буду „претворени" у шаховске фигуре и да сваки понаособ има свог укротитеља за једну праву шаховску партију која је требало да се одигра на створеном — са противницима који токи-вскијем саопштавају потезе укротитељима?!!

Ово је ипак била шала једног диск-џокеја из Лос Анђелеса, иако је Ниман-Маркус примио наруџбину са уобичајеном и непонсвљивом озбиљношћу, обезбедио цене и остале податке неопходне за њих и муштерију.

— Баш нам је жао што партија није одиграна — рекли су. — А већ смо набавили 32 слончета. Слатка к'о шећер.

В. Д.

„Сабијено возило" које се тако и зове „CV" — од енглеског назива »Concise Vehicle«. Дугачко је само 2,70 метара. Произвела га је фирма Мицубиши, у оквиру читаве серије возила за градске услове.

МАЛИ, АЛИ ВРЕДАН

СВИ ГА ТРАЖЕ

Последњих година аутомобилска индустрија приморана је да послује у знаку штедње, а то укључује редукцију сваке врсте: драстично се смањује број „коња", притежу се све могуће дизне, уграђују уређаји за штедњу горива, мењају се профили каросерија... Укратко, возила се смањују!

Погледајте докле смо догурали. Наравно, сви аутомобилчићи, како год да се узме, могли су да стигну само из Јапана! Њихова индустрија, наиме, из дана у дан задобија све више поверења и заузима све сигурније место на светском тржишту аутомобила, иако Европљани и даље упорно одбијају да прихвате чињеницу да Салон у Токију није никаква фолклорна приредба за мештане главног града.

Последња, двадесет четврта изложба све врсте у Земљи излазећег сунца, јасније него икада показала је креативност Јапанаца и њихову готово пословичну прилагодљивост, не само тржишту већ и захтевима савременог човека на свим меридијанима. Понудили су свету економична возила, комотна и лака за руковање. Све то уз максималну примену електронике као њиховог најмоћнијег оружја у борби са конкурентима.

Кад је механика у питању, стручњаци су, ипак, закључили да јапанска индустрија још није спремна за аутентична решења: аутомобили са моторима мале и средње запремине и даље се праве по узору на европске, док код оних луксузних још превладава америчка школа.

Ускоро ћемо и то променити, кажу они.

У сваком случају, микроаутомобили које вам представљамо у потпуности су дело јапанских конструктора. Они су већ преплавили путеве у својој земљи али, судећи по потражњи из Европе, будућност им тек предстоји.

Д. В.

Ово је Сузукијев „CV 1", мада му назив потиче од енглеског »Community Vehicle« што би слободно могло да се преведе као „народно возило". Овај микроаутомобил има мотор од свега педесет кубика.

У РЕДУ ЗА САМОЋУ

Један од најусамљеничкијих позива на свету сигурно је место звонара у капелици Светог Ђорђа на две хиљаде метара високом планинском врху Палфенберг у Аустрији. У овој капелици из 16. века живи десетак људи а један је специјално задужен да три пута дневно повлачи конопце за звона. Сада тај посао обавља седамдесет четворогодишњи Фридл Клауснер. По легенди, кад се звона не би огласила три пута на дан, стока која се ту изводи на испашу, угинула би. Због тога овај посао већ вековима обављају људи различитих професија, старости и интересовања без обзира на чињеницу да је плата весма мала и услови живота више него скромни. Већ постоји педесет интересената за ово место у случају да се Фридлу смучи да живи одвојен од света.

ВИСОКО ЛЕТЕЋА СТОЛИЦА

Другог јула прошле године тридесет трогодишњи Лери Волтер ставио је падобран на леђа, сео у алуминијумску баштанску столицу за коју је привезао 45 метеоролошких балона напуњених хелијумом, осигурао се каишевима и са травњака иза своје куће у Сан Педру у Калифорнији винуо се пут неба. На неких пет километара изнад земље мимоишао се — срећом, на довољној раздаљини — с два путничка млазњака. После деведесет минута лета пиштољем је пробушио десет балона и безбедно се спустио на земљу где је задовољно изјавио: „Ово сам морао да урадим како бих стекао унутрашњи мир".

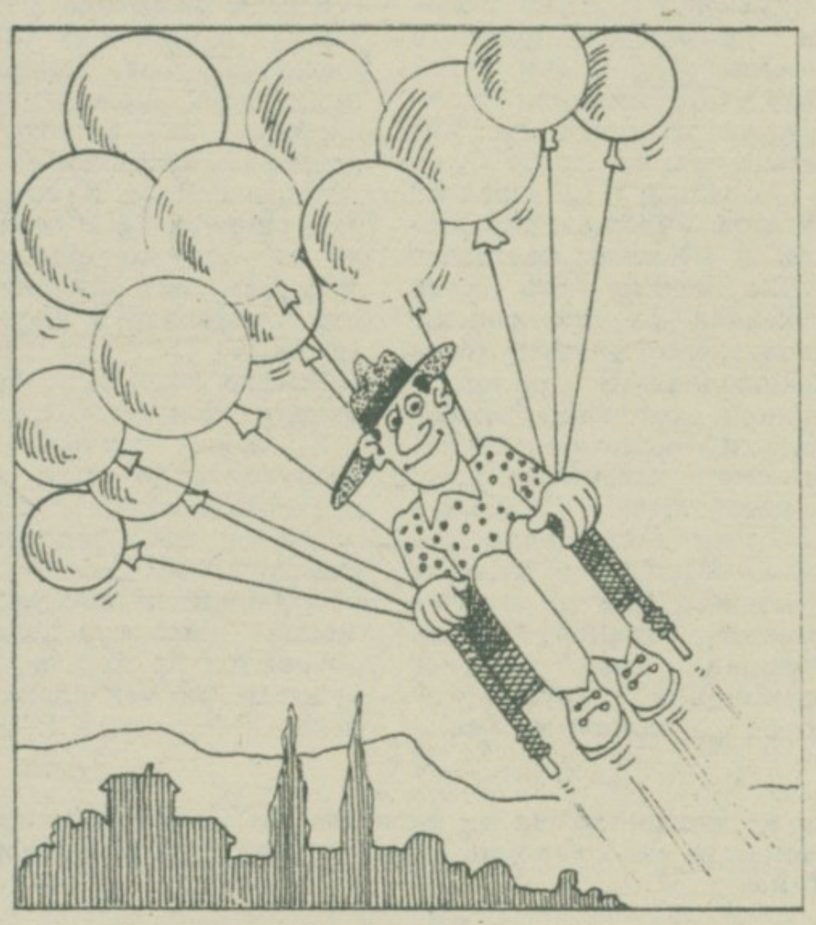

Коментаришући Волтерсов подвиг, службеници Савезне ваздухопловне администрације ниједном нису поменули реч „мир". Тачније, тужили су га због кршења четири одредбе Савезног закона о ваздухопловству. Између осталог, Лери се нашао на удару закона због употребе летелице (столице) која нема лиценцу за летење.

Смели Лери, сазнаје се, намерава да поведе парницу:

— Да је Савезна ваздухопловна администрација постојала у време када су браћа Рајт тестирала свој први авион, они се никада не би одлепили од земље.

Може бити, одговарају му представници прозване институције, али 1903. небом нису крстарили путнички авиони. Другим речима, Волтерсу се суди и због тога што је могао да изазове катастрофу. Пресуда: жеља да полети на баштенској столици коштаће га четири хиљаде долара (око 248 хиљада динара).

СА ИРВАСИМА САМО НЕЖНО

Трећег децембра прошле године радни људи градске болнице у Анкорецу на Аљасци могли су да прочитају на огласној табли обавештење о нечему што су већ из (непријатног) искуства и сами знали: „Људи из обезбеђења успели су у неколико наврата да отерају ирвасе с нашег паркиралишта. Када су последњи пут покушали то да учине, ирваси су појурили њих".

Откуд ирваси? Јака зима натерала је око 500 изгладнелих животиња да напусте Чугачке планине и храну потраже у Анкорецу. Њих седам — неколико младунаца тешких око 160 килограма и парњихсве нешто одраслије браће — нашло је уточиште на болничком паркиралишту. У нормалним околностима ирваси су стидљива и мирна бића, али кад изгладне постају намћорасти и тврдоглави. Док су само грицкали свеже посађено грмље, све је било у реду. Невоље су настале када су почели да јуришају на паркиране аутомобиле и њихове власнике.

Строги законски прописи везали су руке особљу болнице: с ирвасима само нежно... Људима је остало да чекају пролеће, а до својих паркираних кола одлазе тек пошто се вирећи кроз стакло улазног хола увере да у близини нема ниједног нерасположеног ирваса.

НА МЕСЕЦ ПО СВАКУ ЦЕНУ

Једна фирма из Гринвила у америчкој држави Оклахома организовала је такмичење на којем је победник могао да бира између две прве награде — да иде на пут по Европи или да лети на Месец. Победник Дејвид Фауста имао је могућност да поведе неког са собом. Али, ту су настали проблеми. Док је његова супруга желела да иде у Европу, Дејвид се узбунио и чврсто одлучио да лети на Месец. Нико није могао да га одговори, чак ни сами организатори такмичења. Отворено су му признали да је тај пут био само мамац да што више људи учествује на конкурсу, да је вероватноћа да за живота одлети на Месец готово равна нули. Ништа није помогло — Дејвид је остао последњи, чекаће. И док он седи у свом дому у Гринвилу и чежњиво управљ поглед ка Месецу, његова се супруга забавља по Европи. Нека, нека, биће јој жао једног дана што је пренаглила, вероватно у себи мисли Дејвид. А реалне шансе да се туристички иде до Земљиног најближег сателита постоје тек за неких 25 година. Тада ће Дејвид Фауст имати равно 80 година!

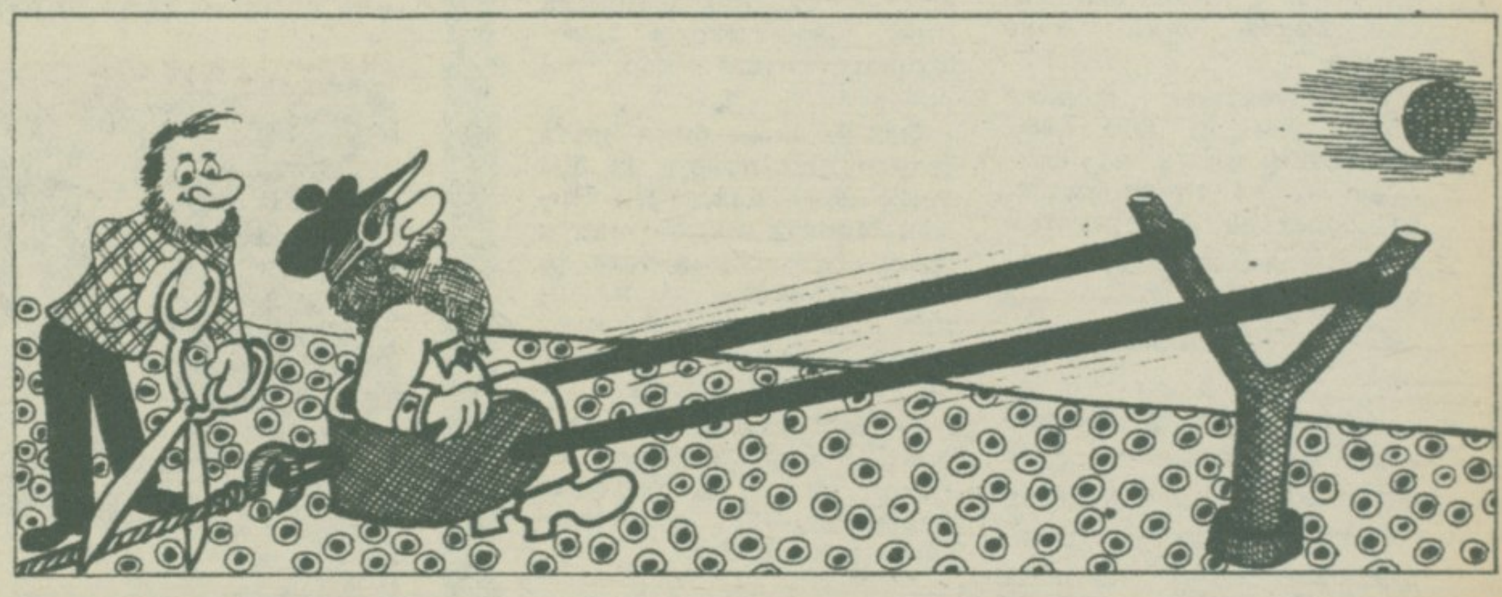

ДОСАДНО ЈЕ БИТИ ЏЕМС БОНД

Британски недељник „Викенд" недавно је донео занимљив извештај о људима који се опредељују за посао тајног агента. Новинар је покушао да прикаже како тај посао изгледа у стварности, односно да нагласи да он нема нимало од узбуђења из филмова о Џемсу Бонду. Овај посао за Велику Британију обавља око 300 људи од чега шестину чине жене! Без обзира на то што су све то висококвалификовани и школовани људи, на послу баш немају много прилике да покажу своје способности. Њихов задатак је да воде рачуна о страним дипломатама, новинарима, чувеним бизнисменима, о кретању тих људи, о томе каквим се активностима баве. Међутим, посао им се у ствари своди на то да присуствују досадним незанимљивим седницама, да читају своје штићенике на различитим местима читајући гомиле новина. А онда, кад већ пошаљу извештај тамо где треба, испостави се да је осамдесет посто тог поверљивог материјала било доступно свима преко штампе и телевизије!

Без обзира на све, сваке недеље бар педесет људи напише молбу да постану тајни агенти. Не знају да Британска тајна обавештајна служба још никада није примала људе који траже тај посао. Они их, наиме, сами бирају. Своје људе налазе међу најбољим завршеним дипломцима Кембрица и Оксфорда и још неких чувених британских универзитета. Агенти су обично млађи људи, око тридесет година и поред факултетске дипломе специјално су обучени разним борилачким вештинама и у руковању револвером.

ХАЛО, ЧИКО!

Људи који се телефоном јављају фирми за производњу вина Фердинанда Пјерота изненаде се кад им са друге стране жице одговори дечји глас. У почетку су сви мислили да су погрешили број, јер — откуда ту деца у радно време. Али, сада су се већ навикли. О чему је заправо реч, Власник ове западнонемачке фирме Фердинанд Пјерот сматра да децу треба укључити у посао још од најранијих дана.

— Посао на који одлазе њихови родитељи представља за децу неку аждају из бајки. Она гута њихове маме и тате ујутру и избацује их предвече уморне, љуте и нервозне. Зато сам одлучио да сви запослени, а има их око 3 хиљаде, могу да доведу своју децу кад не иду у школу или ако желе да дан проведу са родитељима. Преуредили смо једну огромну просторију само за њих, нашло се старих писаћих машина и још којечега за децу. Слободни су да се шетају где год им је воља, да буду у близини родитеља док ови обављају свој део посла, чак могу и да им помажу. Деца су одушевљена што и она могу да учествују у производњи и мамин и татин посао више не доживљавају као аждају.

ДА МАЛО ЋАПНЕМ?

Посетиоци чувеног хамбуршког ресторана чији је власник Армин Шерер имају јединствену прилику да читав дан проведу у кухињи овог ресторана. За суму од двеста педесет хиљада старих динара (фини ресторан, још финије цене!) њима је дозвољено да буду уз куваре и проматрају их док спремају јела. Наравно, дозвољено им је да ћапну помало од сваке ђаконије која је „у раду". Све то деловало би више него примамљиво (наравно за оне са дубљим џепом) да није и додатних радости. Гости се умољавају да пре него што напусте ресторан помогну да се оперу судови и обрише под. И поред тога, интересената за Арминов ресторан има све више!

ПРЕВЕЛИКА РЕВНОСТ

У Лиону у Француској недавно се одиграло следеће: полицајци су из кола угледали неко сумњиво возило. Још кад су видели да у њему седе неки прерушени људи, без размишљања су укључили полицијску сирену и стали да га гоне. Нису имали проблема да га стигну јер „сумњивци" и нису покушавали да утекну. Кад су пришли, имали су шта и да виде. У колима је седело троје пчелара који су преносили кошницу.

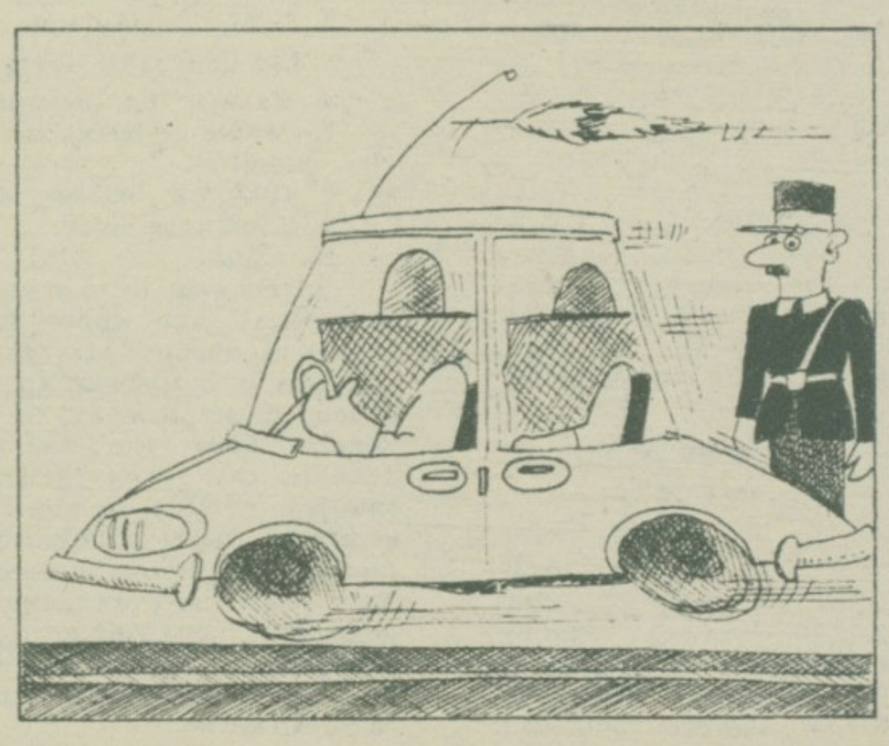

ИМА ЛИ НАЈПАМЕТНИЈИХ?

ЗЛАТНА РИБИЦЕ, ПРИТИСНИ ДУГМЕНЦЕ!!

НА ПИТАЊЕ КОЈЕ СУ ЖИВОТИЊЕ НАЈИНТЕЛИГЕНТНИЈЕ И ЗООЛОЗИ И ЛАИЦИ ОДГОВОРИЛИ СУ ЈЕДНОДУШНО: ШИМПАНЗЕ И ЊИХОВИ НАЈБЛИЖИ СРОДНИЦИ И „МОЈЕ ПСЕТО". РИБЕ СУ СЕ НАШЛЕ НА ПОСЛЕДЊЕМ МЕСТУ. ДА ЛИ ЈЕ БАШ ТАКО?

Пре неколико година изведен је тест интелигенције са пацовима и златним рибицама у коме су пацови били апсолутни фаворити. И једнима и другима показано је да ће добити награду у виду хране ако притисну једно од два могућа дугмета, на пример лево, а не десно. После неколико покушаја, при чему су дугмета која доносе награду насумице мењана, животиње су отприлике схватиле шта се од њих тражи.

Затим су дугмета непрекидно мењана и пацови су при свакој промени све брже и тачније реаговали, док су се сироте златне рибице мучиле и премишљале баш као на самом почетку, у првој етапи експеримента, јасно показујући да су глупе као ноћ. Изведен је закључак да су пацови схватили поруку и да су у стању да стечено знање примене и у промењеним условима, а ту врсту мождане активности називамо интелигенцијом.

Пре него што је донет коначан суд о менталној заосталости риба, дошло је до преокрета: неко је запазио да се пацовима узана за правилан погодак даје одмах поред дугмади док су рибе добијале своју на другом крају акваријума. Неправда је исправљена и кад су и рибе добиле порцију за памет одмах покрај дугмади, показале су исту спретност реаговања као и пацови. Такмичење у интелигенцији завршено је нерешено.

Зашто не ређају кутије?

Експеримент је један од многих које је извео др Јуан Макфејл, професор психологије Универзитета у Јорку. Он тврди да не постоје никакви

стварни докази о постојању разлике у интелигенцији међу кичмењацима. Једини изузетак је човек чију памет професор приписује искључиво говору, односно споразумевању путем језика. Питање је, каже он, да ли би дете било интелигентније од шимпанзе или неке друге животиње када би било одгојено у средини где не постоји говор. Др Макфејл признаје да његова гледишта тренутно не уживају популарност међу научницима, али је књига на ту тему коју је недавно објавио примљена с дужном пажњом.

Професор с којим се многи не слажу истиче да су наша схватања о интелигенцији животиња обојена субјективношћу у корист оних које су најсличније човеку по изгледу или понашању. „Веома смо импресионирани кад шимпанза послаже кутије једну на другу да би дохватио оно што жели — каже он — заборављајући при том, рецимо, да златна рибица нема анатомску грађу погодну за ређање кутија. Склони смо да занимљиво понашање изједначујемо с интелигенцијом, а какве шансе има златна рибица да нам покаже било шта интересантно у здели с водом на коју је ограничена. У својој природној средини и рибе изводе многе неочекиване ствари".

Др Макфејл одбацује анегдоте, предубеђења и научну интуицију и своја запажања заснива искључиво на лабораторијским експериментима, нарочито оним који су еквивалент животињских тестова коефицијента интелигенције. Ови, према њему, нису показали никакву разлику у „памети" међу кичмењацима. „Ако у науци не може да се докаже постојање разлике, једино исправно јесте сматрати да разлике и нема!"

Птице не заостају!

Четрдесет четворогодишњи Макфејл је експериментални психолог који углавном ради с птицама изучавајући пре свега везе између мањих повреда мозга и мождане механизма. Каријеру је почео у Оксфорду после завршених студија филозофије и психологије, годину дана је радио у Јелу, а затим на универзитету у Сасексу пре него што је прешао у Јорк.

До пре неколико година и он је прихватао традиционално рангирање интелигенције животиња. Затим је почео рад на књизи „Мозак и интелигенција код кичмењака" и све се променило. „Очекивао сам да ћу наићи на читав низ разлика у интелигенцији које би помогле да се разјасни мождани механизам — каже он — али нисам пронашао никакву".

Ево још једног његовог експеримента. Један од начина мерења интелигенције животиња је способност стицања појмова. Тест је изведен са птицама и шимпанзама. Састојао се у учењу животиња да из групе од три елемента изаберу онај који је различит, на пример, прво дугме између два зелена. Потом им се опет показују три дугмета, али сад пута једно зелено и два црвена, да би се видело јесу ли у стању да појам истоветности и разлике примене и у новој ситуацији, односно да погоде зелено дугме.

Показало се да птице такве задатке изводе исто као и шимпанзе и чак да су у неким сличним тестовима, на пример с бројевима, и бољи ђаци од „најпаметније" животиње каквом се сматра шимпанза.

Неки научници, међутим, тврде да су успели да науче шимпанзе говору, истина сасвим рудиментарном. Ако је све тачно, теорија професора Макфејла распада се у парампарчад јер он сам говор сматра пресудним показатељем интелигенције. Али, експерименти са шимпанзама који „говоре" крајње су проблематични и психолози, као и други стручњаци, сасвим су подељени по питању да ли животиње успите моћу да покажу било какве језичке способности.

Б. Д.

ДЕСЕТ НАЈИНТЕЛИГЕНТНИЈИХ ЖИВОТИЊА

Аутор ове ранг-листе Едвард О. Вилсон, професор зоологије и шеф катедре за ентомологију (научне студије о инсектима) познатог Харвардског универзитета. Писац је бројних чланака, студија и књига о еволуцији и понашању животиња и добитник Пулицерове награде 1978. године за дело „О људској природи".

1. **Шимпанза (две врсте)**
2. **Горила**
3. **Орангутан**
4. **Бабун (седам врста)**
5. **Гибон (седам врста)**
6. **Мајмун (бројне врсте)**
7. **Мањи зубати кит (више врста, нарочито кит убица)**
8. **Делфин (већина од око осамдесет врста)**
9. **Слон (две врсте)**
10. **Свиња**

Др Вилсон је још додао: „Интелигенцију сам дефинисао као способност и брзину учења у широком избору задатака. Степен интелигенције одређивао сам, колико је то било могуће, на основу експеримената за утврђивање способности учења. Тамо где таквих студија није било, ослонио сам се на такозвани „индекс енцефализације", то јест, однос између величине мозга и величине тела за који се сматра да се прилично поклапа се степеном интелигенције. Верујем да је моја ранг-листа углавном тачна мада је у овом подручју психозоологије потребно још много истраживања, тако да лако може доћи до промена места, нарочито при дну листе десет најинтелигентнијих".

ВЕШТИНА И СТРПЉЕЊЕ МОГУ ВАМ ДОНЕТИ ВРЕДНЕ НАГРАДЕ

САСТАВИТЕ СТАРЕ БРОДОВЕ

„Политикин забавник“, „Југопластика“ из Сплита и „Механотехника“ из Изоле позивају читаоце „Политикиног забавника“ да се укључе у наградну игру „САСТАВИТЕ СТАРЕ БРОДОВЕ“. Очекују вас 333 лепе награде!

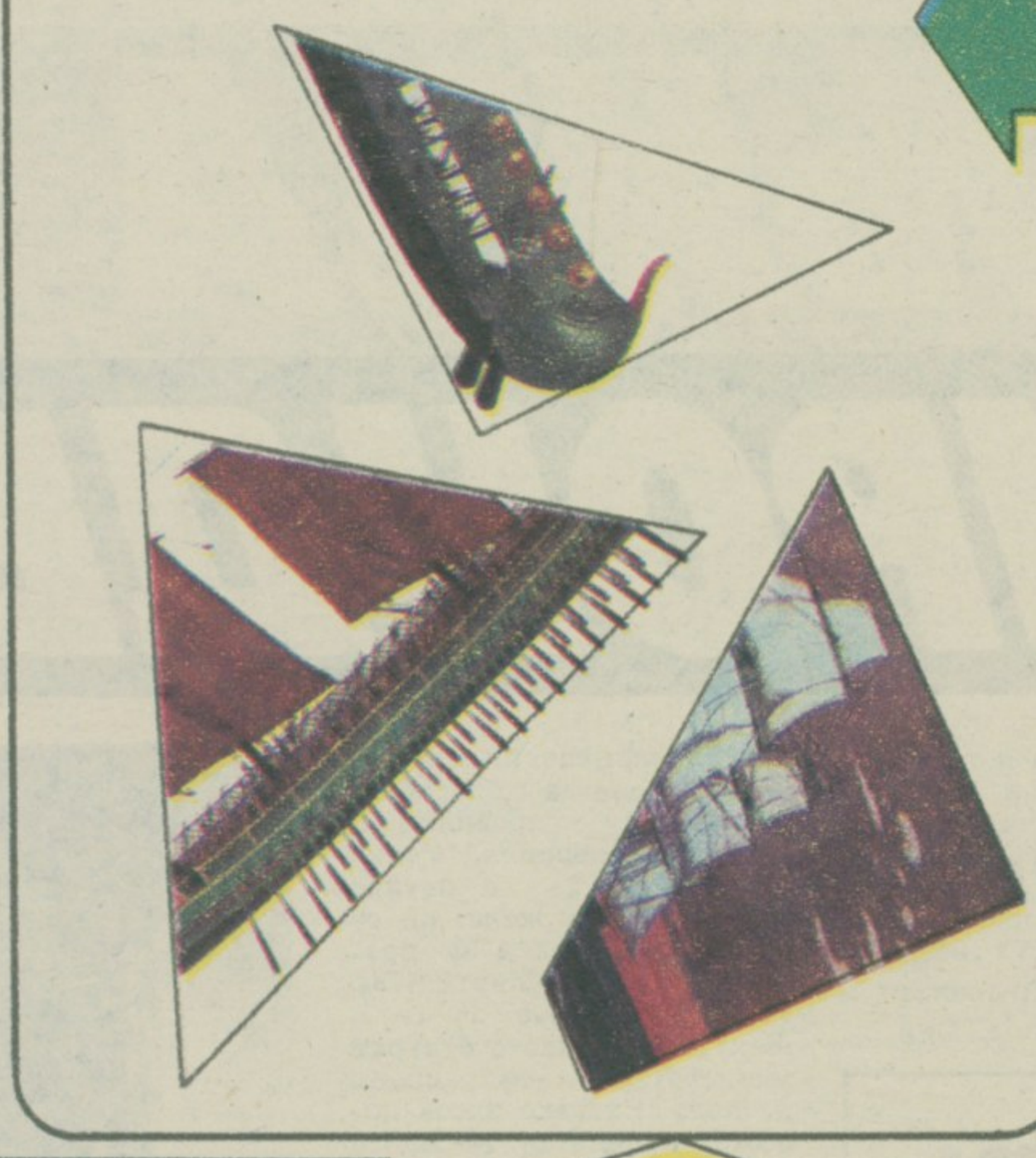

Све до појаве парне машине једрењаци су били главно превозно средство на води. Бродоградилишта су се надметала које ће направити бољи и лепши. Постоји богата галерија цртежа и гравира које нам говоре како су изгледали и најстарији једрењаци.

У овом колу наградне игре „Политикин забавник“ ће вам представити три једрењака, али да бисте видели како изгледају морате их саставити од делова. У овом и још два наредна броја, објавићемо укупно **девет делова** од којих ћете, ако их правилно саставите, добити слике три једрењака.

ВАШ ЗАДАТАК је да сачувате исечке из овог броја и сачекате оне који ће бити објављени у два наредна „Забавника“. Када сакупите свих **девет исечака**, пажљиво их разгледајте и саставите у три целине; тако састављене налепите на већој страни дописнице, а на мањој напишите своју тачну адресу и пошаљите на адресу: „Политикин забавник“, Македонска 29 11001 Београд, поштански фах 124 са назнаком једрењаци.

333 НАГРАДЕ

ПРВА НАГРАДА — КОЛОР ТЕЛЕВИЗОР,

ДРУГА НАГРАДА МОПЕД — „АУТОМАТИК 3“
3 бицикла са десет брзина
3 гумена чамца са веслима и пумпом, производња „Југопластике“ из Сплита
5 транзистора
5 грамофона
25 разних играчака „Механотехнике“
50 вредних дела југословенских и светских писаца
30 мајица са знаком „Политикиног забавника“ и
10 ЛП плоча забавне музике.

Сва тачна решења учествују у извлачењу награда.

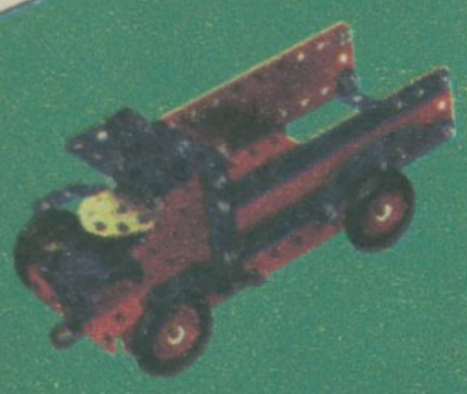

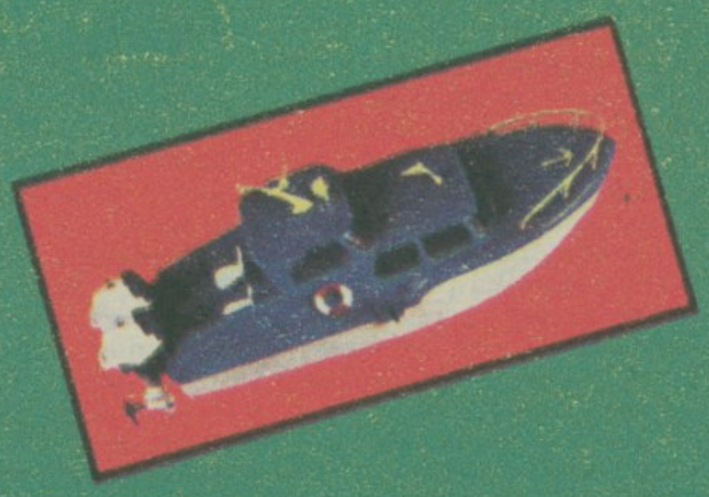

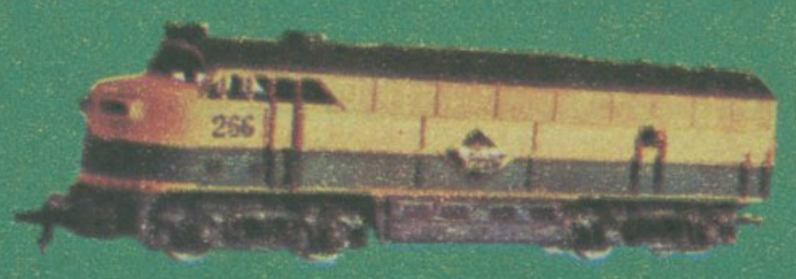

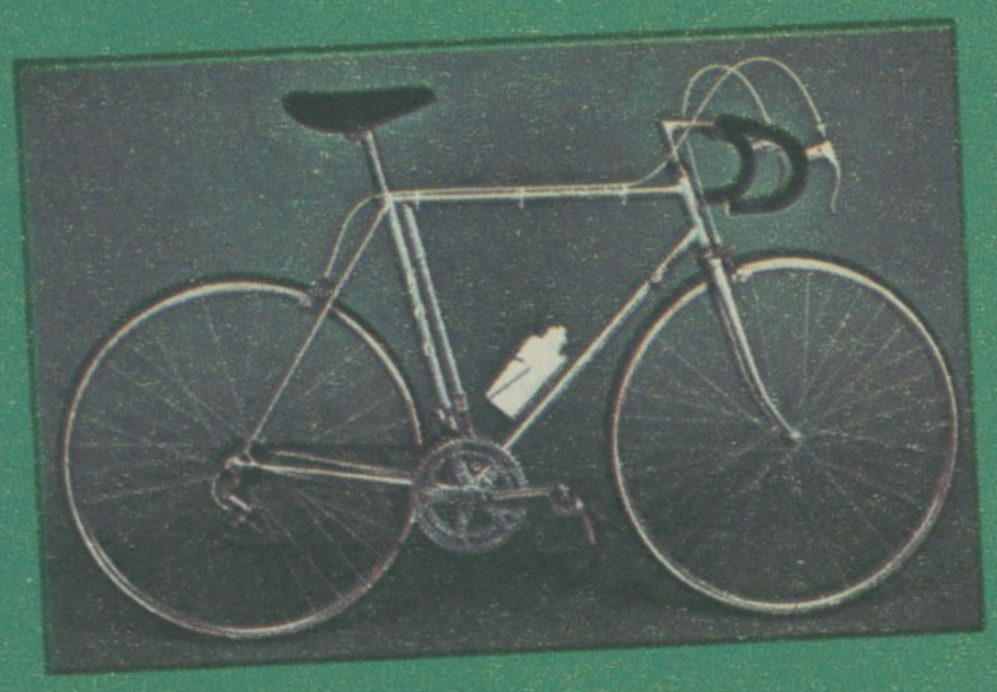

У идућем броју „Забавника“ још три исечка!

КРАЉИЦА ЖИРОНДЕ

Марија Жана Флипон, звана Манон, кћи Пјера Гатјена Флипона и Марије Маргерите Бимон, рођена је 1754. године у ситнобуржоаској породици. Била је друго од седморо деце, колико су имали њени родитељи. Веома интелигентна, рано је научила да чита и пише. У седмој години устајала је у пет ујутро и док су сви спавали жудно читала све што би јој дошло до руке. Већ у једанаестој је читала Плутарха и одушевљавала се његовим писањем о славним људима Римске Републике...

То одушевљење Манон је описала у својим мемоарима: „...од тог тренутка почињу моји утисци и идеје које су од мене начиниле републиканку иако до тада нисам ни помишљала да то постанем". У мемоарима и списима из ране младости изненађује и нарочито привлачи пажњу њена изванредна жеља да све разуме, види и осети.

Године 1775. упознала је Роланда де Платријера, научника који је постао министар. Био је то човек од четрдесетак година кога је Манон одмах освојила својом интелигенцијом и жељом за новим сазнањима. Њих двоје су се венчали тек пет година касније јер се Манонин отац противио том браку због велике разлике у годинама. Ролан је тада имао четрдесет шест а Манон двадесет мање.

Ролан у то време инспектор често путује не само по Француској већ и по иностранству. Сада га је на путовањима пратила и Манон. Године 1784. настанили су се у Лиону где је шест година касније Ролан изабран за посланика у Законодавној скупштини у Паризу. Манон је живо укључила и показала као равноправан сагсворник. Имала је говорничког дара и знања, па су је сви радо слушали. С највећим огорчењем говорила је о краљу Лују XVI, његовој жени Марији Антоанети и рушењу монархије. Они су, сувише опијена политиком, није желела да се зароби у „ништавилу провинције", како је говорила. Ролан није умео да се одупре жељама своје жене, па су се 15. децембра 1791. вратили у Париз. Марта 1792. Ролан је сазнао да се о њему говори као о будућем министру унутрашњих послова. На тако висок положај попели су га Брисо и његови пријатељи жирондинци чије је идеје и тежње бранила и његова супруга.

У то време у Паризу се оснивају политички клубови који су се убрзо претворили у праве политичке странке. Два најпознатија клуба били су јакобински (чији су главни вођи Дантон, Робеспјер и Мара) и жирондински (са Роланом, Брисоом и Верњоом на челу). Први је био странка ситне буржоазије а други крупне.

Постављајући Ролана, поштеног али непознатог, за министра унутрашњих послова, Брисо и његови пријатељи знали су да ће имати човека верног њиховим идејама помоћу кога ће моћи да владају и спроводе своју политику. И Ролан је одлично схватио своју улогу. Сматрао је себе као предстражу Жиронде која га је ту поставила да што пре доведе краљевство до пропасти! Међутим, како је стално био у контакту с краљем, допали му се његова добродушност и долазио је у искушење да искрено сарађује с њим. Али, Манон је бдела над њим и чим би се Ролан вратио кући терала га је да јој преприча читав разговор са краљем и брзо би га уверила да је био преварен спољашњошћу и да сигурно на дзору желе да му подвале.

Срушимо монархију!

Септембра 1791. Роланов посланички мандат је завршен и требало је да се врати у Лион. У том тренутку место инспектора било је укинуто па је намеравао да напусти политику, повуче се на своје имање и посвети се земљорадњи. Међутим, Манон познао са Жаком Пјером Бриоом, писцем, а преко њега и с многим познатим личностима. Њихово пријатељство ускоро се толико развило да су се неколико пута недељно састајали код Роланових. Манон у почетку није узимала реч у њиховим разговорима, али је памтила све што би чула и све више улазила у тајне политике.

Међутим, убрзо се и она тврдила је Манон, били одговорни за сва зла која су снашла Француску.

С пиштољем испод јастука

— Кад вас видим да одлазите у двор на саветовање тако важни и та-

ФРАНЦУСКА РЕВОЛУЦИЈА • 1789 — 1794 •

Избила је за време владавине Луја XVI јер се оснажена буржоазија није мирила са апсолутистичко-феудалним системом који је кочио развој привреде и капиталистичких друштвених односа. До оружаног устанка дошло је у Паризу 14. 7. 1789. кад је народ заузео и порушио злогласну тврђаву Бастиљу. Устанак се убрзо проширио и на унутрашњост Француске. Покрет народних маса предводила је буржоазија као најнапреднија и најорганизованија друштвена снага, али је она одмах искористила догађаје да приграби власт. Током 1789—1790. основана је Национална гарда са Лафајетом на челу као прва оружана сила револуције, па је и краљ морао да повери владу представницима крупне жирондинске буржоазије.

Од 1. 10. 1791. до 20. 9. 1792. основани су прво у Паризу, а после и у целој земљи политички клубови који су се убрзо претворили у политичке странке: јакобински клуб чије су вође биле Дантон, Робеспјер и Мара, представници ситне буржоазије и народних маса, и жирондински клуб са Роланом, Верњоом и Брисоом на челу, као представницима крупне буржоазије. Био је ту и Клуб фејана чији је један од вођа био Лафајет који је остао веран начелима уставне монархије.

Ови политички клубови воде непрекидну борбу за превласт да би 1792. ојачали јакобинци. Они су исте године подигли устанак у Паризу и ухапсили краља. Проглашена је револуционарна скупштина Конвент са правом гласа за све мушкарце са навршеном 21. годином живота. Било је то прво опште право гласа у историји! Конвент је 20. 9. 1792. донео одлуку о укидању монархије и проглашењу републике с девизом „Слобода, једнакост, братство"

Међутим, током 1793. долази до све већег неслагања између жирондинаца и јакобинаца. Жирондинци нису желели даље заоштравање револуције, док су јакобинци захтевали њено продужење да би се задовољиле политичке, али и неке социјалне тежње народних маса. Јакобинским устанком у Паризу од 2. 7. 1793. оборена је жирондинска влада и из Конвента су избачени најомрженији жирондинци, а власт су преузели јакобинци. Али, јакобинци нису остали дуго јединствени, па је крупна буржоазија оборила јакобинску диктатуру 27. 7. 1794. и преузела власт. Тековине револуције ипак нису могле да се сруше. Она је својим утицајем и снагом највише допринела паду феудализма.

јанствени, увек ми изгледа да сте спремни да направите неку глупост — говорила је Ролану и његовом колеги Калвјеру.

А онда је почео рат с Аустријом и Пруском, непријатељ је напредовао и у народ се увукао страх. Жирондински министри тражили су од краља два декрета које он није хтео да потпише. Револуционари су одмах дочекали то краљево одбијање и прогласили га за побуњеника против устава и народа. Ролан је у знак протеста хтео да да оставку, али га је Манон убедила да то не чини јер је много боље да изазову краља и да га он сам смени. Манон је написала писмо краљу у име свог супруга и већ сутрадан — Ролан је смењен. То је изазвало побуну у народу који је желео да се Ролан врати на положај министра.

Да Манон Ролан није била сувише опијена политиком вероватно би своје последње дане проживела на имању свога мужа, далеко од Париза и бурних дана француске револуције.

Кад је народ побуном од 10. августа збацио монархију одлучено је да Ролан са жирондинцима образује нову владу. Они су прокламовали републику и сви су очекивали крај нереда и немира. Манон је ликовала јер се њена велика жеља испунила. За њу је револуција била завршена, али то мишљење нису делили и јакобинци који су били искључени из владе. Дошло је до крвавог обрачуна између једне и друге странке и крв је потекла улицама Париза.

За жирондинце су дошли црни дани. Мара и Робеспјер су се немилосрдно разрачунавали са присталицама Жиронде. Ролана су оптуживали за пљачке и завере и непрекидно му претили атентатом. Те претње су се односиле и на Манон као главног Роланов сарадника. Били су то дани непрекидног страха и кошмара Манон је у кревет одлазила с пиштољем испод јастука.

Седмог децембра 1792. са говорнице Конвента, револуционарне скупштине која је прогласила Републику, неко од посланика је оптужио брачни пар Роланових за заверу. Робеспјер је назвао Ролана „министар побуњеник“ и оптуживао га да је покрао државни новац и трговао с намирницама. Узалуд их је Ролан уверавао у своју оданост Републици и захтевао преглед рачуна. Исцрпљен и немоћан морао је да да оставку на министарски положај.

Пад жирондинаца

Утицај јакобинаца све је више растао, а сјајан успех у народу постигли су кад је покренут процес против краља и кад је осуђен на смрт. Жирондинци нису желели даље заоштравање односа, док су јакобинци захтевали продужење револуције Јакобинским устанком у Паризу од 2. јула 1793. оборена је жирондинска влада, а власт су преузели јакобинци. Настали су крвави немири и пљачке у Паризу. Мара је постављен на чело јакобинске владе и истог тренутка изјавио:

— Жирондинци су сада моји и сви ће на гиљотину.

У Конвенту је изгласано хапшење двадесет два жирондинца међу којима се нашао и Ролан. Париски комесар и његови људи дошли су да ухапсе Ролана који се држао тако достојанствено и прибрано да се комесар, који није имао наређење да употреби силу, повукао и оставио своје људе да стражаре пред улазом.

За то време Манон је као без главе одјурила у Конвент који је у том тренутку одржавао седницу тражећи да је пусте да говори у одбрану свог мужа. Пошто јој то није пошло за руком, отрчала је једном пријатељу за кога је веровала да може да јој помогне. Није успела да га пронађе и, сломљена, кренула је својој кући, али Ролана није затекла. Успео је некако да превари стражаре и побегне пријатељима. Знала је куд је могао да се склони и пожурила да га обавести о свом неуспелом покушају.

Тада је одлучила да још једном проба да се пробије у скупштину и објасни свима да су она и њен муж невини. Стигла је сувише касно. Седница је већ била завршена и посланици су се разишли. По улицама Париза народ је носио бакље и урлао од среће славећи победу јакобинаца. Манон је прошла кроз ту гомилу непримећена иако су је до тог дана славили као свемоћну краљицу Жиронде.

Суђење

Вратила се кући очајна. У поноћ се полиција опет појавила на њеним вратима тражећи Ролана. Отишли су тек кад су претресли целу кућу. Сломљена од умора и узбуђења Манон је легла, али ју је у два ујутро опет пробудила лупа на вратима. Овог пута дошли су по њу. Затворили су је у тамницу Абеј, али она се ни ту није мирила са судбином. Писала је Конвенту, министру правде, утицајним пријатељима, али то нису била писма у којима је молила за милост већ је само захтевала да јој допусте да говори. Међутим, њено тамновање се продужило. Пребацивали су је из једног затвора у други.

Једног дана су јој саопштили да је слободна. Али, тек што је угледала светлост дана поново су је ухапсили и пребацили у другу тамницу. Била је у питању само форма. Њено прво затварање било је незаконито, а сада су ту били сви неопходни папири у којима су је оптуживали да је издала Републику.

Тада је почела да је прогони помисао на самоубиство. Имала је код себе отров, али у тренутку када је требало да га попије, схватила је да би то било бекство и да би тиме само показала свој кукавичлук. Веровала је да ће је позвати на суђење жирондинцима и тада би сигурно могла да им буде од користи. Међутим, суђење се није одржало, а она је пребачена у Консјержерију, тамницу из које се двоколицом одлазило на губилиште.

Осмог новембра 1793. одржано је суђење Манон Ролан, али јој није било допуштено да се брани. Из Конвента је стигла заповест да јој се не дозволи да говори јер су се сви бојали њене речитости и убедљивости. Манон је осуђена на смрт јер је проглашена за саучесника у завери против јединства Републике, слободе и сигурности француског народа. Погубљење је требало да се обави одмах после пресуде.

Тог дана су бројне двоколице са осуђенима на смрт ишле као погребна поворка ка Тргу револуције. У последњим колима стајала је прибрана и храбра Манон Ролан. Поред ње, као сушта супротност, сав скрхан од очајања и страха од смрти био је бивши директор фабрике папирног новца Ламарш. Имао је само тридесет пет година, а изгледао је као старац. Обузета сажаљењем Манон је покушала да га охрабри. На Тргу револуције, пре него што ће се попети на губилиште, окренула се ка Кипу слободе и повикала уздрхталим гласом:

— О, слободо, како су те изиграли!

Други су чули да је изјавила:

— О, слободо, колико се злочина чини у твоје име!

Осам дана касније становници једног малог села, удаљеног неколико километара од Руана, открили су на путу старијег човека наслоњеног на дрво као да спава. Био је мртав, груди пробијених мачем. У његовом џепу нађено је писмо у коме је, између осталог, писало: „Онај ко ме овде пронађе да лежим нека зна да су то остаци човека који је живео и умро поштен. Напустио сам своје склониште у тренутку кад сам сазнао да су ми убили жену“.

С. И.

DIK BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

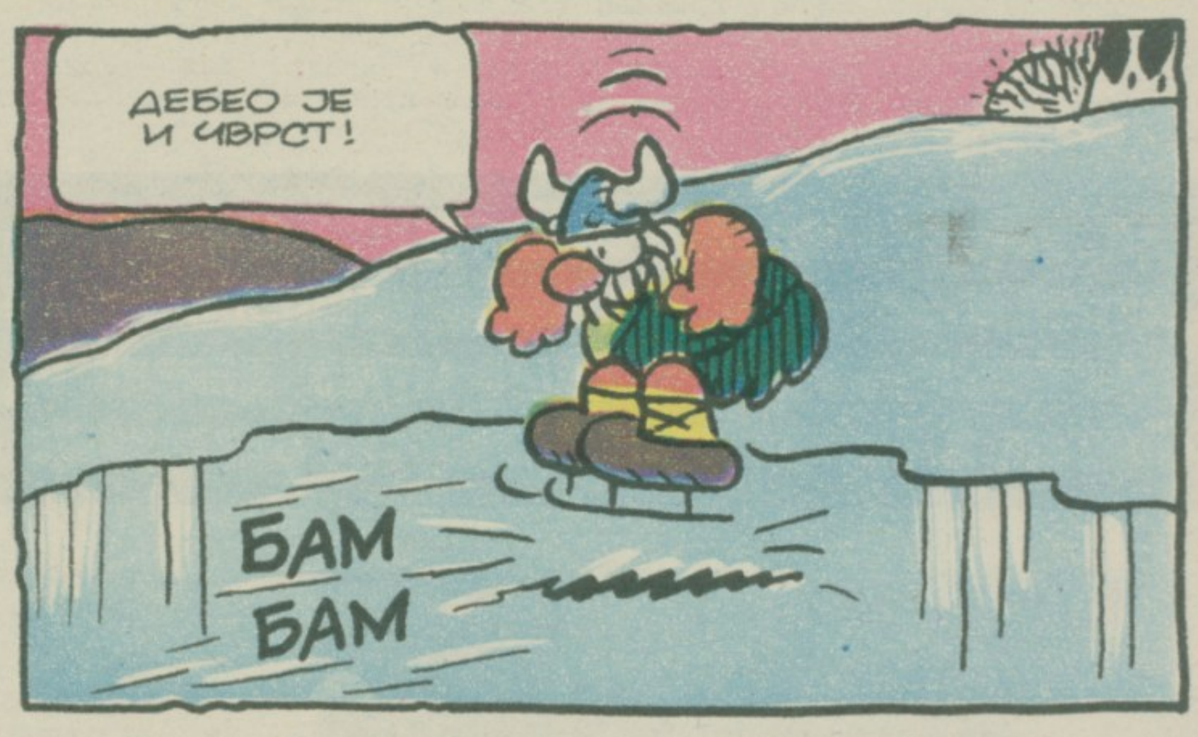

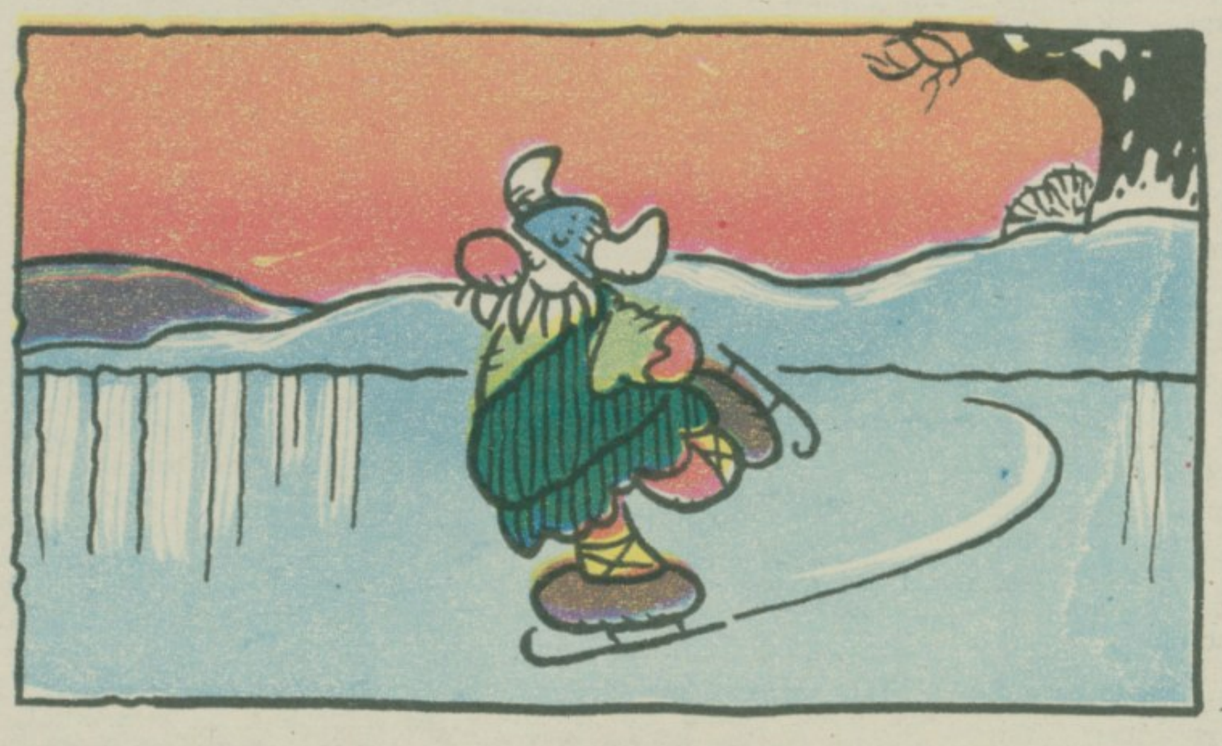

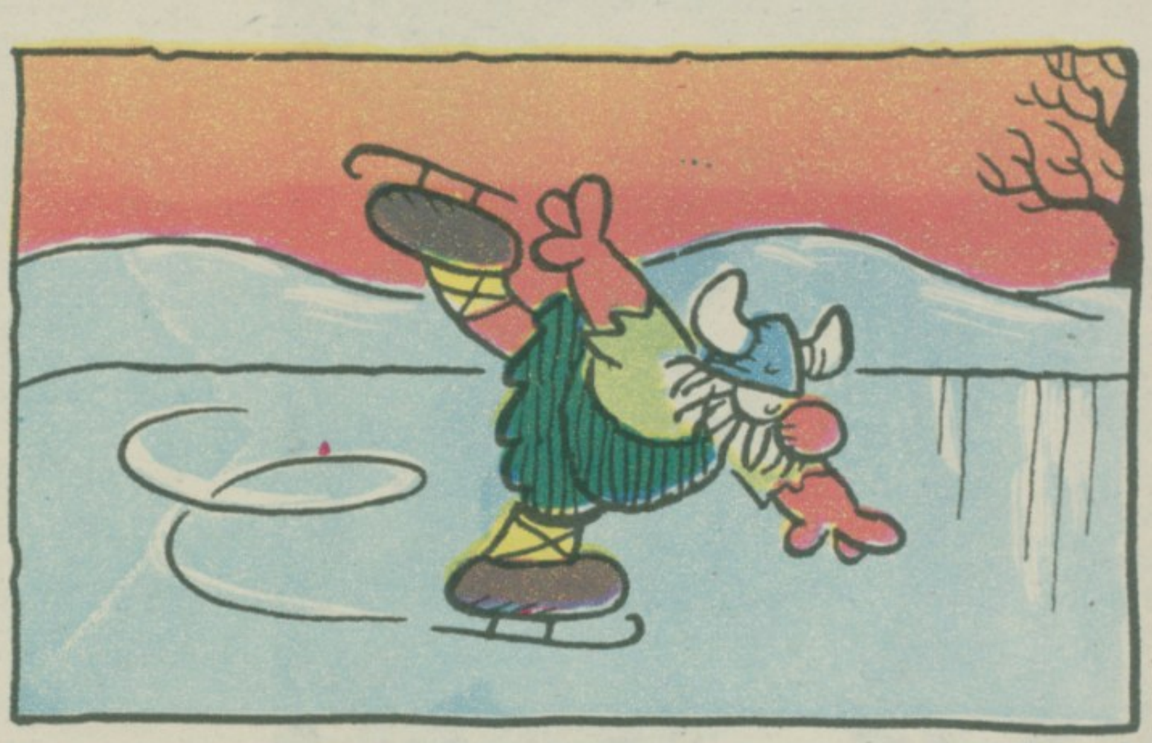

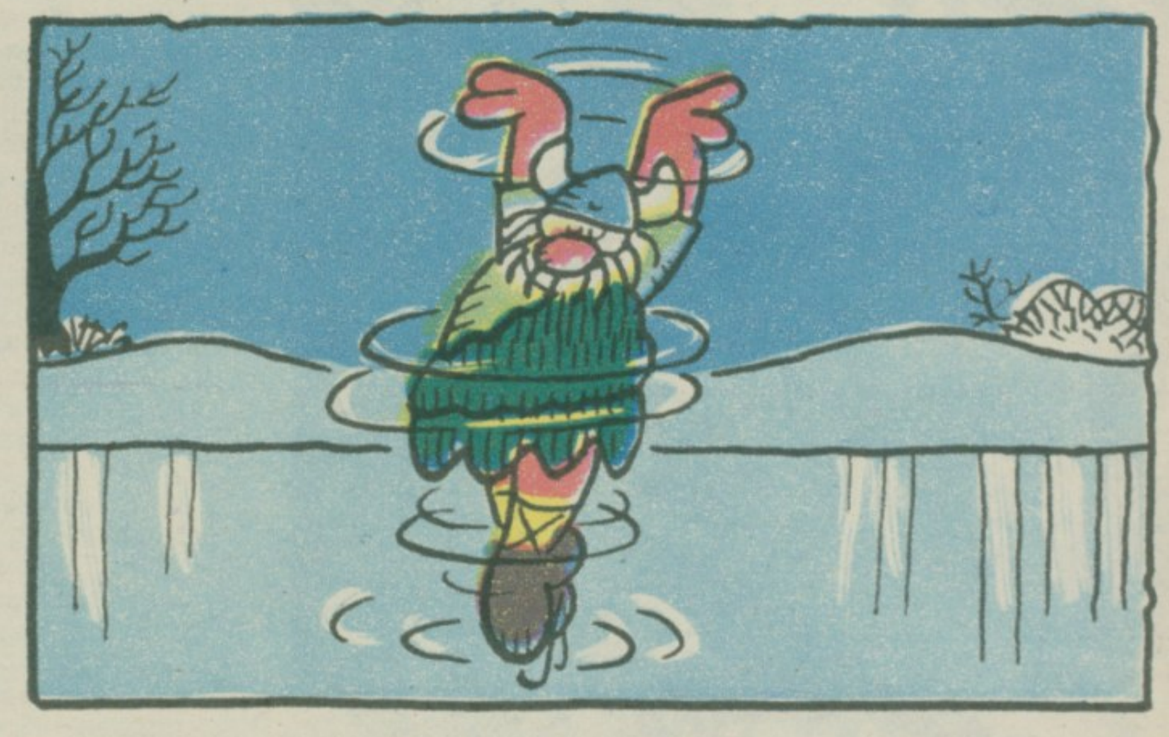

© 1982 King Features Syndicate, Inc. World rights reserved.

ЏЕРИ СПРИНГ: УСАМЉЕНИ ВУК

ШТА ВРЕДИ ШТО ЈЕ ПРИРОДА ДИВНА КАД НЕМА КАФАНЕ?

СТРПИ СЕ ЈОШ МАЛО!

ПОСЛЕ ДЕСЕТ КИЛОМЕТАРА...

СТИГЛИ СМО...

ГЛЕДАЈ, ПУСТИЋУ ЧИКИТА!

САЛУН

ТАЈ ЗНА КУДА ДА ОДВЕДЕ СВОГ ГАЗДУ!

ЈАДНИК, У КАКВОМ ЈЕ СТАЊУ ... ТРЕБА ГА РАСЕДЛАТИ И НАПОЈИТИ!

ИДИ ТИ, ЈА ЋУ СРЕДИТИ КОЊЕ!

БАШ СИ ДРУГ!

ПЕТ МИНУТА КАСНИЈЕ...

БАМ!

КО ЈЕ ПУЦАО?

ПОЈМА НЕМАМ!

УХВАТИТЕ ГА!

ТО ЈЕ ЦОН БЕРНС?

НЕМА МУ ПОМОЋИ... КО ЈЕ ПУЦАО?

ВЕРОВАТНО ОНАЈ ИНДИЈАНАЦ ШТО ЈЕ САД ПРОТРЧАО!

ОНИ С ОСЕДЛАНИМ КОЊИМА НЕКА ГА ТРАЖЕ ВАН ГРАДА; ОСТАЛИ ЗА МНОМ!

ТОРА ДА СЕ САКРИО У НЕКУ ШТАЛУ ИЛИ АМБАР?

ЧУДНО ДА ИНДИЈАНАЦ НАСРЕД УЛИЦЕ УБИЈЕ БЕЛЦА!

О ТОМЕ ЋЕМО КАСНИЈЕ, А САД ДА ПОТРАЖИМО УБИЦУ!

СВАКАКО!

ХАЈДЕМО? ЈА ЋУ ДЕСНО!

А ЈА ЛЕВО!

ЊИИИ!

ГДЕ? ЕВО ИНДИЈАНЦА...

МОРАМ ГА...

...ЗАУСТАВИТИ...

СООО...

УХ, ШТО ЈЕ ИЗДРЖЉИВ...

АЛИ, ИНДИЈАНАЦ ЈЕ БИО ЈОШ ИЗДРЖЉИВИЈИ НЕГО ШТО ЈЕ ЏЕРИ МИСЛИО...

СВИ ЏЕРИЈЕВИ ПОКУШАЈИ ДА ГА САВЛАДА БИЛИ СУ УЗАЛУДНИ...

ПОКУШАЋУ ДА ГА НОКАУТИРАМ...

АХ!

УСПЕЛО ЈЕ...

БРАВО! УХВАТИО СИ ГА! САД ЋЕ ПЛАТИТИ...

ЧЕКАЈ! ЗАСАД ЈЕ ТО САМО СЛУЧАЈ КРАЂЕ КОЊА!

ШТА ЛУПЕТАШ! ТА БИТАНГА ЋЕ СМЕСТА БИТИ ОБЕШЕНА!

КОНОПАЦ ЈЕ ВЕЋ СПРЕМАН!

НИШТА ОД ТОГА, РЕКАО САМ!

НЕ МЕШАЈ СЕ, СТРАНЧЕ, У НАШЕ СТВАРИ!

МОРАТЕ ДА САЧЕКАТЕ ШТА ЋЕ ДА КАЖЕ ШЕРИФ!

ТО ЋЕМО ЈОШ ДА ВИДИМО!

ИНДИЈАНЦУ ЋЕ СЕ СУДИТИ КАО СВАКОМ АМЕРИКАНЦУ!

СКЛОНИ СЕ, ДРУШКАНЕ!

НЕМАМ НАМЕРУ!

ПОКАЖИ МУ, ЏО!

ХАЈДЕ, ЏО... ОХ!

АКО ЈЕДИНО РАЗУМЕТЕ ОВАКАВ ЈЕЗИК, И ТО ЗНАМ!

ДОСТА!

ГДЕ? ГДЕ?

ШТА!?

ДОСТА! ПОШТОВАЋЕ СЕ ЗАКОН! ОДВЕДИТЕ ГА У ЗАТВОР!

Недуго затим...

МАЛО ЈЕ ТРЕБАЛО ДА И МЕНЕ ЛИНЧУ-ЈУ!

ИНДИЈАНАЦ МОЖЕ ДА ЗАХВАЛИ ТЕБИ ШТО ЈЕ ЖИВ!

ХМ! ПИТАМ СЕ САМО ДА ЛИ ЈЕ ЗАИСТА БЕЗБЕДАН У ЗАТВОРУ, ШЕРИФЕ?

5/2

УГРЕЈТ ФОЛСУ ТЕ НОЋИ МНОГИ НИСУ СПАВАЛИ...

СВУД ЈЕ МИРНО... ИДЕМО!

СУВИШЕ ЈЕ МИРНО...

За то време, негде у мраку, једна жена је очајавала...

ШТА?!

ОХ! И ТИ СИ ЧУО?!

ДА! НЕШТО СЕ ДЕШАВА!

ИДЕМ ПО КОЊЕ! МОГУ НАМ ЗАТРЕБАТИ...

ВАЖИ! ВИДИМО СЕ КОД ЗАТВОРА!

ААААХ!

УБУТКАЈТЕ ГА!

НА КОЊА!

СТОЈ!

5

СКЛАЊАЈ СЕ СТРАНЧЕ?

ЈЕДАН ОД ЈАХАЧА ПОКУШАО ЈЕ ДА ОБОРИ ЦЕРИЈА СПРИНГСА...

...АЛИ СЕ ПРЕВАРИО...

АКО ТИ ЈЕ ЖИВОТ МИО, ГОВОРИ - КУД СУ ОДВЕЛИ ИНДИЈАНЦА!

ОДЛИЧАН МЕТОД! КАКО ОНИ С ДРУГИМА, ТАКО МИ С ЊИМА!

ДОБРО... РЕЋИ ЋУ...

ИДИТЕ ПРАВО ОВИМ ПУТЕМ ДО ДВА ОСУШЕНА ДРВЕТА...

ГДЕ ЈЕ ШЕРИФ?

НЕ ЗНАМ!

СПРЕМИ КОЛТ!

СПРЕМАН ЈЕ!

ТО ЈЕ ЧАРЛИ?

НИЈЕ! ПАЗИТЕ...

БЕЗ БУДАЛАШТИНА!

САВЕТУЈЕМ ДА НИКО НЕ МРДНЕ!

ОПЕТ ОНАЈ СТРАНАЦ!

СХВАТИ, СТРАНЧЕ, ТОМ-ИНДИЈАНЦУ СЕ НЕКЕ СУДИТИ!

ИНДИЈАНАЦ... ПОБЕЖЕ!

БАМ!

МОРАМО ГА НАЋИ!

ЕТО КУДА ВОДИ ПРЕОСЕТЉИВОСТ!

Мало касније...

НЕКЕ ГА СТИЋИ!

У ЗОРУ ЋУ ГА ПОТРАЖИТИ И ДОВЕШЋУ ГА!

ХЕ! НИЈЕ ЛАКО ОВИМ ГОНИОЦИМА!

У ЗОРУ...

НА КОЈУ ЋЕМО СТРАНУ?

РАСПИТАО САМ СЕ О ОВОМ КРАЈУ...

... И ЈЕДИНА МОГУЋНОСТ ЈЕ ДА ИНДИЈАНАЦ ЗБРИШЕ ПРЕКО ГРАНИЦЕ!

Али, увече...

ЗА ДАНАС ЈЕ БИЛО ДОСТА! КОЊИ СУ ПРЕТОРЕНИ!

НИГДЕ НИ ТРАГА!

ГУБИМО ВРЕМЕ, ПАНЧО! МОРАЋЕМО ДА СЕ ПОСЛУЖИМО ЛУКАВСТВОМ!

ШТА СИ СМИСЛИО?

СУТРА НАСТАВЉАМ ПУТ САМ И НЕЋУ ДА СЕ КРИЈЕМ! ИНДИЈАНАЦ ЋЕ МЕ СПАЗИТИ И ИЋИ ЋЕ МОЈИМ ТРАГОМ СИГУРАН ДА ГА НЕЋУ ОТКРИТИ! ТИ ГА ИЗНЕНАДИ ОТПОЗАДИ!

ДА ПОКУШАМО...

СУТРАДАН...

ЗАОБИЋИ ЋУ ПЛАНИНУ ЗДЕСНА...

У РЕДУ!

МАЛО КАСНИЈЕ...

САД ЋЕМО СЕ МАЛО ИГРАТИ, ЧИКИТО!

ЏЕРИЈЕВ ТРАГ ЈЕ ЛАКО СЛЕДИТИ, АЛИ ИНДИЈАНЧЕВ... УФ!

СТАЛНО ИСТО...

ОХ... ЕВО ЈОШ ЈЕДАН ТРАГ!

ТРАГ НЕПОТКОВАНОГ КОЊА И МОКАСИНА ИНДИЈАНЦА КОЈИ ХОДА ПОРЕД КОЊА...

ИНДИЈАНЧЕВ КОЊ ПРЕШАО ЈЕ ПРЕКО ТРАГА ПОТКОВАНОГ КОЊА...

ВИШЕ СЕ НЕ КРИЈЕ! МИСЛИ ДА ЈЕ ЏЕРИ САМ!

САД САМО ДА ГА СЛЕДИМ...

МОРАМ ДА НАДОКНАДИМ ИЗГУБЉЕНО ВРЕМЕ...

ГЛЕ, ШТА ЈЕ ОНО НА ПУТУ?

хм?!

ЛУТКА...

ЛУТКА ОБУЧЕНА КАО ИНДИЈАНКА!

САД ЋУ СХВАТАМ...

ИНДИЈАНАЦ ЈЕ, ВЕРОВАТНО, СА ЖЕНОМ И ДЕТЕТОМ!

ЧУДНО... ИНДИЈАНАЦ НЕ УПАДА УСРЕД ДАНА У ГРАД ДА УБИЈЕ БЕЛЦА АКО ЗА ТО НЕМА ВЕЛИКИ РАЗЛОГ... А ЖЕНА И ДЕТЕ МУ ОТЕЖАВАЈУ БЕКСТВО...

УОСТАЛОМ, СВЕ ЋЕ СЕ РАЗЈАСНИТИ! НАПРЕД, ЧИКИТО!

ЗА ТО ВРЕМЕ...

ИЗА МЕНЕ ЈЕ... ОСЕЋАМ ТО...

ЗАУСТАВИЋУ СЕ ОВДЕ, А НОЋАС ЋУ СЕ ВРАТИТИ ПО СВОМ ТРАГУ И УХВАТИТИ ГА...

ЗАШТО ЛИ СЕ БЕЛИ ЛОВАЦ ЗАУСТАВИО КАД МУ КОЊ НИЈЕ УМОРАН?

ЈОШ ДАН ЈАХАЊА ДО ГРАНИЦЕ... ТРЕБА НОЋАС СТУПИТИ У АКЦИЈУ...

ДОСТА ЈЕ ЗА ДАНАС, ЧИКИТО...

ГРАНИЦА ЈЕ БЛИЗУ... ТРЕБА НОЋАС НЕШТО УЧИНИТИ...

ЧИМ СЕ СТРАЧИ, ИЗНЕНАДИЋУ ГА...

ЈЕДАН ЧАС КАСНИЈЕ...

САД ЈЕ ВРЕМЕ ДА КРЕНЕМ...

УЗ МАЛО СРЕЋЕ...

...НАПРАВИЋУ КРУГ...

...И ВРАТИЋУ СЕ НА СВОЈ ТРАГ...

ХМ... ИЗГЛЕДА ДА ЈЕ ТУ...

ДА... ВИДИМ МУ СЕНКУ...

ПРОКИ БЕ НА ДВА КОРАКА...

ЕВО СЕНКЕ... САД!

ТИ?!

ТИ?!

СМЕЈАЋЕМО СЕ СУТРА, А САД ИМАМО ВАЖНИЈА ПОСЛА!

ТАЧНО!

ВИДИ ШТА САМ НАШАО!

ПА ОН ЈЕ СА ЖЕНОМ И ДЕТЕТОМ!

ТО МЕЊА НЕЛУ СТВАР! УОСТАЛОМ, ПРВО ДА ГА УХВАТИМО!

УДВОЈЕ, ИМАЋЕМО ВИШЕ СРЕЋЕ!

МОРАМО НАЋИ ГДЕ СЕ УЛОГОРИО! У ЗОРУ ЋЕ СИГУРНО ДА КРЕНЕ У ЛОВ!

СЛАЖЕМ СЕ!

ЕНО ГА! СТРАЖАРИ...

КАСНИЈЕ...

УЗИМА ЛУК И СТРЕЛЕ И КРЕЋЕ...

ПОГО-ДАК!

ДАНАС НЕБЕТО БИТИ ГЛАДНИ...

ПРИБИ! У ТОЈИТ СИ РУКАТА, ВИДИШ И САМ...

ЗЕМЉА ЦРВЕНИХ ТУНИКА ЈЕ БЛИЗУ... ТАМО ЋЕ УСАМЉЕНИ ВУК ЖИВЕТИ НА МИРУ СА СВОЈОМ ПОРОДИЦОМ...

ШТА?!

НЕКА ТВОЈА ЖЕНА НАПРАВИ ЈЕЛО ДОК ТИ МАЛО ПОРАЗГОВАРАТО...

ПОЛАКО, ТОМЏИ!

НЕ БРИНИ, ДРУГАР!

ОПТУЖУЈУ ТЕ ДА СИ УБИО ЧОВЕКА... ЈЕ ЛИ ИСТИНА?

ЈЕСТЕ! ЈА, УСАМЉЕНИ ВУК УБИО САМ БЕЛЏА И ДАЉЕ ЋУ ИХ УБИЈАТИ!

А ЗНАШ ЛИ ДА ОНАЈ КО УБИЈЕ МОРА ДА БУДЕ ИЗВЕДЕН ПРЕД СУД? МОРАШ ПОЋИ СА НАМА!

НЕ ВЕРУЈЕТ СУДИЈАМА? МОЖЕШ ТЕ ОДМАХ УБИТИ!

ЕВО, ОБЕЋАВАМ ТИ ДА ЋЕ ТИ СУДИТИ ПРАВЕДНО! ЗАР ТЕ НИСАМ ВЕЋ ЈЕДНОМ СПАСАО?! САМО, ЗАШТО СИ УБИО?

ДА ОСВЕТИМ ОЦА, МАЈКУ И СЕСТРЕ КОЈЕ ЈЕ ТАЈ БЕЛАЦ УБИО БЕЗ РАЗЛОГА!

БИО САМ ТАД ДЕЧАК... ОТИШАО САМ ПО ВОДУ... КАД САМ СЕ ВРАТИО СВИ СУ БИЛИ МРТВИ! ОТАЦ ЈЕ ЈЕДВА УСПЕО ДА КАЖЕ ДА ЈЕ УБИЦА ИМАО БЕЛЕГУ НА ЛИЦУ...

КАСНИЈЕ, КАД САМ ПРОНАШАО УБИЦУ И ЖАЛИО СЕ СУДУ, СМЕЈАЛИ СУ МИ СЕ У ЛИЦЕ!

И ТИ СИ САМ ПРЕСУДИО!

ПРАВЕДНО ЋЕ ТИ СУДИТИ! НИЈЕ ВАЖНО ШТО СИ ИНДИЈАНАЦ, ВЕРУЈ МИ!

ТВОЈ САМ ЗАРОБЉЕНИК!

ОСТАЈЕМО ОВДЕ ДО СУТРА УЈУТРУ, А ОНДА НАЗАД!

ТВОЈ САМ ЗАРОБЉЕНИК!

НИСАМ БАШ ТАКО СИГУРАН У ПРАВДУ БЕЛАЦА КАО ЦЕРИ...

УВЕЧЕ...

СВЕ ЈЕ МИРНО... ПРОБУДИ МЕ У ДВА САТА...

ММ?

НЕКЕ ДА НАМ ПОБЕГНЕ ЈЕР НЕ ЖЕЛИ ДА НАПУСТИ ЖЕНУ И ДЕТЕ...

У ДВА ЧАСА ИЗЈУТРА...

ТРЕБА РАСПАЛИТИ ВАТРУ, ХЛАДНО ЈЕ!

ТО ЋЕ УСАМЉЕНИ ВУК!

ХЕЈ, УСАМЉЕНИ ВУЧЕ, РАСПЛАМСАЈ МАЛО ВАТРУ!

ДА!

ИЗГЛЕДА ДА МИ НЕ ВЕРУЈЕШ?!

А ТИ МЕНИ?

ЈА ТЕБИ ВЕРУЈЕМ, УСАМЉЕНИ ВУЧЕ, И ХОЋУ ДА ТВОЈ ПРИМЕР БУДЕ ЗА БУДУЋНОСТ...

ВЕЛИКОДУШАН СИ, БЛЕДОЛИКИ...

МОЖДА ЋЕ ЈЕДНОГ ДАНА ВАША ПРАВДА ВАЖИТИ И ЗА НАС ИНДИЈАНЦЕ, АЛИ САДА...

ДОБРО... НАПРАВИ МИ МАЛО КАФЕ ДА СЕ РАСАНИМ...

НЕКОЛИКО МИНУТА КАСНИЈЕ...

УХ, ШТО МИ СЕ ОДЈЕДНОМ СПАВА...

ПОПИЋУ... ЈОШ МАЛО... КАФЕ...

БАМ!

ШТА ЈЕ ТО?!

ЏЕРИ СПАВА... АЛИ, ГДЕ ЈЕ ИНДИЈАНАЦ И ЖЕНА? ПОБЕГЛИ СУ...

ЏЕРИ?

ХЕЈ... ЦЕРИЋ! ШТА ТИ ЈЕ?

ММ?

НИТКОВ?

ПРОБУДИО МЕ ЈЕ ПУЦАЊ!

ТО НИЈЕ ПУЦАО ИНДИЈАНАЦ! ТАЈ МОРА ДА ЈЕ ВЕЋ ДАЛЕКО!

НЕКАКО СЕ ЧУДНО ПОНАШАО ...

УЗЕО ЈЕ ТВОЈУ ПУШКУ... МОГАО НАС ЈЕ ПОБИТИ!

БАМ!

ИПАК ЈЕ ОН...

ШТА ЛИ ХОЋЕ?

ТИ МОТЊИ СУ НЕПРЕДВИДИВИ...

ОД СИНОЋ САМ **ЈА** ГОСПОДАР СИТУАЦИЈЕ, АЛИ НИСАМ ЗАТО ДОШАО!

УСАМЉЕНИ ВУК ЋЕ ВАМ ДОКАЗАТИ ДА ИМА ПОВЕРЕЊА У ВАС...

... АЛИ НЕ И У СУДИЈЕ! АЛИ, НЕКА БУДЕ ШТО БИТИ МОРА...

МОЈА ЖЕНА И СИН ОСТАЋЕ НЕЗБРИНУТИ... АКО ТО ЖЕЛИШ, ВОДИ МЕ У ТВОЈ ЗАТВОР!

15

1625/15

ЈАДНИ ЧЕРИ, АКО НЕ ОДВЕДЕ ИНДИЈАНЦА, ОДЕ ЊЕГОВА ЗНАЧКА ШЕРИФА~

ОСЕДЛАЈ КОЊЕ, ПАНЧО! А ТИ, ДОВЕДИ ЖЕНУ И ДЕТЕ!

МАЛО КАСНИЈЕ...

ЕВО НАС...

ДОБРО! ПОЈАЗИТО!

ПОГРЕШИО СИ ПУТ! ОВАЈ ИДЕ НА СЕВЕР!

ПА ШТА?!

НЕКОЛИКО ЧАСОВА КАСНИЈЕ...

ИЗА ОНИХ БРДА ЈЕ КАНАДА, **ЗЕМЉА ЦРВЕНИХ ТУНИКА!** ЗБОГОМ, УСАМЉЕНИ ВУЧЕ!

НЕКА ТЕ ВЕЛИКИ ДУХ ВОДИ СТАЗОМ МИРА, БЛЕДОЛИКИ!

ОВО ЋЕ ТЕ КОШТАТИ ЗНАЧКЕ...

ПА ШТА?!

ПОСЛЕ НЕКОЛИКО ДАНА...

А ГДЕ ЈЕ ИНДИЈАНАН?

ЕВО МОЈЕ ЗНАЧКЕ И ОТКАЗА... А САД МОГУ НА МИРУ ДА ИСПРИЧАМ СВЕ...

КРАЈ

ГОГАЈ

By Bud Sagendorf

НЕ ДОЛАЗИ У ОБЗИР! ЗАУЗЕТ САМ!

НЕЋЕШ! ПОНАШАШ СЕ К'О НЕКИ СТАРОМОДНИ МАТОРАЦ!

НИЈЕ ДА СЕ СТИДИМ, ВЕК ИМАМ ВАЖНИХ ОБАВЕЗА!

МА НЕМОЈ! А КАКВИХ ТО?

ПОСТОЈЕ МУШКИ ПОСЛОВИ КОЈЕ ЖЕНЕ НЕ РАЗУМЕЈУ!

ШТА, НА ПРИМЕР?

ДА ИДУ НА ПЕЦАЊЕ, У КАФАНУ, НА УТАКМИЦУ...

ПАЗИ, МОЛИМ ТЕ!

ПРАВИ МУШКАРАЦ МОРА ДА ИДЕ НА ПРАВА МУШКА МЕСТА, И КВИТ!

ЈАСНА СТВАР!

И ПРАВА ЖЕНА МОРА ДА ИДЕ НА ПРАВА ЖЕНСКА МЕСТА!

АЛИ ТИ НЕЋЕШ СА МНОМ... БУАААА... ЗНАЧИ, НЕ УБРАЈАШ МЕ У ЖЕНЕ... БУАААА...

?

8-15

ОХ... ЗАР НИСУ ДИВНИ ОВИ ГЕРБЕРИ?

ЈЕСУ, ЈЕСУ...

ИЗЛОЖБА ЦВЕЋА

САМО ДА МЕ НИКО НЕ ВИДИ...

Bud Sagendorf

© 1962 King Features Syndicate, Inc. World rights reserved.

ВОЈО, ИСКАЧИ!

Стрелци на ИЛ-2 Павле Ђукић и Воја Чолановић, два месеца после свог најтежег лета.

Аок се 421. ваздухопловно-јуришни пук налазио на аеродрому у селу Надаљу, недалеко од Бечеја, из команде пука 15. марта 1945. стигло је наређење да се одмах издвоји десет пилота и десет стрелаца за специјални задатак. Мада су свакодневно летели на борбене задатке из којих је повратак увек био неизвестан, сада их је све заголицала ова наредба. Јер, сваки од тих младића, поготово стрелци, међу којима је највише било двадесетогодишњака, желео је да бар у једном лету доживи нешто несвакидашње, опасније него иначе. Везани у својој кабини јуришника ИЛ-2, летећи увек натрашке, они су у ваздуху чинили права чуда.

ЗАШТО ПРЕМА БУДИМПЕШТИ?

Кад је двадесет пилота и стрелаца одабрано, остали су им нескривено завидели. Међу онима који ће летети на специјални задатак налазио се и двадесет двогодишњи стрелац Воја Чолановић, командир митраљезаца. Он је први у пуку после једномесечне обуке полетео као стрелац, да би сада, у марту 1945, имао иза себе већ велики број борбених задатака.

Било је планирано да опет лети са Рендулићем, искусним и озбиљним тридесет деветогодишњим пилотом. За разлику од стрелаца, пилоти су готово увек били зрелији људи. Али, у ваздуху се генерацијска разлика брзо губила.

Ускоро је Воја сазнао какав је тај специјални задатак на који су упућени.

Већ се назирао крај рата и Немци су се увелико повлачили, за нашу младу авијацију било је много задатака. Овог пута радило се о изузетно важном подухвату. Преко Драве Немци крећу у противофанзиву и на левој обали, између Доњег Михољца и Валпова, формирају снажан мостобран од око 80 километара у пречнику, с доста чудном намером да крену на већ ослобођену Будимпешту. Међутим, иако већ дејствују и наша и совјетска авијација, све оно што се уништи дању упорни Немци обнове преко ноћи: батерије, мостове, митраљеска гнезда... Уништити их — то је био специјални задатак за двадесеторицу из 421. ваздухопловно-јуришног пука.

ПИЈАНИ ЛЕТ

...У сунчано поподне 17. марта шест апарата ИЛ-2 узлеће са аеродрома у Бачком Петровцу и у поретку латинског слова „V“ усмерава се на запад, ка Валпову и Доњем Михољцу. Чолановић је са Рендулићем.

Дунав су пресекли код Апатина, пети у групи. Убрзо им се на видику указала Драва и сада лете узводно. У последњем, шестом „иљушину“ је Војин најближи друг Павле Ђукић. Воја осећа његово присуство и овде у ваздуху, оно му даје некакву додатну снагу. Формација партизанских авиона лети у цик-цак линији, што ваздухопловци популарно зову „пијани лет“. Чине то да би избегли гранате непријатељске противавионске батерије која их је приметила издалека, узела на нишан и засула пальбом. Ако је то нека утеха, пилоти и стрелци због заглушујуће буке сопственог авиона не чују експлозије граната којима су циљ. Међутим, виде испод себе сиктушне, краткотрајне пламичке, као врло ситне сијалице које се сваки час пале и гасе. То је пламен који сукља на устима цеви при изласку пројектила, али сдозго, са око 1800 метара висине, изгледају сасвим безопасно. Само изгледају.

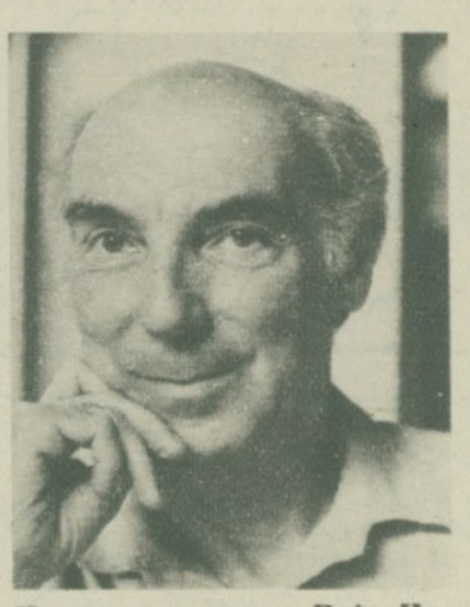

Новинар и писац Воја Чолановић данас.

Непријатно дрмусање пренуло је Воју из размишљања. Рендулић је маневрисао оштро, па је стрелац почео да грува телом о окове кабине. Знао је да ће му на мишицама опет остати модрице а обичај је међу младим стрелцима да се тиме после похвале...

ПИЛОТ СЕ НЕ ЧУЈЕ, АВИОН ПОСТАЈЕ СВЕ БОЉА МЕТА НЕМАЧКЕ ПРОТИВАВИОНСКЕ АРТИЉЕРИЈЕ. МИТРАЉЕЗАЦ У „ИЉУШИНУ“ ВЕЋ ОСЕЋА СНАЖАН ВАЗДУШНИ УДАР: СЛЕДЕЋИ ПЛОТУН СИГУРНО НЕЋЕ ПРОМАШИТИ!

Стигли су најзад изнад мостобрана и ушли у ватрени обруч. Летећи у круг у чијем је центру непријатељско упориште, авиони су се обрушавали један за другим и разним врстама муниције тукли исту мету. Тај „левак“ од шест јуришника био је за непријатеља убитачан, али све је морало да се изводи врло брзо и вешто јер је немачка противавионска артиљерија деловала без престанка. Небо се већ црнело од експлозија тешке артиљерије, оне од 105 милиметра.

КОЈА ТИ ЈЕ ОВО РУКА?

Сваки од авиона обрушавао се два пута, истресао већину муниције, а затим журно напуштао полиште. Међутим, Рендулић је, ван обичаја, кренуо и у треће пикирање.

Војислав Чолановић застаје у сећању, мора да објасни како је летео стрелац на ИЛ-2. Ако се то не зна, не могу да се схвате тешкоће и драме младића који су летели — наопако.

Стрелац је био окренут леђима пилоту, потиљком и леђима у правцу лета. Седео је на малој, платненој столици, привезан сајлом за под авиона да не би при наглим заокретима излетео! Од хитаца са земље или из ваздуха бранио га је само челични штитник који му је допирао до колена. Радио-телефоном био је у вези са пилотом кога је обавештавао о свему што се дешава на земљи или у ваздуху, а што пилот не може да види.

— Док смо били на курсу за стрелце, наставници су знали да нас пробуде у пола ноћи и, дрмусајући нас за десну руку, питају „Која ти је ово рука?“ — прича Воја Чолановић. Питање на изглед чудно. „Десна“, кажемо онако буновни, а он нам тада љутито објашњава да је стрелцима то лева рука, и да морамо да се навикнемо на то. Јер, оно што је нама десно, пилоту је лево. Он управља авионом и не може да зна шта му се дешава иза репа апарата и ми смо ту да га обавестимо, али — обрнуто.

Младим митраљесцима није само то било тешко. Често су се авиони враћали са рупама величине кишобрана, гађали су „месершмити“ и „фокевулфи“ немилице. За стрелце је најтеже ипак било пикирање. Док се пилот обрушавао готово окомито ка тлу, нормално окренут лицем ка земљи, стрелац је „седео“ на леђима и по-

тиљку! Још је морао да мисли и на митраљез, на циљеве које би требало да гађа, и обавештава пилота о свему што се дешава на тој „другој страни неба". Све то уз страшне вртоглавице и мучнину. Јер, тело у том немогућем положају трпи тежину неколико пута већу од уобичајене. У базу су се враћали бледи, држећи се рукама за стомак.

Када је ћутљиви Рендулић кренуо у треће обрушавање, Воја се у својој тесној кабини опет окренуо лицем и грудима према правцу пикирања. То је био један од начина искуснијих стрелаца да лакше поднесу мукотрпан лет.

То треће обрушавање

пада Воји много теже него два претходна. Заборавља на митраљез и рукама се грчевито држи за оклоп бензинског резервоара који га дели од пилотске кабине. Већ је сасвим обневидео, у леденом зноју, али срећом ти тренуци трају кратко, и кад се авион најзад успео на потребну висину, Воја полако почиње да разазнаје ствари и небо око себе. „Морам да осмотрим хоризонт и гађам", помислио је.

САМИ НА НЕБУ

Тек тада одваја руке са челичног оклопа бензинског резервоара, брише длановима зној са лица и очију и на рукама види — крв. Прва помисао — рањен је. Међутим, лет се наставља, противавионска артиљерија и даље убитачно делује, и Воја покушава, мада нема добар угао, да гађа циљеве на земљи. У међувремену закључује да је прсте исекао на ивици челичног оклопа.

Осматра хоризонт и примећује да нема шестог „илјушина" у њиховој групи, оног где је стрелац његов друг Павле Ђукић. Ни остали авиони нису више на видику: Рендулић и Чола-

новић сада лете сасвим сами. Тада је и схватио шта значи летети у групи: њих неколико својим митраљезима могли су да покрију готово 180 степени, а сада је усамљен. Шта ако се изненада појави немачки ловац?

ЗАШТО РЕНДУЛИЋ ЋУТИ?

Размишљање је прекинула нова опасност: надалеко од репа, са своје десне стране, угледао је четири црна облачића од дима, и то у висини авиона.

— Зенитка слева, 105 милиметара! — обавестио је пилота. „Зенитка" су били топови који би истовремено испаљивали четири хица на авионе, гранате су експлодирале у истом часу. Тешко оном апарату који се нађе у близини њихових домашаја!

Међутим, стрелац Чолановић у слушалицама свог шлемофона не чује глас пилота Рендулића. Грозничаво ослушкује само брујање сопствених мотора и закључује да су их Немци узели на нишан. По артиљеријском правилу, трећи плотун, после подбачаја или промашаја, сигурно погађа циљ. Можда је Рендулић сишао с ума, помислио је стрелац. Или одржава радио-везу са базом, што он не може да чује.

После следећег плотуна авион и даље лети у истом правцу не мењајући висину. Детонацију другог плотуна Чолановић већ осећа на телу као снажан, непријатан ваздушни удар. Опет је у зноју и инстинктивно ногом притиска жицу која повезује пилотове команде са закрилцима, авион се два пута нагиње на страну, и то ону где се распрскавају експлозије!

Кад је други пут притиснуо спасоносну везу, осетио је како авион узима смер ка бази. И кад је већ помислио да је прошло оно најгоре, стрелац је одједном осетио јаку мучнину у желуцу. Напреже се, зноји, грчи и повраћа по кабини. Ћути и не обавештава пилота о својим тегобама, покушавајући истовремено да мутним погледом осмотри хоризонт и извести га ако се појави „месершмит" или „фоксвулф".

Најтежи лет у животу Воје Чолановића траје већ један сат. Пошто је испразнио желудац на око 1500 метара висине, Воја је изненада у слушалицама зачуо Рендулића који је мирним гласом два пута поновио:

— Војо, спремај се за искакање! Војо, спремај се за...

НАД МОЧВАРАМА

Замагљеним очима стрелац је погледао испод себе: у ведром, мартовском дану сенка његовог ИЛ-2 клизила је преко непрегледних баруштина. Како скакати у мочвару? Ни падобран није био подешен онако како треба: за то није било довољно времена, а вероватно је пре Воје тај исти падобран носио неки много крупнији стрелац, тако да су каишеви били сасвим лабави. Кад би искочио, једноставно би испао из падобрана.

Размишљао је: шта ако је неки од пројектила погодио резервоар са водом испод трупа који је хладио мотор? Тада нема спаса: мотор ће убрзо заribати и авион сигурно пада. Остајем у авиону, ма шта се догодило, одлучио је стрелац Чолановић. Ускоро је по звуку мотора закључио да је све у реду и да нормално лете ка Бачком Петровцу. Наравно праћени у стопу противавионском атиљеријом.

Полако долази себи. Дозива Рендулића, али и даље тишина у слушалицама. И тада, сасвим случајно, види да утикач гајтана који везује слушалице у шлемофону и ларингофоне са радио-телефонским уређајем једноставно виси у ваздуху. Дакле, све време ове драме он није могао да се чује са пилотом! Међутим, како је чуо оно „Војо, спремај се за искакање!"?

Једноставно: била је то халуцинација! Воја Чолановић није је заборавио ни до данас, готово тридесет осам година после овог лета.

★★★

За подвиге у својих двадесет и четири борбена лета Воја је одликован Орденом за храброст. Двадесетак година после најтежег лета у свом животу он је тај доживљај описао у роману „Друга половина неба".

После рата Воја Чолановић ради као новинар, уредник у Телевизији Београд и писац. Међутим, како сам каже, и данас му срце заигра када чује брујање авионских мотора.

Иван Лончар

»ТЕЛЕПАТИЈА«

За овај трик потребан вам је један „саучесник" у публици, према томе изводићете га само у већем друштву. Узмите један шпил карата који ћете, претходно га добро промешавши, окренути ка публици. Извлачићете карту по карту и погађати која је црвена а која црна (лице карата, понављам, окренуто је вашим другарима док су „леђа" према вама). У чему је ствар? Договорићете се са једним из друштва да вам, кад се појави црвена карта, намигне, а кад извучете црну да не направи никакав покрет на лицу. Наравно, он ће то радити врло дискретно да нико из друштва не погоди у чему је штос. Никоме неће бити јасно одакле вам те „натприродне способности".

НЕСТАЛИ НОВЧИЋ

Ово је трик који ће све ваше другове, гарантујем вам, потпуно збунити. Од реквизита потребан вам је само један новчић који можете обележити (ножем на њему направите неки знак) и папирић, три-четири пута већи од тог новчића. Кад се друштво скупи, рећи ћете им да ћете увити пару у папир, запалићете је и да ће изгорети и хартија и метална пара.

Наравно, нико неће поверовати у ту причу. Онда ви ступате у акцију: папир мора бити пресавијен тако да једна страница буде краћа од друге за око два центиметра. Новчић ставите у тако пресавијен папир (цртеж а), затим гај папир увијете као на цртежу б тако да новчић остане „наслоњен" на сну краћу страницу папира. Онај дужи крај такође пресавијете (цртеж ц). Свима ће изгледати као да сте направили кесу коју сте, када сте пресавили онај горњи део дуже странице папира, затворили.

У ствари, кад ту тобожњу кесу прихватите десном руком и окренете је у длану (цртеж д), новчић ће исклизнути (то не сме нико да примети) а ви ћете запалити папирић у коме више неће бити новчића док ће сви остати у убеђењу да је тамо и даље. Кеса ће изгорети, у пепељари ће остати само пепео. За то време, док кеса гори, ви ћете неприметно онај новчић спустити у нечији џеп или ћете га ставити испод неке ствари. Док сви још буду у шоку од тога како је могуће да је новчић изгорео, ви га ноншалантно извадите однекуд и уз хокус-покус покажите свима.

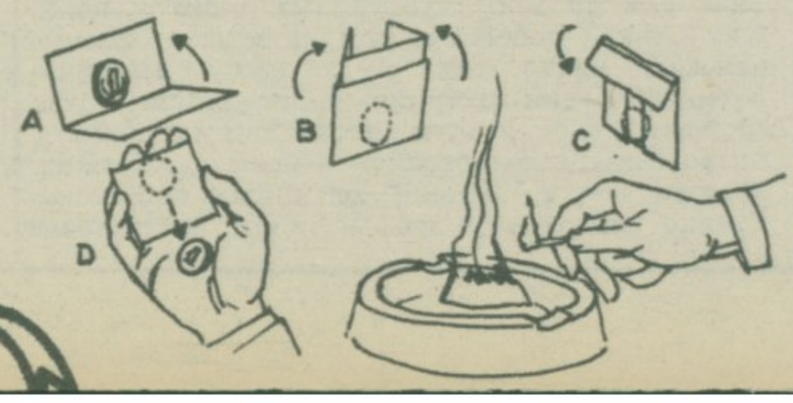

ПРИЧА ИЗ ЖИВОТА

МОРСКИ ТАКСИ

КОРЕЈСКИ БРОДОЛОМАЦ ЖИМ ГУН МАН ПЛОВИО ЈЕ ПУНИХ ДВАНАЕСТ ДАНА ВОДАМА ТИХОГ ОКЕАНА НА ЛЕЂИМА КОРЊАЧЕ.

Био је петак. Четири по подне. Шведски теретњак „Цитадела“ клизио је низ таласе Тихог океана, удаљен око двеста километара од Никарагве. Док се посада одмарала у својим кабинама, морнар Ингмар Олсон посматрао је кроз доглед море. Желео је да искористи лепо време и направи још неки фотографски снимак и тако забележи најлепше тренутке са својих путовања по свету. Од четрнаесте године скита. Ради на бродовима, зарађује за живот и ужива у свом хобију.

Али, из уживања га је тргао призор који му је улетео у објектив: човек у мору. Као да плута на нечему, маше, виче, али се не чује. Ингмар је одмах стрчао у потпалубље и потражио капетана Велдера. Заједно су се попели на палубу и још једном погледали кроз доглед.

— Да, да — прогунђао је капетан — бродолом ац на видику!

Истог тренутка брод је напустио свој курс и упутио се према човеку у мору. Тек када су се приближили на педесетак метара од бродоломника, видели су да се он последњим атомима снаге држи за невелики оклоп корњаче. Конопац је пао у море. Човек је потапшао оклоп корњаче, пољубио га и несигурним замасима руку почео да плива према броду. Ингмар и капетан су га уз помоћ колега повукли горе. Тек што је додирнуо ногама палубу, бродоломник се стропоштао. Није више имао снаге, пао је у несвест.

Пуна два дана Ингмар је чекао да се човек из мора пробуди. Непрестано је седео поред њега надајући се да ће сваког тренутка отворити очи. Кад је напокон то и учинио, Ингмар је имао прилику да први чује заиста необичну причу.

„Зовем се Ким Гун Ман. Имам двадесет и шест година. Рођен сам у Пусану, Јужна Кореја. Почео сам да пловим пре четири године. Све време био сам на либанском броду „Паделај“. Пре дванаест дана, не пре петнаест, о боже, па ја не знам ни колико сам био у мору... Да, пре четрнаест дана, на малом броду који нас је пратио до пучине, организована је нека свечаност. Много сам пио. Било ми је лоше, па сам отишао на мост да се надишем чистог ваздуха. Налазио сам се савијен над оградом када је изненада из мрака наишао огроман талас. Узалуд сам се грчевито стезао за њу, талас је био јачи. Пао сам преко ограде. Не, одлетео сам преко ње! Тек када сам изронио из воде, када сам дошао себи од шока, схватио сам да ми више нема спаса. Брода није било. Свуда мрак и вода.

Кад човек тако падне у море, кад остане сам, шансе да преживи су му заиста минималне. Знао сам то, али нисам се бојао. Знао сам да могу дуго да издржим у води. Као пливач побеђивао сам на многим такмичењима. Уздао сам се у своју вештину. Прво што сам одлучио било је: не треба трошити снагу узалуд. Легао сам на леђа и чекао шта ће се догодити. Нисам дуго чекао. Морски пси су почели да круже око мене. Ставио сам нож у зубе и почео да пливам. Нисам био рањен, није било крви да раздражи ајкуле, био сам сигуран да ме неће напасти. Па, ипак, бежао сам што даље од њих. И зачудо, морски пси су ме оставили.

Пливао сам и питао се докле ћу издржати? После седам сати стао сам први пут да предахнем. Нисам знао где и куда да кренем. Није било звезда да се оријентишем. Испод, у води, нисам осећао никаква струјања да бих могао да верујем како ме само море носи некуда. Онда је дошло зло: мале жућкасте рибе, сличне пиранама, почеле су да ме уједају по целом телу. Шикнула је крв. Што сам се више бранио, оне су биле све агресивније, више су ме уједале. Изненада, појавила се велика светлећа фосфоресцентна риба. Као у бајци, опловила је неколико пута око мене и мали месождери су побегли. Срећа, шта ли? Лупао сам од беса по води. Вриштао, драо сам се, али ме нико није чуо. Онда сам опет легао на леђа.

Покушавао сам да прикупим снагу, да се смирим, да повратим духовну равнотежу. Узалуд. Све ме је више прогањала мисао о смрти. Схватао сам да ми преостаје само још неколико сати живота. Молио сам се небесима да дочекам зору, да умрем на сунцу. Чини ми се, биће ми лакше. Знаћу где сам умро. Овако као да се жив сахрањујем. Глупа смрт.

Хоризонт је био празан. Постајао је све јаснији и јаснији. Свуда око мене плаво. Светло, још светлије. Сунце се брзо дизало према небу. А небо се стопило с морем, па не знам где му је крај, а где почетак. Очи су ми гореле од воде и соли. Некаква изнемоглост ми је обузела читаво тело. Мислио сам, то је крај.

У том трењутку приметио сам око себе неко кретање. Зграбио сам нож који ми је лежао у футроли затакнутој за појасом. Згрчио сам се очекујући напад ајкула. Ништа. Уместо њих јато корњача. Пловиле су у групи на петнаестак метара од мене. Задрхтао сам од радости. Нисам сам. Оне споро пливају, биће неко време са мном.

Корњаче су ми се све више приближавале. Биле су крупне, тешке, широке. Једна од њих ми се сасвим приближила. Учинило ми се да ме гледа својим благим очима. Пружио сам руку према њој. Није се померила. Ухватио сам се за ивицу оклопа. Она је наставила да плива. Почео сам и ја. Видео сам да је најмања у групи и да не би издржала да ме дуго вуче за собом. Плутао сам поред ње покушавајући да се ухватим за неку већу корњачу. У томе сам најзад успео.

Међутим, радост је брзо спласнула. Бојао сам се да не зароне, да не оду како су и дошле, да их не узнемирим неким покретом и не останем сам. Почео сам да им причам. Тихо. Заклињао сам их да пливају. Тако сам провео читав дан. И прву следећу ноћ. Јутро је било хладније. Корњаче су почеле да гњуре и да се опет појављују на површини. Ипак, увек је макар једна од њих остајала са мном. Она најмања најчешће. И ја сам почео заједно са њима да гњурам. Да их гледам испод воде. Да се играм са њима. Међутим, оне као да ме нису примећивале.

Лице ми је било све болније. Испуцало од сунца и мора. Усне отекле. Глад ме је мучила. Био сам жедан. Руке су ми биле тешке. Трећег дана плутања са корњачама успело ми је да се некако попнем на леђа највеће од њих. Морао сам да ризикујем. Или ће ме носити или ћу се удавити. Корњача се није побунила. Само је нешто више утонула у море и наставила да плива.

Корњаче су само два пута мењале правац кретања пливајући за планктонима. Али, чинило ми се као да имају неки циљ. Нисам више имао снаге ни да мислим ни да се крећем. Лежао сам потрбушке на оклопу корњаче држећи се за ивице. Прсти су ми били укочени. Нисам марио, важније је било само да не склизнем у воду. Понекад се и то дешавало. Када би корњача загњурила своју главу, заједно смо потонули. Покушавала је на тај начин да се ослободи малих жуњкастих месождера који су ме опет нападали. Ноге су ми биле у ранама.

И не сећам се како је прошло дванаест дана. У то не бих ни веровао да нисам ножем на оклопу корњаче писао рецке за сваки дан.

Нећете веровати, али вам кажем да сам сигуран, знам да су и оне као и ја тражиле брод на видику. Када се појавила ваша „Цитадела“, корњача ме је само довела до брода. Вама се можда чинило да ми плутамо у месту, али она је истим темпом, као и свих тих дана, пливала према броду. Видео сам како гледа у њега. Знала је да сам готов, да сам на крају својих снага. Чујте, вековима се код нас у Кореји преноси генерацијама легенда о корњачама које су спасавале морнаре. Нисам веровао у те приче, али сам сада знао да је то истина, јер легенда је оживела. На моју срећу!

Када сам се опраштао од корњаче, имао сам толико снаге да је пољубим. Видео сам да је нестала, док сте ме дизали на брод. Сада ми још остаје да пољубим и тебе јер да ме ниси угледао, ко зна колико бисмо мој пријатељ и ја издржали. Радост би била много већа да ми нису јавили да је наш брод потонуо у олуји.

М. Л.

ВИЦЕВИ ИЗ ШКОЛСКЕ КЛУПЕ...

— Да мало обновимо градиво из праисторије. Мићо, кад људи почињу да се баве земљорадњом?

— Па... негде око пет ујутру.

●

— Дејане, реци ми шта знаш о групи NH^2.

— Те групе се нешто не сећам. Шта су они снимили, лонгплејку или сингл?

●

— Како си могао да напишеш да зебра живи у Азији?

— Па, ја мислим да их и тамо има...

— Ма немој! Реци ми једно место у Азији где живе зебре и одмах ћу ти дати прелазну оцену.

— У реду. Зоолошки врт у Токију!

●

— Милице, ко је пронашао фотографију?

— Чију, друже наставниче?

●

— Браниславе, рукопис ти је грозан. Мораш научити да пишеш читкије.

— Јест, па ћете онда рећи како не знам правопис.

●

— Зашто је Колумбо целог живота тврдио да су земље које је открио — Индија?

— Хм... Вероватно се плашио да људи не кажу: „Шта тај замишља, да је открио Америку!“

●

— Да је Исак Њутн сада међу нама, зар не мислиш да би га и наши савременици сматрали за изузетну личност?

— Свакако да би. Имао би скоро 350 година.

●

— Да, децо, стари Грци су били велики спортисти. Трчали су, скакали, рвали се, бацали диск... А што се ти, Мајо, чудиш?

— Па, пре бих очекивала да такве ствари раде млади Грци.

●

— Кости неандерталског човека нађене су у Немачкој, Француској, Белгији, па код нас у Крапини, а такође и у неким местима Африке и Азије.

— Е, ја заиста не схватам како је могао један човек да остави своје кости на толико разних места!

●

— Видите, децо: ако један радник може да ископа јаму за дванаест сати, шест радника ископаће је за два сата. Је ли јасно? Јовице, дај ми још неки сличан пример.

— Ако један авион прелети океан за дванаест часова, шест авиона прелетеће га за два сата.

Разговарају два ученика класичне гимназије.

— Ја увек бркам митове о Икару и о Фаетону. Можеш ли ти да их разликујеш?

— Могу. Фаетон је био онај без возачке дозволе, а Икар без положеног пилотског испита.

●

— Јутрос сам био код лекара. Изгледа да је он разговарао о мени с професором математике.

— Којешта. Зашто би то чинио?

— Не знам, али рекао ми је: „Ти, бато, са синусима баш не стојиш најбоље“.

●

— Перице, зар вас у твојој ранијој школи нису учили како да одговарате на питања?

— Јесу. Рекли су нам да увек одговарамо са „Да, друже наставниче“ или „Не, друже наставниче“.

— И ти то ниси заборавио?

— Јок.

●

— Дечко, је ли то неки излет?

— Јесте, чико. Сваке године у ово доба школа нас води аутобусом на језеро па се купамо.

— Богами, судећи по твом изгледу, теби је заиста потребно купање.

— Па, знате, прошле године сам закаснио на аутобус.

●

Гоца је на школској приредби отпевала арију „Далеко је бисер мора, далеко је мој Сплит“. Слушајући је, један од гостију лио је крупне сузе.

— Мора да је био Сплићанин.

— Не, био је музичар.

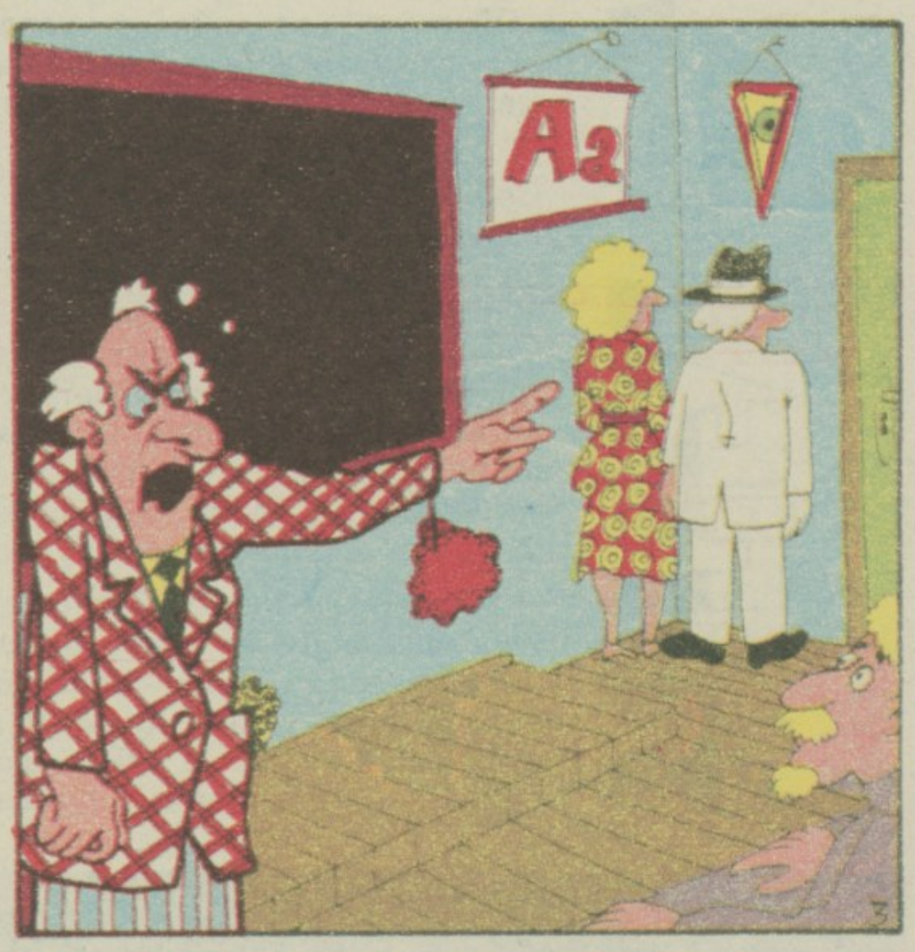

...И ДОДАТАК: »ПРОФЕСОРИ ЈОШ ГОРИ«

Разљућен брбљањем непажљивих ђака, професор каже:

— Ово је страшно. Кад год отворим уста, чује се глас неке будале како прича.

●

— Ти си Јовановић? У мојој свесци, поред твог презимена је једно слово „П“. Већ данима размишљам, али не могу да се сетим да ли то значи „пада“ или „пролази“. Хајде, сад буди искрен, па ми реци шта сам те питао и како си одговорио.

— Питали сте само како ми је име, а ја сам одговорио „Петар“.

— Професоре, не могу да прочитам вашу примедбу испод мог задатка.

— Дај да видим... Хм... А, сад знам. Примедба гласи: „Пиши читкије“.

●

— Реци ми, Зоране, које се две речи најчешће употребљавају међу филозофима?

— Не знам.

— Врло добро.

●

— Знате, колега, постајем ужасно расејан. Ето, синоћ сам тројицу послао у ћошак због непажње, и тек онда сам се сетио да нисам на часу, него на родитељском састанку.

ИЛЕКТРИК ЛАЈТ ОРКЕСТРА (ELECTRIC LIGHT ORCHESTRA)

ДЕСЕТ ГОДИНА ГРУПЕ УСПЕХ ЗА УСПЕХОМ

Енглесна група Илектрин Лајт Орнестра (Electric Light Orchestra) већ пуну деценију не силази са ронерске позорнице: из године у годину састав је освајао публику широм света да коначно заузме позиције које су резервисане само за суперзвезде — стално у врху или близу њега.

Свани њихов албум и сингл брзо је постајао хит: свана турнеја одлична прилина да се људи на лицу места увере у вредност састава Илектрин Лајт Орнестра.

Недавно се и код нас појавио њихов најновији албум, нолекција највећих хитова под насловом »ELO's Greatest Hits«, плоча на којој се налазе најпознатије и најбоље нумере ове групе коју предводи певач и гитариста Џеф Лин. Једанаест песама на албуму (међу којима су и такви хитови као „Зла жена“, „Рокариа“, „Телефонска веза“, „Чудна магија“ и „Обрачун“) сведоче о успешном музичном путу састава који и дан-данас заузима висоно место на готово свим листама популарности.

— Када смо почели са радом — прича Џеф Лин — нисмо веровали да ћемо бити овано популарни, али, срећом, остариле су се и најскривеније жеље. Први успеси су нас и обавезали да и даље и те нако водимо рачуна о квалитету наших плоча, јер је публина тај одлучујући фактор који у трен ока може да вас збаци са трона. Показало се да не треба потцењивати људе који купују плоче и иду на концерте: један погрешак коран довољан је да вам упропасти сав труд, сву наду...

Илектрик Лајт Орнестра тренутно припрема албум који ће се у продавницама плоча наћи почетном марта. Биће то, по свој прилици, још један успех групе која је веома популарна и код нас о чему понајбоље говоре тиражи њихових плоча у Југославији ...

ПЕСМА НЕДЕЉЕ

ЖИВА СТВАР (LIVIN' THING)

Текст и музика: **Џеф Лин**
Изводи: **Илектрик Лајт Оркестра.**

Sailin' away on the crest
of a wave
It's like magic
Rollin and ridin' and slippin'
& slidin'
It's magic

And you, and your sweet
desire
You took me, higher and
higher
It's a livin' thing
It's a terrible thing to lose
It's a given thing
What a terrible thing to lose
Making believe this is what
you conceived
From your worst day
Moving in line then you
look back in time
To your first day

It's a livin thing
It's a terrible thing to lose
It's a given thing
What a terrible thing to lose

Takin' a dive cos you can't
halt the slide
Floating downstream
So let her go don't start
spoiling the show
It's a bad dream
It's a livin thing ...

КАД ЕЛТОН ЗАИГРА РОКЕНРОЛ

На фотосу је славни Елтон Џон кога је вешти фото-репортер снимио у једној њујоршкој дискотеци. Елтон каже да је одело играча бејзбола најзгодније за овакве изласке. Међутим, како се из приложеног да

видети ли то није најбоље решење. Популарни кантаутор изгледа да је имао неких проблема са панталонама које су оригиналне али изгледа прешироке а можда и предугачке за један паклени рокенрол који се управо спремио да заигра.

ЈЕСТЕ ЛИ ВИ ДОБАР ЕКСПЕРТ?

1. Америчка група Стреј Кетс је:
   - а) трио
   - б) квартет
   - в) квинтет

2. Тренутно популарна група Мен Ет Ворк (Men At Work) потиче из:
   - а) Новог Зеланда
   - б) Аустралије
   - в) Шведске

3. Новосадска група Лабораторија објавила је до сада:
   - а) 1 албум
   - б) 2 албума
   - в) 3 албума

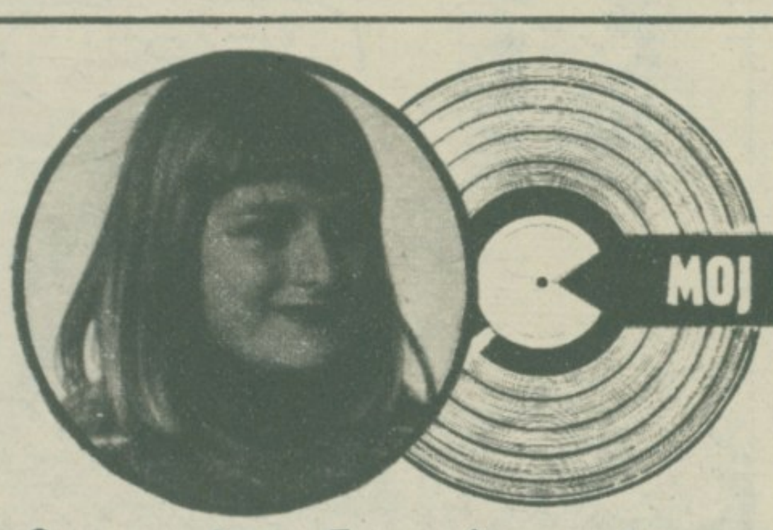

МОЈ ИЗБОР

Зовем се Весна Пантовић, имам једанаест година и живим у Крагујевцу. Дуго читам „Политикин забавник“, а у њему ми се највише свиђа Хит-страна. Зато вам и шаљем списак својих омиљених песама:

ДОМАЋЕ:
1. ФА-ФА-ФА — Азра
2. О МОЈА САЊА — Нови фосили
3. ЛУДИ ЛАЈФ — Мост
4. ИМА НЕКА ТАЈНА ВЕЗА — Бијело дугме
5. МОТОРИ — Дивље јагоде

ИНОСТРАНЕ:
1. DON'T BREAK MY HEART AGAIN — Whitesnake
2. TOKYO — Tokyo
3. A HARD DAY's NIGHT — Битлс
4. GO DOWN — AC/DC
5. HEY JUDE — Битлс

БЕРЗА ПЛОЧА

Мењам касету »The Best Of Rollingstones« групе Ролингстонс за »Back in Black« групе AC/DC или „Доживјети стоту“ групе Бијело дугме. Продајем сингл и ЛП плоче. Заинтересованима шаљем списак. У обзир долази и замена за касете.

Никола Радовановић,
29. новембар 11
11307 Лештине

Продајем очуване плоче групе AC/DC: »High Voltage« (600), »Powerage« (600), »Let There Be Rock« (300), »Highway To Hell« (150) и »Back In Black« (150). Продајем такође и ЛП плоче: „Не цвикај, генерацијо“ и „У времену хороскопа“ групе Атомско склониште, »Wild Cat« групе Тајгер Оф Пен Тег, »Hotel California«, групе Иглс, »Wish You Were Here« групе Пинк Флојд, »Escape« групе Црни, »Come and Get It« групе Бајтснејк, »Freeze Frame« групе Џејл Гајлс Бенд, »La Folie« групе Стренглерс, »Tatoy You« групе Ролингстонс и »Just Suposion« групе Статус Quo. Цена ових плоча је 120 динара. Продајем и касете: »Slow Train Coming«. Боб Дилана, „А“ групе Џетро Тал и „Мртва природа“ групе Рибља чорба.

Зоран Даниловски,
Моше Пијаде 106.
26000 Панчево

Мењао бих одлично очуване следеће плоче: »Prince Charming« групе Адам и мрави, »Flash Gordon« групе Квин, »Night People« групе Класикс Нуво и »Antjom« Тоје Вилкокс за било коју плочу групе AC/DC, Ајрон Меден, Моторхед и Ван Хален.

Жељко Рајић
Саве Чолаковића б б
11317 Лозовик

4. Златко Манојловић је вођа групе:
   - а) Пријатељи
   - б) Нокаут
   - в) Горди

5. Инструменталиста Жан-Жар рођен је у:
   - а) Канади
   - б) Америци
   - в) Француској

6. Група Стидљива љубичица објавила је до сада:
   - а) 1 албум
   - б) 2 албума
   - в) 3 албума

7. Најновија плоча певачице Пат Бенатар зове се:
   - а) „Буди нервозна“
   - б) „Нервоза“
   - в) „Нервозна“

8. Тешкометална група Крокус живи и ради у:
   - а) СР Немачкој
   - б) Канади
   - в) Швајцарској

9. Најновији албум Азре „Сингл плоче 1979—1982“ објавила је диско кућа:
   - а) Југотон
   - б) РТБ
   - в) Дискотон

10. Алвин Ли је некад био гитариста једне познате групе:
   - а) Џетро Тал
   - б) Тен Џерс Афтер
   - в) Ху

ТАЧНИ ОДГОВОРИ:

1.а 2.б 3.б 4.в 5.в 6.б 7.а 8.в 9.а 10.б

ХИТ ГАЛЕРИЈА

Сеид Мемић Вајта

аутор: **Маријана Стаменковић,**
Маршала Тита 75
18240 Гаџин Хан

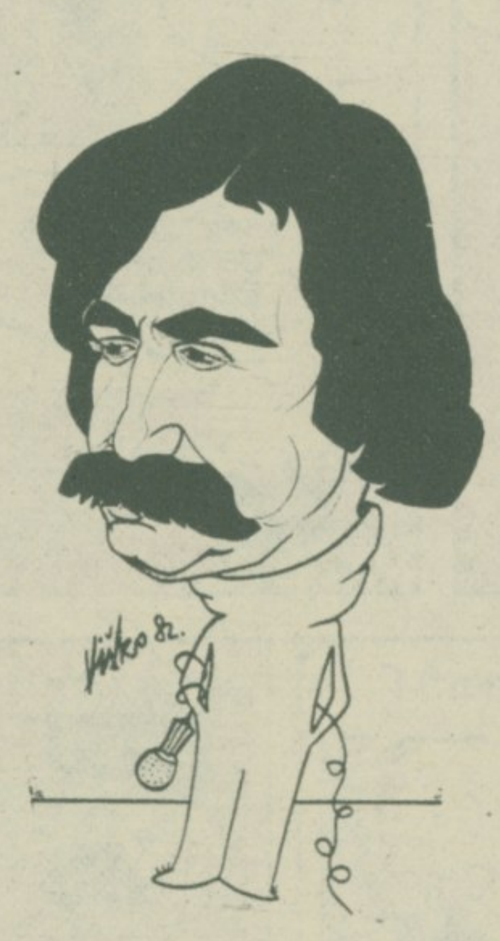

Далибор Брун

Марко Јанковић

Зана Нимањи

Јављам вам се после дужег времена са неколико карикатура мојих љубимаца. Лист читам редовно и веома ми се свиђа, како репортаже, стрипови тако и музичка страна а нарочито карикатуре читалаца. Надам се да ћете у неки од наредних бројева уврстити и моје карикатуре. Унапред вам се захваљујем ваш читалац и сарадник Марио Вишковић — Вишко, Слобода 13/1, 52220 Лабин.

ШКОЛА ГИТАРЕ
1, Акорди — 2. Теорија — 3. Мелодије — 230 дин.
Виши курс — 150 дин.
Модерна музика, хитови, рок — 250 дин. Плаћате поштару. Васиљевић Милун, пострестант, 11001 Београд

БИМ И БУМ

ТРАПОЊЕ

ПЕЗ + ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

990 фигурица носорога ПЕЗ + ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК добили су чланови ПЕЗ клуба чије чланске карте носе следеће бројеве

64063 64094 64189 64297 64313 64327 64350
64359 64383 64391 64425 64521 64554 64579
64599 64630 64671 64763 64817 64824 64850
64893 64921 64968 65020 65023 65032 65083
65129 65136 65141 65171 65174 65193 65213
65220 65230 65250 65253 65318 65347 65353
65389 65453 65575 65592 65596 65665 65674
65698 65723 65820 65839 65972 65983 65993
66025 66030 66035 66055 66061 66062 66080
66090 66109 66140 66135 66170 66200 66256
66270 66324 66325 66336 66393 66419 66436
66438 66483 66505 66523 66533 66572 66646
66690 66722 66726 66727 66730 66742 66762
66774 66795 66816 66866 66891 66945 66957
66972 66985 67005 67018 67091 67102 67172
67187 67315 67343 67383 67415 67477 67496
67522 67529 67540 67549 67606 67619 67625
67636 67644 67674 67694 67754 67787 67820
67862 67873 67912 67922 67939 67958 67972
68084 68113 68141 68155 68172 68258 68262
68274 68303 68314 68319 68375 68416 68438
68464 68508 68531 68537 68580 68585 68602
68611 68636 68671 68689 68705 68710 68719
68748 68772 68776 68785 68786 68787 68793
68848 68868 68897 69039 69051 69077 69167
69200 69338 69384 69385 69391 69416 69440
69445 69434 69502 69514 69533 69557 69579
69590 69597 69641 69657 69709 69726 69771
69794 69828 69937 69956 69997

70004 70032 70053 70073 70081 70136 70171
70191 70245 70250 70264 70269 70276 70281
70308 70328 70332 70362 70382 70438 70442
70461 70496 70471 70509 70526 70553 70579
70633 70641 70712 70793 70797 70809 70833
70936 70968 70998 71051 71074 71087 71208
71218 71220 71231 71256 71265 71278 71287
71293 71312 71343 71357 71413 71422 71431
71439 71488 71505 71530 71648 71661 71763
71807 71869 71870 71921 71985 72020 72036
72074 72091 72149 72184 72199 72221 72253

72256 72269 72297 72299 72316 72355 72359
72361 72384 72387 72390 72397 72421 72444
72453 72510 72517 72524 72577 72642 72724
72752 72754 72775 72801 72833 72841 72882
72880 72951 72998 73037 73047 73082 73126
73191 73230 73315 73337 73402 73460 73498
73503 73529 73553 73594 73617 73633 73634
73642 63705 73743 73752 73772 73792 73804
73830 73858 73834 73983 74013 74026 74037
74074 74109 74142 74215 74221 74283 74293
74302 74308 74319 74401 74405 74408 74418
74423 74444 74458 74496 74810 74703 74724
74760 74796 74856 74882 74941 74965 74983
75043 75090 75147 75178 75301 75307 75329
75398 75409 75453 75508 75515 75519 75557
75552 75598 75608 75632 75653 75683 75736
75799 75828 75839 75906 75908 75982 76040
76030 76056 76077 76163 76245 76321 76328
76346 76362 76375 76409 76418 76423 76441
76447 76449 76472 76477 76497 76537 76552
76573 76589 76617 76627 76630 76731 76796
76807 76829 76852 76853 76876 76881 76898
76824 76939 76958 77002 77007 77092 77143
77156 77160 77172 77173 77181 77185 77268
77414 77413 77457 77470 77518 77536 77567
77615 77630 77633 77703 77737 77741 77847
77865 77875 77880 77942 77944 77960 77972
77998 78003 78032 78112 78167 78177 78274
78300 78307 78348 78384 78417 78421 78423
78447 78482 78524 78532 78535 78562 78572
78601 78615 78651 78662 78683 78696 78740
78770 78785 78793 78831 78908 78912 78915
78959 78964 73984 78988 78995 79006 79039
79103 79108 19109 79128 79272 79297 79337
79415 79416 79421 79425 79448 79522 79549
79554 79564 79573 79574 79596 79599 79603
79627 79636 79639 79640 79642 69646 79722
79733 79781 79775 79794 79840 79843 79875
79880 79933 79958 79994 79997 79990

80061 80098 80127 80143 80163 80166 80234
80265 80211 80315 80328 80333 80382 80448
80449 80453 80457 80472 80504 80527 80603
80631 80643 80654 80660 80861 80759 80794
80841 80848 80858 80865 80882 80975 80978
80983 81004 81031 81100 81135 81156 81157
81176 81179 81240 81232 81307 81364 81434
81449 81480 81487 81499 81569 81584 81594
81600 81833 81646 81699 81703 81734 81768
81796 81805 81829 81882 81911 81938 81942

82003 82026 82027 82197 82213 82224 82256
82259 82262 82285 82381 82400 82405 82491
82499 82508 82541 82548 82579 82597 82601
82608 82636 82646 82693 82725 82752 82776
82801 82809 82832 82878 82899 82922 82947
83006 83038 83043 83085 83116 83126 83144
83156 83159 83161 83199 83291 83293 83306
83310 83332 83354 83396 83448 83443 83506
83507 83554 83565 83577 83579 83597 83619
83642 83649 83670 83687 83702 83723 83528
83839 83846 83866 83917 83932 83992 83999
84005 84018 84070 84089 84168 84170 84171
84180 84188 84214 84231 84280 84295 84330
84355 84357 84373 84416 84430 84443 84484
84521 84535 84540 84548 84565 84611 84620
84711 84759 84789 84828 84866 84939 84911
85056 85084 85089 85091 85129 85135 85180
85219 85252 85314 85328 85365 85381 85463
85565 85571 85743 85774 85777 85832 85859
85922 85944 86000 86003 86057 86059 86067
86070 86102 86103 86119 86121 86166 86167
86172 86177 86224 86227 86247 86250 86258
86319 86347 86378 86368 86413 86430 86442
86449 86459 86481 86490 86500 86514 86528
86532 86596 86599 86714 86720 86756 86777
86799 86913 86915 86924 86927 86933 86951
86966 86996 87043 87097 87122 87162 87178
87176 87177 87184 87225 87260 87272 87277
87310 87319 87332 87408 87421 87446 87490
87494 87516 87521 87534 87578 87608 87611
87619 87630 87650 87663 87713 87733 87753
87768 87784 87803 87816 87817 87846 87855
87912 87927 87937 87957 88002 88029 88095
88145 88177 88201 88228 88257 88294 88300
88331 88343 88349 88358 88359 88396 88450
88469 88496 88517 88539 88565 88568 88580
88624 88634 88635 88688 88708 88721 88786
88772 88790 88830 88850 88853 88943 88975
88979 88987 89033 89044 89066 89077 89756
89186 89230 89317 89343 89367 89388 89412
89460 89466 89491 89524 89571 89573 89588
89589 89607 89608 89611 89649 89668 89675
89714 89747 89752 89790 89792 89798 89793
89802 89816 89830 89883 89886 89895 89950
89962
90075 90080 90088 90106 90111 90198 90209

90227 90244 90358 90404 90408 90419 90462
90495 90489 90500 90520 90548 90555 90562
90536 90666 90707 90759 90773 90781 90787
90792 90823 90827 90881 90888 90910 90945

91007 91062 91172 91185 91189 91190 91194
91221 91334 91381 91431 91434 91497 91507
91530 91563 91606 91619 91643 91649 91665
91796 91828 91912 91943

Супернаграду значну ПЕЗ добили су: 64046 65322 68564 68919 68157 75756 78659 90843 90125 91745

Награде ће бити испоручене поштом.

Kolinska

Сваког месеца 10 + 990 награда за чланове PEZ клуба

Награде у јануару су:

10 супер награда — 10 чланских значки
990 фигурица PEZ носорог

Награђене бројеве PEZ чланских карти биће објављени 28. јануара у Забавнику.

ПОСТАНИ ТАКОЂЕ И ТИ ЧЛАН!

Пошаљи 5 омота бонбона PEZ и залепљен купон на адресу:

PEZ КЛУБ, 61111 ЉУБЉАНА, п. п. 38

Купон испуни (штампаним словима) исеци и налепи на дописницу

Презиме и име

Улица и кућни број

Место становања

поштански број

Датум рођења

ЈАГЊЕ

ПУШЕЋИ ПОД КРУШКОМ КОСЦИ СУ ГЛЕДАЛИ КАКО ГАЗДА ПЕТАР ДОЛЕ, У СВОМ ДВОРИШТУ, ВЕШТО СКИДА КОЖУ С ЈАГЊЕТА. БИЋЕ БОГАТ РУЧАК, МИСЛИЛИ СУ. МЕЂУТИМ, У ПОДНЕ СУ ДОБИЛИ САМО ПАСУЉ И КРОМПИР.

Од дана када је обијена продавница у селу Б. прошла је цела недеља. Крадљивци, по свему судећи било их је више, однели су све што је могло да се носи: остала је само тезга, испражњени рафови и каса. Увиђај је одмах извршен, али никакви трагови нису пронађени. Узалуд су следећих дана долазили милиционери из града: резултата није било. По селу је већ почело да се шушка да лопове никад и неће пронаћи.

Да запалимо једну?

У недељу ујутру патрола милиције коју је предводио командир Трифун Ђорђевић поново је кренула у Б. На брду изнад села, у хладу разгранатог дуда, угледали су Митра Јездића. Мада је још било рано, врућина је притисла, па је сео да се издува и одмори.

— Како је, Митре? — упитао је командир и сам седајући у хлад.

— Ја добро, а ти? — одвратио је Митар.

— Па, иде некако — одговорио је командир.

За разлику од њега милиционери нису показивали ни најмање воље за разговор. Ћутали су.

Чешкајући се иза ува Митар није скидао поглед с њих. Повремено би погледао и командира. Све време очекивао је да га бар нешто питају, заподену разговор.

— Да запалимо по једну? — први је прекинуо ћутање Трифун.

Пре него што је и успео да се маши џепа, Митар је већ извадио напола празну кутију „дрине“ и понудио и њега и милиционера.

— Шта је, не свиђа ти се више „драва“, па си прешао на филтер? — зачудио се Трифун.

— Ма какви. Нисам променио цигарете него сам ово добио од газда Петра кад сам му прошле суботе косио ону ливаду изнад куће. Чудан неки човек. Косили смо Бора, Луне, Срба и ја цео дан ту ливаду. После доручка дао нам је сваком по паклицу „дрине“, ја бих се додуше више обрадовао „драви“, али ето... Пошто смо јели, газда Пера оде кући а ми остадосмо у хладу да отпочинемо мало. Запалисмо сви а ја богме и прилегох, кад Срба рече да доле у дворишту кољу јагње. Подигао сам се на лакат и стварно: газда Пера дере јагње. Умрсићемо се, рече ми ко. Кад, хоћеш... У подне, кад су донели ручак, од печења ни трага. Донели само пасуљ и кромпир.

Разговор у шљивику

Милиционери се насмејаше.

— А шта би с јагњетом? — заинтересовао се командир. — Да Петру нису дошли гости?

— Ма нису — одговорио је Митар. — Оно, истина, поподне дођоше нека четворица у шљивик иза куће. Пера је нешто дуго причао са њима а онда им је његова жена дала повећи пакет. Можда је јагњетина била у њему, ко зна...

— Ко зна... — поновио је командир и дао знак за полазак.

На највеће Митрово изненађење патрола је уместо у село кренула назад у град. „Е баш су нашли време за шетњу“ помислио је и одлучио да и сам настави. До суседног села у које је кренуо имао је још добар сат хода а врућина је била све већа.

Ништа мање изненађени нису били ни милиционери.

— Шта би, шефе? — упитао је један од њих.

— Ништа — одговорио је Трифун желећи да се што пре врати у канцеларију и још једном погледа белешке које је направио истражујући крађу у селу Б. Хтео је да провери шта се све налазило на списку украдених ствари. Сат и по касније сазнао је шта је желео: сада је могао мирно да оде кући, ручча и одмори се. Био је сигуран да ће убрзо решити случај у Б.

Кад је сутрадан ујутру позвао патролу и дао јој налог да при-

веду газда Петра, један од милиционера се није уздржао да каже:

— Али, шефе, па Петар је угледан човек, богат. До сада се ништа ружно није о њему чуло. Просто не могу да верујем да он има било какве везе са крађом. То ми, просто, изгледа немогуће.

— Све је могуће — филозофски је одговорио командир и позвао још једну патролу. Дао јој је задатак да изврши претрес у Петровој кући.

Ништа не разумем!

До краја радног времена је остало једва двадесетак минута кад је снажан педесетогодишњак ушао у командирову канцеларију.

— Здраво, друже Трифуне, — рекао је и загледао се у под испред својих ногу.

— Здраво, седи — одговорио је командир и извадио из фиоке тек начету кутију „дрине“. — Пушиш?

— Пушим. Само, ми сељаци не купујемо те скупе, с филтером. Али, кад ме већ нудиш, узећу. Ионако своје нисам понео. Не дадоше ми ови твоји ни да се освестим, кажу, нешто ме хитно тражиш.

— Па, јест, послао сам по тебе.

— А што? Зар то није могло да сачека? Умало ме кап није ударила од ове врућине!

— Можда је и могло, али ја сам хтео да мало попричамо.

— Попричамо? А о чему то? — упитао је Петар бришући ознојено чело изгужваном плавом марамицом.

— Па, ето, на пример о оним људима са којима си прошле суботе разговарао у твом шљивику. А можемо и о оном месу што си им спремио да понесу, па о цигаретама... рецимо „дрини“. Са филтером.

— Ништа је не разумем о чему ти причаш — прекинуо га је Петар. — Која субота, какви људи, цигаре и јагњетина? Ја ништа о тој продавници не знам а не знам ни...

— А мени се опет, Петре, чини да ти све знаш. Хајде лепо ми све испричај — наредио је Трифун сигуран да пред собом има једног од учесника у крађи.

Знате ли шта је командира уверило да је газда Петар један од провалника? Ако нисте сигурни да сте погодили, потражите решење на страницама „Мале новине“.

ОБУЦИТЕ ЗАНУ

ЗАЛЕПИТЕ НА КАРТОН

ИСЕЦИТЕ ЗАНУ И ЗАЛЕПИТЕ НА КАРТОН

ДОДИРНИ МИ КОЛЕНА

СВИЛЕНИ КОМПЛЕТ ЗА КОНЦЕРТЕ

ЏИНСИН КУПАЋ

СВЕЧАНИ КОМПЛЕТ ЗА ПОПОДНЕ

ЏИНС КОМПЛЕТ ЗА ХЛАДНЕ ДАНЕ

ШТИТНИК ЗА КОЛЕНА

ОГЛЕДАЛЦЕ ЗА ЗАНУ

ЧИЗМИЦЕ ЗА СВАКУ ПРИЛИКУ

ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА

ЉУДСКИ ВИШЕ ОД СУВИШЕ

– КУЋНИ РОБОТИ СУ САВЕСНИ И СПРЕТНИ, АЛИ СУ МНОГО ДОСАДНИ – ЈЕДНОГ ДАНА ПОЈАВИО СЕ БАНКАР. – НОВИ МОДЕЛ БИЋЕ САСВИМ ДРУГАЧИЈИ – ОБЈАВИО ЈЕ МЛАДИ НАУЧНИК.

ШИНИЧИ ХОШИ

Постарији господин Р, богати банкар, посетио је др Ф, младог научника. Ћаскали су невезано неко време, а онда Р примети:

— Ми већ извесно време користимо кућне роботе, али ја лично нисам особито задовољан њима Роботи су фина идеја, нема шта, међутим, питам се да ли би на њима могла да се изврше извесна мала побољшања.

— Можете ли ми рећи одређеније зашто сте незадовољни њима? — упита др Ф. — Као научнику који ради на том подручју ваша запажања могла би да ми буду од велике користи.

— Да будем кратак, они су — досадни. Не поричем да су изванредно спретни и да свој посао обављају веома савесно. Али, било шта да им кажете, они одговарају „Слушам и извршавам" и ураде прецизно и механички. Знам да би требало да будем захвалан научним открићима која су то омогућила, али у исто време не могу да избегнем осећање досаде.

Није очекивао да ће га научник критиковати зато што жели немогуће, али уместо тога др Ф климну главом у знак да се слаже.

— Могу да схватим ваша осећања. У ствари, још пре извесног времена ја сам предвидео да ће доћи до таквог реаговања.

— Запањен сам што то чујем од једног роботичара... Радите ли можда на проналажењу неког начина да се тај проблем реши?

— У праву сте. Недавно сам завршио једног робота кога сам истренирао да има људске особине.

— Истренирали сте га? — упита Р изненађено. — Никада нисам чуо да се робот може истренирати! Како то мислите?

— Садашњим роботима — поче Ф да објашњава — дата је извесна базична меморија у процесу њихове израде, и после тога они не могу да стичу никакво допунско знање ван ограничене количине која је потребна за њихово функционисање. Ето зашто су они тако прецизни и механички. Али овај нови је потпуно друкчији. Он има много већу моћ учења, па сам га пустио да неко време живи са једном групом типичних представника људске врсте. Захваљујући томе, овај ће модел имати извесна неоспорна преимућства над ранијим моделима.

— Схватам. Дали сте му једну црту људскости. И како се показао?

— Не могу то да вам кажем зато што још ни сам не знам. Управо се данас вратио са своје обуке. Користићу га неко време овде да видим како ради.

Чувши то Р се усправи у столици.

— Хоћете ли ми дозволити да га ја користим у мојој кући? — упитао је. — Написаћу детаљан извештај о томе како се човек осећа док га користи. Дојадили су ми они честити али припрости роботи које сада имам. Неће бити никакве опасности, зар не?

— Нема разлога за било какву забринутост у том погледу. Сагрђен је тако да не може нашкодити човеку ни под каквим околностима. Али немам појма о томе какву је врсту карактера преузео од људских бића током своје обуке, ни како ће функционисати.

— Ох, баш то га и чини интересантним! Молим вас, позајмите ми га. Платићу колико год тражите.

Р је био веома упоран, тако да је др Ф на крају морао да пристане. Р је затим однео робота својој кући.

Акле — рекао је спустивши се на столицу.

— Шта могу да учиним за вас? — узврати робот.

— Хм — загуњђа Р. — Не разликујеш се много од старог модела. Али, свеједно, хоћу нешто да попијем. Донеси ми коктел Плава Нова. Ако не знаш како се прави, погледај у ону књигу на полици.

Робот старог модела одмах би се латио посла, али овај је напросто стајао у месту.

— Хеј — повика Р. — Шта је било? Зар не знаш како се прави?

— Наравно да могу да га направим — узврати робот. — Али не бисте смели да пијете никакав алкохол. Он није добар за ваше здравље. Може да изазове оштећења у мозгу и органима за варење.

— Не брини због тога! Ако ме стомак буде болео, једноставно ћу узети таблету.

— Али, то је непотребно. Морали бисте учинити напор да прекинете са пићем. Ипак, ако немате довољно јаку снагу воље и наредите ми да вам припремим пиће, ја ћу, наравно...

— У реду, у реду, схватам шта хоћеш да кажеш. Више не осећам жељу за пићем. Касније ћу га сам припремити. А сада пођимо да се мало провозамо изван града. Ти ћеш бити за воланом.

Упркос овом наређењу, робот се није померио с места тако да је Р морао да протестује. Али ни робот се није предавао.

— У последње време — поче он

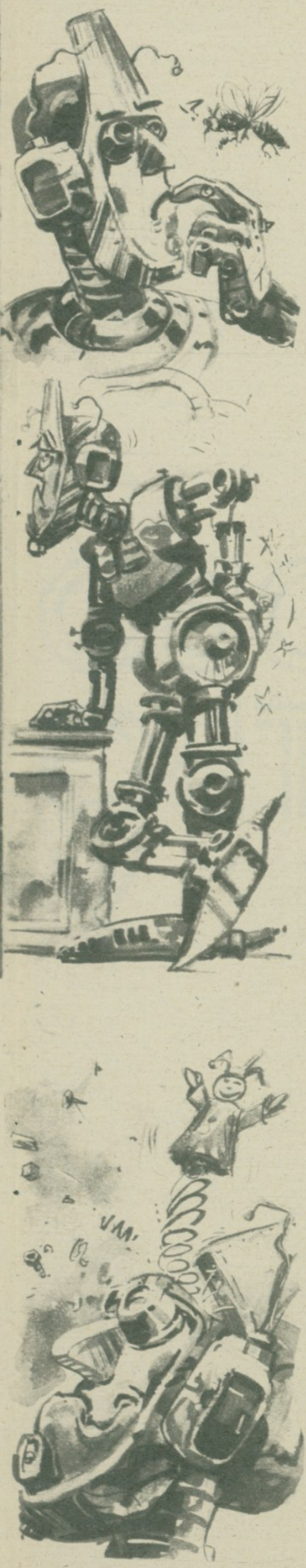

да објашњава — све је већи број аутомобилских несрећа. Мада би се људи могли возити потпуно безбедно ако би управљање колима препустили нама роботима, неки од њих инсистирају на томе да лично возе, и баш они изазивају несреће. Ако неки од њих налети на вас, то ће значити крај. Много је сигурније да останете код куће. Ако осећате жељу да посматрате лепе пејзаже, укључите тродимензионални колор ТВ. Ако желите да удишете свеж ваздух, подесите еркондишн. Али ако вам није важно да ли ћете доживети саобраћајну несрећу и инсистирате да кренемо у вожњу, ја ћу послушати ваше наређење. Мени је потпуно свеједно јер не могу да будем повређен, ма шта се десило.

— Ти заиста мислиш на крајње непријатне ствари! — рече Р. — Више не желим да се возим. Идем у кревет. А ти промени тапете у овој просторији.

— Ако желите да мењате тапете — рече робот — требало би мало да сачекате. Фабриканти припремају једну нову врсту тапета који ће бити много јачи и чистији, боље упијати звук, и бити живописнији и функционалнији. Било би право расипање новца мењати тапете сада а после кратког времена заменити их другима.

— Не брини због новца.

— Схватам. Све док ви будете спремни да без потребе бацате новац...

— У реду, у реду, предајем се. Стани тамо преко и опусти се. — Р је дигао руке од покушаја да користи робота. Позвао је телефоном једног произвођача тапета да провери како ствари стоје и овај је потврдио да ће ускоро бити пуштени у продају нови тапети баш као што је и рекао робот.

Следећег дана Р је однео робота натраг у лабораторију др Ф.

— Па како вам се допао? — упитао је научник.

— Нема никакве сумње да овај много више личи на људско биће него претходни роботи. У ствари, он делује сувише људски. Кад год му издате неку наредбу, он узвраћа саветом. Тако испољава истинску оданост према господару, али вам страшно отежава да га користите. Изгледа да је у време док се обучавао усвајању људских особина стекао навику да држи придике.

— Нисам имао намеру да га пошаљем на место где људи воле да моралишу.

— Да, схватам. Најбоље ће бити да читаву ствар још једном проверите.

Доктор Ф се зачуђено чешкао по глави, кад је почео да подвргава робота темељитој провери. Док је он то радио, Р је радознало ишчекивао резултате.

— Да, схватам — изјави најзад др Ф. — Нема никакве сумње да овај робот, за разлику од претходних модела, има људску нарав.

— Баш онако како сам вам рекао. Али, зашто је стекао ту навику да држи придике?

— Нису у питању придике.

— Него шта?

— У питању је способност да пронађе добар изговор за — леност!

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

аутор ВеМак	СТАЊЕ ОНОГА КОЈИ ЈЕ ПОТПЛАЧЕН	УКЛОНИТИ БРИСАЊЕМ	ТЕЛЕСНО СТАЊЕ, КОНДИЦИЈА	БРЗ, ХИТАР	ФАБРИКА ВЕШТАЧКОГ ЂУБРИВА	ДУГ ХОДНИК, КОРИДОР	КИСЕЛИНА (ХЕМ.)
ФИЛМ РЕЖИСЕРА ЖОРЖА СКРИГИНА							
УЗОР, УГЛЕД							
ГРАД У ЛИБИЈИ							
ТАЧНО УТВРЂЕН (ЕНГЛ.)							
ПРВАК			ПОКЛОН				ХЕМИЈСКО ЈЕДИЊЕЊЕ KNO_3
АУТОЗНАКА ЧАЧКА			ВРСТА ЧЕТИНАРА				
АУТОЗНАКА ЕГИПТА			ВРСТА ЗМИЈЕ / ВИСЕЋЕ ВРАТИЛО				
КОНАЦ				ВРСТА ВИСОКОГ СПОМЕНИКА	"АЛУМИНИЈУМ" / ДЕО АУТА (МН.)		
ЗНАК ЗА КИСЕОНИК		ЏИГАНИН / НЕСТАБИЛНО				ОПШТЕ СТАЊЕ ЗДРАВЉА	
ИЗНЕМОГЛОСТ, НЕМОЋ							
ВРСТА ЗАНАТЛИЈЕ							
НЕСТАШАН, НЕМИРАН	РИМСКА БОГИЊА РАТА						
ДЕО ШТЕМА (МН.)							ОДУЗЕТИ МАНДАТ
АУТО ОЗНАКА ТИБАНА			РЕШЕТО / УТИЊАТИ У РЕКУ				
ФРАНЦ. ГЛУМИЦА ЕМЕ					ЈУНАЧКИ СПЕВ / ЗАКЛОН, ШТИТНИК		
ПОГОДАК У ФУДБАЛУ				100 / СИТАН, МАЛИ			
НУЛА		НАЗИВ / РУСКО МУШКО ИМЕ				СЛОВЕНАЧКИ ВИОЛИНИСТ ИГОР	
СОВЈЕТСКИ ГЛУМАЦ БОРИС							
РАШЧЛАЊАВАЊЕ							
ПРАТИЛАЦ, ТРАБАНТ							
ТРОЧЛАНИ АЛГЕБАРСКИ ИЗРАЗИ							

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: Стеарин, Трстено, „Рат и мир", именица, пита, и, Ни, ајв, уја, стан, уцртати, г, еолит, Острава, Свон, а, Лерос, л, ати, уже, зокатив, изазов, ја, ирис, Аралица, Ер, над, Ивона, и, мома, рт е, анали.

ШТА СВЕ (НЕ)ЗНАМО О НАШЕМ СЛАВНОМ ПРЕТКУ

За време првог српског устанка Вукову родну кућу спалили су Турци и она је обновљена тек 1933. Међутим, цео меморијални комплекс који данас представља јединствен музеј коначно је завршен 1964, поводом стогодишњице Вукове смрти.

ВУКОВО ДЕТИЊСТВО У

ИЗ ВУКОВОГ ОГРОМНОГ СТВАРАЛАШТВА ЛАКО ЈЕ УОЧИТИ ДА ЈЕ ОН РАСТАО У СРЕДИНИ ПУНОЈ ЛЕГЕНДИ И МИСТИКЕ. И САМО ЊЕГОВО ИМЕ ПОСЛЕДИЦА ЈЕ ЈЕДНОГ НАРОДНОГ ВЕРОВАЊА.

Вук на вука неће ни у гори" — забележио је и ову народну пословицу Вук Стефановић Караџић, уз сијасет других, међу којима је и она: „Ко се с вуком дружи мора завијати".

Вук је понео име по вуковима, да га име штити. Стефан и Јегда Караџић су пре њега имали петоро деце која су помрла. Зато су шестом детету, које је иначе рођено на хајдучки дан — Митровдан, наменили име Вук да га штити, да као вук загризе живот. Митровдан је у нашој епици значајан календарски дан — „Митров данак хајдучки растанак, Ђурђевданак хајдучки састанак" — али је и дан рођења оног који ће ту епику записати и свету приказати. У српској митологији је сачувано веровање да вукове штити свети Сава, чији је он пастир, коме су они хртови. Много шта из легенди о вуковима може се наћи у животној жилавости и у великој борби Вука Стефановића Караџића. Чак се, наравно у преносном значењу, на њега може пренети и цела легенда о хромом вуку. По тој легенди, кад је свети Сава делио храну вуковима, последњи је стигао хроми вук. Немајући за хромог вука више ниједне животиње, Свети Сава му намени да се целог живота надмудрује са човеком.

Како је ватра доспела у камен

Вук је растао у Тршићу, крај реке Жеравије, крај вира Бучнице, на месту званом Пландиште, где је чатрљала воденица његовог деда Јоксима Бандуле Караџића. Вук је растао уз легенде. Једна од легенди, и то мит о српском Прометеју, везана је за Пландиште и за воденицу деда Јоксима. У Пландишту су живеле анатеме. Једанпут нанесе пут светог Саву туда, који уђе у воденицу и виде ватру где гори између анатема. „Шта је то?" — упита свети Сава. „Наложили смо ватру и грејемо се" — одговоре они. Свети Сава се подробно распитао о ватри и уверио се у њена добра својства. „Хоћете ли ми дати мало ватре?" — питао је. Одговорили су му: „Не дамо! Није ватра за људе". Свети Сава реши да украде ватру и док је причао са анатемама гурну свој штап у ватру. Кад се штап запалио, он се журно поздрави са анатемима и крете. Анатеми видећи да му се штап пуши појуре за њим да му ватру отму. Свети Сава се досети и удари штапом у камен вичући: „Бежи ватро у камен!" Од тог доба ватра је прешла у камен и људи је крешу отуд. (Чак је и Његош искресао: „Удар нађе искру у камену"). Тако је народно предање постало мост који спаја Саву Немањића, родоначелника старе српске просвете и културе, и творца нове писмености Вука Караџића.

Јоксим Караџић је био први који је своме унуку Вуку певао уз гусле јуначке песме.

На први поглед учини нам се да о Вуковом детињству мало шта знамо. Међутим, цело његово дело садржи, уз пут, и једно сведочење о Вуковом детињству које је ненаметљиво и помало скривено. Тако у предговору пословицама налазимо: „Може бити да ће се наћи и такова пословица коју сам ја још из Тршића упамтио, а свуде у књизи неће бити (јер ми није пала на ум да је запишем). Ипак, забележио је и једну коју је чуо у најранијем детињству: „Ће је боље вуку него у Рековцу" — сведочи о Јаруги близу Тршића у коју се склањао због приликом наиласка Турака, где се и Вук крио с мајком и млађим братом Михаилом.

Како се сачувати од куге

Знамо да је Вука писању научио рођак Јевто Савић Четрић, да је прописао гушчијим пером, да су мастило правили од барута и да су писали на папиру од фишеклија. Знамо и како је мали чобанин Вук с буквaром у руци пресретао пролазнике попове и трговце, питајући како се шта чита и да су му најчешће одговарали како ни они не знају. Сигурно је и ова народна питалица биографског карактера: „Знаш ли ти, попе, писати?" „Знам, али пошто се осуши не знам читати".

Похађање Мале школе у Лозници, коју је куга распустила, Вук је описао на неколико места. У Етнографским списима, у Српском рјечнику, под речју ШКОЛА, па богме и у Пјеснарици, Школа је и остала пуста, распустила ју је куга. Објашњавајући у Рјечнику реч КУГА, Вук је исписао и страх од пошасти која је и пословично страшна: „Купи као куга дјецу". Запамтио је како је дед смеђавао имање живим кречом да куга не би прешла, како је отац живом ватром све осмудио и како је мајка рибала суђе: „Нити се смију увече оставити судови неопрани; јер она (куга) дође ноћу у кућу те гледа јесу ли судови лијепо опрани, па ако нису, она све кашике и чанке изгребе и отрује..."

О свом школовању у манастиру Троноши Вук пише на неколико места, у Рјечнику, у Етнографским списима, у Пјеснарици, али и у историјским списима, где даје једно лично виђење игумана Стефана Јовановића, а посебно где пише о

Да би и унутрашњост обновљене Вукове рођене куће била што вернија данима с краја 18. века, ни данас у њој нема струје, све је како је било.

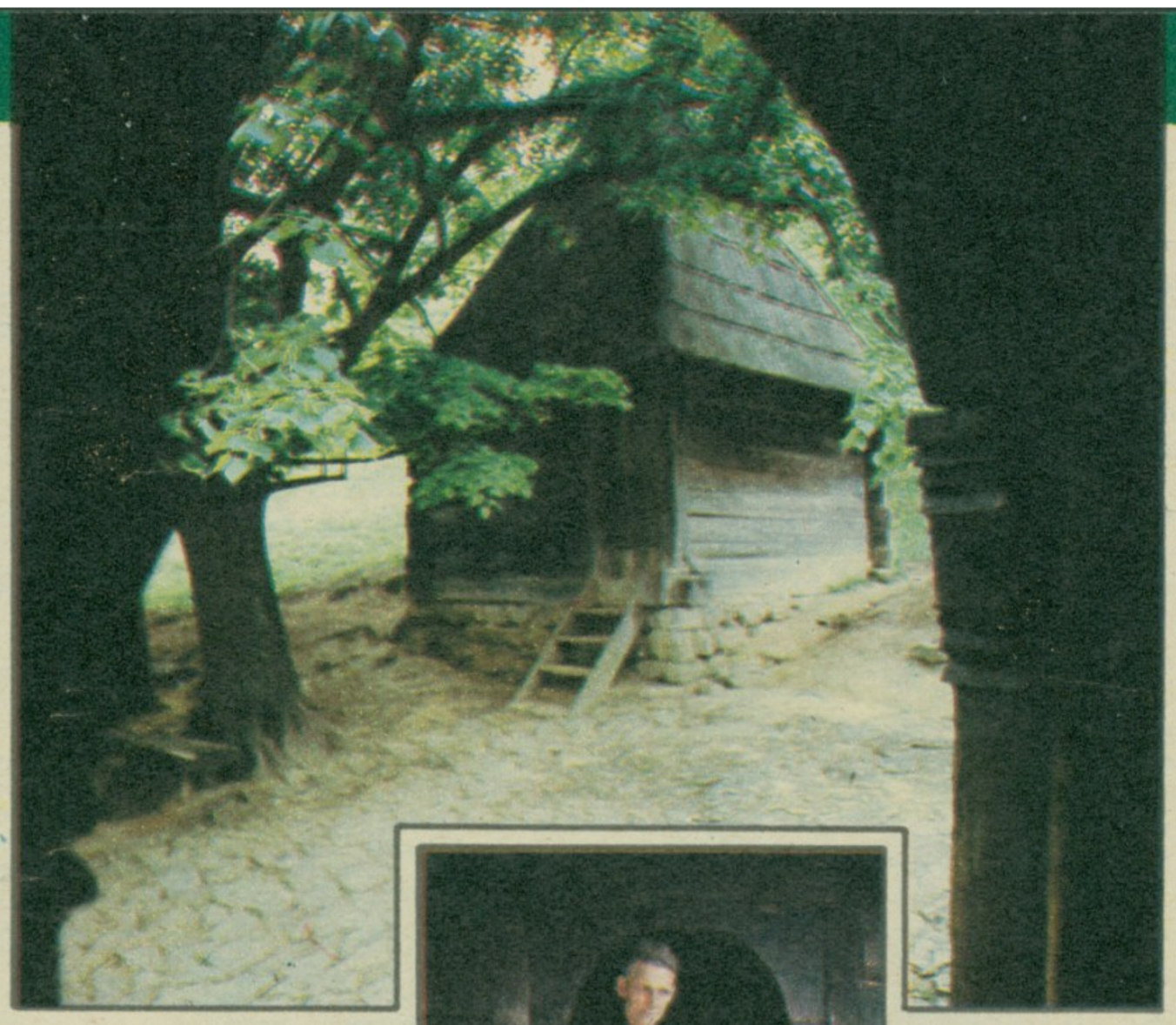

Вероватно је и пред оваквим вајатом Вук, уз помоћ свог рођака Јевте Четрића, правио мастило од барута и писао на папиру од фишеклија.

Педесетогодишњи Данило Лекић је већ више од двадесет години на чувар Вукове куће и човек за кога готово нема тајни из животописа реформатора српскохрватског књижевног језика.

На путу од огледне ОШ „Вук Караџић“ у Тршићу до Вукове родне куће ис писане су многе народне пословице које је творац нове писмености сакупљао готово целог живота.

ВУКОВОМ ДЕЛУ

Тодору Бојиновићу и Милошу Стојићевићу. Вук пише о веселој нарави Милоша од Поцерја, као да је са овим војводом јаран од малих ногу. И јесте, иако нам то изричито нигде не открива, већ посредно саопштавајући да је Милош један од писмених војвода и да је писање изучио у манастиру. Из тог докучујемо да су сни били, у исто време, троношки ђаци, да је Стојићевић као старији био заштитник младог Вука.

Самоук или не?

Ми за Вука волимо да кажемо да је био самоук, из жеље да још више истакнемо величину његовог пута. Мислим да на тај начин, ипак, донекле, чинимо нешто што оставља други утисак, а што и није сасвим тачно. Вук је у Беч, после пропасти првог српског устанка, дошао са највећом могућом школском спремом која се у Србији могла стећи. Прво је научио читати и писати, да се и сам не сећа да је био неписмен, како то сведочи његов савременик, пријатељ и биограф Исмаил Иванович Срезњевски. Друго, био је најбољи ђак Мале школе у Лозници учитеља Григуревића и до куге је све знао што се у њој могло научити. Био је у манастирској школи у Троноши, тамо где се налазила најчувенија књига историје Срба — Троношки родослов, коју годину пре његовог доласка исписана. Као питомац митрополита Стратимировића у јесен 1804. године Вук је у Карловцима похађао клиричку школу. Четврто, похађао је и Доситејеву Велику школу, где је посебице био ђак Ивана Југовића. Вук је у Беч стигао као најбољи зналац српског народног живота: народног веровања, трпљења и страдања, народног предања и памћења, певања и мишљења. У Беч је стигао из устанка у коме је био писар да би пред Европом сведочио и писмено, својим Историјским списима, и усмено, казујући историчару Леополду Ранкеу, о српској револуцији. Вук Стефановић Караџић ће одушевити и најчувенијег професора Јакова Грима који је написао: „Од свих словенских племена Срби су својим благим и за песму необично згодним језиком најобдаренији песмом, певањем и причом, и изгледа да је добри Бог богатим даром народне поезије хтео да им надокнади немање књиге...“ А те прве песме, из Вуксве прве књиге, које су Грима одушевиле, биле су песме Вуковог завичаја, уз које је често придодавао — „чуо у дјетињству у Тршићу“.

Вука је ваљало подстаћи да саопшти то што зна и ту је Јернеј Копитар био велики ментор:

„Копитар ме је полуже савјетовао да се латим скупљања народних српских ријечи; ја сам му обећао, али од свега није било ничега. Једаред дође он к мени донијевши читав рис хартије, исјечене на парчиће: — „Сјећајте се ријечи за које знате да се употребљавају у народу, па их записујте на свим парчићима хартије, сваку на посебном парчићу. Мало-помало накупиће се за читав рјечник“. И ја почнем марљиво...“

Вук се са речима на парчићима присећао и свога детињства, у парчићима, а уз детињство и осталог: „... и крајем 1815. имао сам велику књигу листића са српским ријечима. Тада сам почео посао с Копитарем. Он је долазио к мени свако предвече, не обзирући се ни на кишу, ни на блато, па смо сједели на послу до мрака. Ја сам узимао хартијице једну за другом, па сам објашњавао значење сваке ријечи, објашњавао док не бих видио да је Копитар потпуно разумио, а он је превођио на њемачки и латински...“

Вуков „Српски рјечник“, не само да је капитално речничко благо, већ је и прва, а и најбоља српска народна енциклопедија. Али када би се он поново исписао на цедуљице, пажљивим одбиром и слагањем цедуљица, могло би се сложити Вуково детињство у народу, почев од речи ВУК: „Кад се каквој жени не дају дјеца онда надјену детету има Вук, јер мисле да им дјецу вјештице једу, а на вука неће смјети ударити (зато су и мени овакво име надјели)“.

„Српски рјечник“ је, дакле, добрим делом, Вуков животопис што је до сада било непознато.

Милован Витезовић
Снимио:
Љубомир Патрногић

По сопственој жељи

Да ли је тачно да је Јосиф Панчић желео да буде сахрањен на Копаонику? Ако јесте, да ли се његов гроб налази на највишем врху?

ГРУПА ЧИТАЛАЦА,
Крагујевац

Панчић је, по својој жељи, сахрањен на највишем врху Копаоника (2017 м) који се, пре него што је добио име великог природњака, звао Миланов врх. С обзиром да се на Панчићевом врху већ извесно време налази војни објект, гроб није приступачан посетиоцима. Управо зато, размишља се о идеји да се гроб пренесе на један други врх, удаљен од Панчићевог 500 — 600 м и нижи само неколико метара. Када ће доћи до реализације ове замисли, у овом тренутку је још неизвесно.

Дај шта даш

Пишем ти јер бих хтио да ти дам један предлог али и да ти поставим питање. Предлог је да повећаш број страница без обзира на цијену како би могао да објављујеш већи број прилога твојих читалаца. А питање је шта су то миксотрофи?

ДАРКО НОВАК,
Херцег-Нови

Миксотрофи су организми који поред тога што узимају храну биљног и животињског порекла, могу да се, синтезом, хране директно из ваздуха. Реч је наравно о микроорганизмима.

Воћарски техничар

Интересује ме где све у Србији постоје пољопривредне школе са воћарским смером? Молим те да ми одговории шта све треба да завршим да бих постала инжењер воћарства?

ЉИЉА,
Мајданпек

Ако бисмо набрајали све школе са пољопривредном струком на којима можеш да се оспособиш за занимање воћарско-виноградарског техничара, списак би био прилично дугачак. Због тога ћемо навести само школе најближе твом граду. То су Образовни центар „Жикица Дамјановић“ у Смедеревској Паланци, Образовни центар „Соња Маринковић“ у Пожаревцу и Образовни центар „12. септембар“ (ООУР „Рајко Боснић“) у Неготину.

Инжењер воћарства постаћеш ако завршиш одговарајући смер неког од пољопривредних, односно агрономских факултета. О упису на њих писали смо пре неколико бројева.

Љуйка би у »Сењак«

Много пута гледала сам на телевизији ритмичку гимнастику и нашу најбољу гимнастичарку Милену Рељин. Интересује ме да ли је касно да са 10 година почнем да се бавим овим спортом? Још бих те молила да поново објавиш адресу клуба „Сењак“. И шта значи моје име?

АНА, Београд

Спортски стручњаци кажу да са гимнастиком треба да се почне од рођења. Међутим, никад није касно. Гимнастиком можеш да почнеш да се бавиш и са десет година: какве ћеш резултате да постигнеш питање је твоје амбиције и — талента. А ако спортски резултати и изостану, не треба очајавати. Много је важнији утицај који ће бављење гимнастиком имати на развој твог тела. Адреса Гимнастичког клуба „Сењак“ је Виктора Игоа 4.

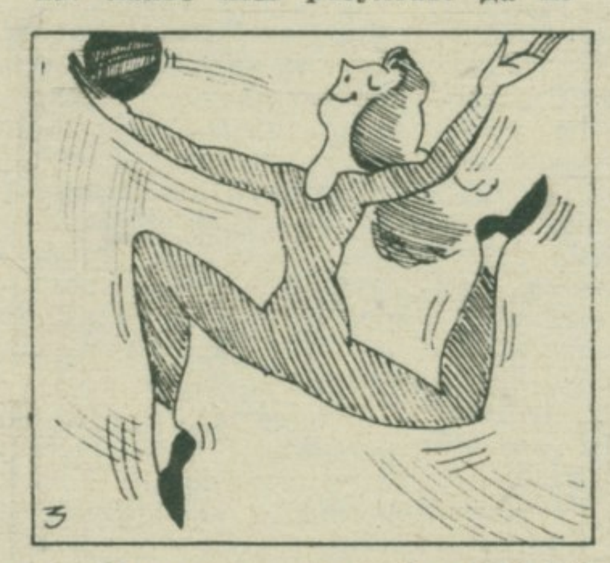

Што се тиче твог имена, оно је једно од најраспрострањенијих у свету. Долази од хебрејског ћаппаћ, што значи „милост“ или „љупкост“.

Плаћања

Идем у први разред средњег усмереног образовања. Често у дневној штампи читам о плаћању у конвертибилној и клириншкој валути. Ишао бих у иностранство код мојих, па вас молим да ми објасните какве су то валуте и зашто се тако зову? Имамо ли ми за све изразе домаће речи?

РАНКО,
Шаторња

„Преведен“ на наш језик израз конвертибилан, изведен од латинског convertibilis, значи претворљив, преобратљив, заменљив. Под конвертибилним новцем подразумева се онај за који постоји могућност претварања једне врсте у другу: папирног у метални или у новац неке друге земље. Што се тиче клиринга, од енглеског clearing, то је израз који се најчешће помиње у економској науци а значи обрачунски промет, односно обрачун у међународној трговини без употребе валуте или, да објашњење крајње упростимо, реч је о „пребијању“ рачуна при коме се отклања употреба страних валута. Клиринг може да буде мешовит и у том случају регулише сва плаћања, како робна тако и неробна или само неробна. У овом другом случају клирингом се ре-

гулишу путнички и туристички трошкови, пензије, хонорари, приходи од зајмова. Клиринг може бити и робни: тада се њиме плаћа робна размена и трошкови транспорта. И на крају, споменућемо и клиришки споразум: то је уговор између две или више држава у погледу међусобног куповања или продавања роба и услуга према одређеном девизном курсу, а на принципу клиринга.

Писмо недеље

НЕ ДАМО СЕ ТЕК ТАКО

Твој читалац сам однедавно: најбољи си од свих листова које сам до сада куповао. Пошто видим да многима одговараш на писма, молим те да то учиниш и мени. Ево шта ме интересује: мој теча је био на службеном путу у Београду и тамо чуо да ће „Политикин забавник“ бити укинут. Нисам му поверовао, па се зато јављам теби. Да ли је тачно да више нећеш излазити и због чега?

ТОНИ,
Крушевац

Све нам се чини да је твој теча неки шаљивџија. Надамо се, добронамеран.

Савет за Бату

У једној „Малој пошти“ прочитао сам писмо Бате из Бора који се жалио да му се искривила грамофонска плоча јер је стајала на сунцу. Желио бих да објавиш моју адресу јер бих хтео да му дам савет како да је исправи.

АДАМ МУЈАКИЋ,
Тузлански одред бб
74333 Лукавац

НОВА КЊИГА ● НОВА КЊИГА ● НОВА КЊИГА ●

ПУТ У НАПРЕДНИ КАРАТЕ

— Физична и психична припрема. Дисање — ЈОГА — САНЧИН и ТЕНШО нате. Ефикасне комбинације. Системи вежбања са Окинаве. Животни пут највећих карате мајстора и друго. Све илустровано са 340 фотографија, цртежа, скица и дијаграма. Цена 450 динара. Плаћање поузећем. УЗ СВАКУ КЊИГУ БЕСПЛАТНА КАРАТЕ НАЛЕПНИЦА У БОЈИ. АДРЕСА: БОРИСЛАВ ВУЈИЋ, ПОШТ. ФАХ 2, 11090 БЕОГРАД.

Велики сам љубитељ стрипова и желео бих да се размењујем са сакупљачима. **Шехријат Нухановић, 31000 Титово Ужице, Омладинска 34/I, тел. (031) 21-981.**

Приликом земљотреса страдао ми је албум са маркицама. Пошто су ми оне јако драге, почео сам поново да их сакупљам и молим читаоце Забавника да ми помогну. **Жељко Радуловић, Бар, Јована Томашевића 34, спрат II, стан 88.**

Свако ко ми пошаље Забавник „испод" броја 1000 добиће од мене 10 разгледница, 2 постера и Лунов магнус стрип, за Забавнике број 1 или 6 дајем дупло више. **Саша Рупњак, 21475 Бачки Малић, Светозара Марковића 83.**

За сваки постер Битлса и Ђорђа Балашевића дајем 5 стрипова. **Раде Бошњак, 22300 Стара Пазова, Ђуре Домоњи 121.**

Сакупљач сам свих стрипованих романа и желео бих да се размењујем. **Бобан Милановић, 35222 Глоговац.**

За сваку добро очувану маркицу страну или нашу, нудим двије салвете. **Мирела Тукуз, 56246 Липовац, Цвјетно насеље 3б.**

За сваки добро очувани број ИТД од 1 до 15 нудим забавнике или цртане романе. **Данко Домуз, 74000 Добој, ЈНА 1/10.**

ЗАБАВА — РАЗОНОДА — ЗНАЊЕ

НАУЧИТЕ БРИЏ, ПРЕФЕРАНС, КАЊАСТУ, ПОКЕР ПАСИЈАНС, ХЕКС, ХАЛМУ, ХАШАМИ ШОГИ, КОНО И ЈОШ 25 УЗБУДЉИВИХ РАТНИХ И ЛОГИЧКИХ ИГАРА И ВЕШТИНА СВИХ НАРОДА СВЕТА ЗАБАВИТЕ ДРУШТВО ЕФЕКТНИМ МАЂИОНИЧАРСКИМ ТРИКОВИМА (ГЛАВА КОЈА ГОВОРИ, ЧАРОБНИ ОРМАР И ЈОШ ПРЕКО 50 ТРИКОВА СА КАРТАМА БРОЈЕВИМА И ШИБИЦАМА И 16 ПРВОРАЗРЕДНИХ ОПТИЧКИХ ИЛУЗИЈА — ТАЈНИ ВЕЛИКИХ МАЂИОНИЧАРА РАЗОНОДИТЕ СЕ РЕШАВАЈУЋИ ПРЕКО 150 ОРИГИНАЛНИХ ЕНИГМАТСКИХ ПРОБЛЕМА (ЛАВИРИНТИ, БРЗАЛИЦЕ, ЗАГОНЕТНЕ ПРИЧЕ, ГЛАВОЛОНИ) 200 слика и цртежа, 30% попуст у књигама:

● ЕНЦИКЛОПЕДИЈА ЕНИГМАТИКЕ ● 101 ПРОБЛЕМ ● МАЂИОНИЧАРСКИ ТРИКОВИ ● ДРУШТВЕНЕ ИГРЕ

Свака књига 150 дин. Две књиге 260 дин. Три књиге 350 дин. ЧЕТИРИ књиге **САМО 420 ДИН.** Наручите на адресу: **ЗАБАВА, ФАХ 50, 11070 БЕОГРАД.** Шаљемо одмах, плаћате кад примите.

„ПУТ ДО ЖЕНСКОГ СРЦА"

или како упознати, освојити и задржати девојку, гарантује Вам сигуран успех код девојака. Како да упознате девојку на улици, у аутобусу, биоскопу, disco-clubu, ресторану, кафићу, продавници, на послу, базену, плажи и многим другим местима? Како да јој приђете? Шта да кажете? Које комплименте свака жена жели да чује? Шта нипошто не смете чинити у женском друштву? Умете ли само погледом да „запалите" девојку? Како да брзо постанете интимни са женама? Како да превладате стидљивост и постанете одлучни и самоуверени? Која су то златна правила понашања која ће Вас учинити неодољивим код девојака? Наручите ову јединствену публикацију још данас и освојите девојку већ сутра! Латиница 124 стр. **Цена 260 дин.** плус 37 дин. за поштарину и паковање. Иностранство 60 одсто скупље. Испорука поузећем за 7 дана. АДРЕСА: **„НОВИ ХОРИЗОНТИ" ПОШТ. ФАХ 142 11070 БЕОГРАД.**

НАЈЕФИКАСНИЈИ НАЧИН РАЗВОЈА ТЕЛА!

По методи Петра Челика, југословенског и европског шампиона свих категорија у обликовању тела (на слици).

Успех загарантован ако се придржавате упутства објављених у брошурама за поједине мишићне партије. Довољно је да пишете које делове тела желите да поправите, да вам пошаљемо одговарајућу брошуру, а платићете приликом пријема. Цена по комаду 90 динара, а за целу фигуру (шест различитих брошура) само 400 динара. Наручите одмах на адресу:

РЕДАКЦИЈА ЧАСОПИСА **ХЕРКУЛЕС**, ФАХ 97, 21400 **БАЧКА ПАЛАНКА**

РЕШЕЊЕ

ДЕТЕКТИВСКЕ ПРИЧЕ

У разговору са Петром командир уопште није споменуо јагњетину већ месо. Исто тако није поменуо ни продавницу. У страху да ће бити откривен, Петар се сам „изланuо".

Новине нису забележиле

Надам се да моје писмо неће завршити у кошу јер ме страшно интересује одговор на питање које ћу ти поставити. Почетком јесени

1939. године догодило се нешто о чему ми је причала бака. Она каже да се небо одједном ужарило и да се неки велики ватрени стуб разлио на све стране. Чинило јој се као да јој је Сунце дошло некако изнад главе и да ће се сваког тренутка срушити. То је трајало неко вријеме а онда је ватрени стуб почео да се распада и небо је опет постало ведро. Можеш ли да ми кажеш шта се то у ствари догодило.

САНДРА,
Добој

Новине тог доба, проверили смо, нису донеле опис догађаја коме је присуствовала твоја бака, па је највероватније реч о појави локалног карактера. Пошто се све збило доста давно и осим твоје баке нема других сведока, не можемо ништа поуздано да утврдимо. Наиме, постоји неколико могућих објашњења: једно од њих је да је у питању пролазак комете, друго да је реч о лоптастој муњи и треће да је дошло до јаког електричног пражњења међу облацима.

Зашто би биле изузетак?

Да ли храна коју поједу змије остане у њима?

ЈЕЛЕНА,
Београд

Као и код других животиња и храна коју змије једу само се делимично свари. Оно што остане избацује се из организма.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Први број Политикиног забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НО „ПОЛИТИКА"
Драган Марковић

Главни и одговорни уредник
Раде Шошкић

Одговорни уредник
Вера Смиљанић

Ликовно-графички уредник
Александар Мартиновић

Издавачки савет:

Владимир Антић, Добривоје Арсић, Ариф Бозаџи, др Радослав Ђокић (заменик председника), др Радомир Животић, Зорица Ивановић, Љубисав Лилић, Каћа Милетић, Бранислава Митровић, Мирјана Моравчевић, Раденко Павловић, Ружица Петровић, Радомир Ристић, Снежана Стаменковић, Јелисавета Суруџић (председник), Зорица Ђеран, Светлана Шухартовић. Чланови савета из редакције: Владимир Гајтовић, Светлана Ивановић, Александар Мартиновић, Вера Смиљанић, Раде Шошкић.

Редакција:
Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Бојана Дожић-Стојовић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уредник стрипа), Петар Милатовић, Весна Минић, Ненад Мирковић, Зора Меденица, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрногић, Зоран Петканић, Радоје Савић, Весна Софреновић, Чедељка Сташић, Миленко Тодоровић и Милош Томић.

Секретаријат:
Јованка Војводић, Олгица Стаменић, Даринка Тодоровић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА" — ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК". Македонска 29, 11001 Београд. Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 20 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Тромесечна 220,00 динара, полугодишња 440,00 динара и годишња 880,00 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Тромесечна 440,00 динара, полугодишња 880,00 динара и годишња 1.760,00 динара.

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НО „Политика" ООУР „Продаја" — претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК".

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ ГОДИШЊА:

САД	$	65.—
СР НЕМАЧКА	DM	115.—
ШВАЈЦАРСКА	Šfr.	107.—
ФРАНЦУСКА	Ffr.	267.—
ШВЕДСКА	Škr.	271.—

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „Политика" код „ИНВЕСТ БАНКЕ" — Београд, број 60811-620-63-257300-00054, уз обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК".

WALT DISNEY

МИКИ

БРРР! ЈЕДВА ЧЕКАМ ДА ЗАПАЛИМ ВАТРУ!

©МИКИ

УФ! КОНАЧНО ЋУ СЕ УГРЕЈАТИ!

ХМ... ШТО ЛИ САД ДИМИ? ВАЉДА ЋЕ ПОВУЋИ...

КАХ! КАХ!

СИГУРНО СЕ НЕГДЕ ЗАПУШИО...

МАЛО ЋУ ГА ПРОЧАЧКАТИ...

А САД БИ ТРЕБАЛО ДА ПОВУЧЕ...

12-28

Copyright © Walt Disney Productions
World Rights Reserved

КАХ! КАХ! КАХ!

КОНАЧНО... ТОПЛО ЈЕ, А НЕМА ДИМА!

WALT DISNEY